

KINDERSEKSTOERISME (VANUIT NEDERLAND:

ONDERZOEK NAAR BESTAANDE EN

(MOGELIJK NIEUWE REISBESTEMMINGEN

..INHOUD

1.	INLEIDING EN VRAAGSTELLING	4
1.1	Aanleiding tot het onderzoek	4
1.2	Doelstelling van het onderzoek	4
1.3	Onderzoeksvragen	4
1.4	Rammingen	5
2.	BEGRIPPEN EN DEFINITIES	6
2.1	Sekstoerisme	6
2.2	Seksuele exploitatie van minderjarigen	6
2.3	Kinderhandel (child trafficking)	7
2.4	Kindersekstoerisme	
2.5	Typologie van de kinderekstoerist	
3.	ONDERZOEKSVRAGEN EN ONDERZOEKSAANPAK	11
3.1	De onderzoeksvragen	11
3.2	De onderzoeks aanpak	12
3.3	Bronnen	
4.	ASPECTEN DIE EEN ROL SPELEN BIJ KINDERSEKSTOERISME	
4.1	Inleiding	
4.2	Beschikbaarheid van minderjarigen voor commerciële seksuele exploitatie	
4.2.1	Economische omstandigheden	
4.2.3	Culturele omstandigheden	20
4.2.4	Kwaliteit van wetgeving en wetshandhaving	
4.3	Verwevenheid van een seksindustrie met een toeristenindustrie	
4.4	Enquête	
5.	GEVESTIGDE BESTEMMINGSLANDEN VAN KINDERSEKSTOERISME	24 ...
5.1	Inleiding	24 ... 24
5.2	De CP&P-studie 27
5.3	Ecpat-database	
5.4	Enquête 27
5.5	Landenoverzicht	
6.	RISICOLANDEN 28
6.1	Inleiding 28
6.2	Factoren, variabelen en indicatoren 28
6.4	Factor Beschikbaarheid van minderjarigen 29
6.4.1	Variabele Economie 29
6.4.2	Variabele Onderwijs 29
6.4.3	Variabele Visie op meisjes	
6.4.4	Samenstelling van de factor Beschikbaarheid van minderjarigen	
6.4.5	Variabele Sociale omstandigheden van minderjarigen	
6.4.6	Variabelen Wetgeving en Handhaving van wetgeving	
6.4.7	Weging van de indicatoren	33
6.5	Risicolanden	34

7.	KINDERSEKSTOERISME DOOR NEDERLANDSE INGEZETENEN	
7.1	
7.2	
	7.2.1 Veroordelingen van Nederlanders in het buitenland wegens seksueel misbruik van minderjarigen	40
	7.3 Aantallen reizigers vanuit Nederland	
7.4	Gegevens uit de enquête	
8.	BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	43
8.1	Inleiding	43
8.2	Betrouwbaarheid en validiteit van de verzamelde gegevens	
8.3	Beantwoording van de onderzoeksvragen 1 tot en met 3	44
8.4	Aanbevelingen voor praktijk en beleid op basis van het onderzoek	47

Bijlage 1: Enquête aan Ecpat-vestigingen

Bijlage 2: Landentabel

Bijlage 3: Aanbevelingen International Labour Organization

Bijlage 4: Landenbeschrijvingen

Bijlage 5: Samenstelling begeleidingscommissie

1. INLEIDING EN VRAAGSTELLING

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In 2000 is het Nationaal Plan Aanpak Seksueel Misbruik (NAPS) tot stand gekomen. Het is een uitvloeisel van de afspraken die 122 landen in 1996 in Stockholm gemaakt hebben op het eerste Wereldcongres tegen commerciële seksuele exploitatie (uitbuiting) van minderjarigen. Eén van de aandachtspunten in het NAPS is de aanpak van seksueel misbruik van minderjarigen door toeristen en zakenlieden. Dit misbruik is een wereldwijd probleem, dat niet beperkt is tot Zuidoost Azië, maar ook Zuid-Amerika en Afrika betreft en zich, naar vermoed wordt, recent verplaatst naar landen in Oost Europa. Het NAPS wil kinderseksstoerisme bestrijden door een betere herkenning van het verschijnsel, door het ontwikkelen van zelfregulering binnen de reiswereld, en door ruimere mogelijkheden van strafbaarstelling van daders. De minister van Justitie is verantwoordelijk voor de uitvoering van het NAPS, waarbij wordt samengewerkt met vertegenwoordigers van ministeries en van verschillende maatschappelijke organisaties.

1.2 Doelstelling van het onderzoek

Het onderhavige onderzoek past in bovenstaand kader. Het moet landen in kaart brengen waar kinderseksstoerisme zich nu voordoet, landen waarin dat kinderseksstoerisme (mogelijk) aan het opkomen is en aanbevelingen doen voor maatregelen en instrumentarium ter preventie en bestrijding. Het onderzoek is gericht op kinderseksstoerisme dat plaatsvindt door Nederlandse ingezetenen die reizen vanuit Nederland¹.

1.3 Onderzoeksvragen

In het onderzoek worden de volgende onderzoeksvragen aan de orde gesteld:

1. Is er sprake van nieuwe bestemmingen van kinderseksstoerisme door Nederlandse ingezetenen? Zo ja, welke zijn dit?
2. Wat zijn de oorzaken van eventuele veranderingen in bestemmingen? Welke factoren zijn bepalend voor het al dan niet (meer) in trek zijn van bepaalde bestemmingen?
3. Wat zijn de aard en omvang van het kinderseksstoerisme in de nieuwe bestemmingen? Wat zijn de kenmerken van slachtoffers en reizigers? Welke motieven en externe factoren spelen een rol bij de reiziger?
4. Welke maatregelen zijn nodig en mogelijk voor preventie en bestrijding ten aanzien van nieuwe bestemmingen, welke organisaties en personen kunnen hierin een rol spelen?

In hoofdstuk 3 gaan wij nader op deze onderzoeksvragen in en bespreken wij onze onderzoeksaanpak.

¹ Voor het onderzoek is een begeleidingscommissie ingesteld (zie bijlage 5)

1.4 Rapportage

In het tweede hoofdstuk komt de definitie van kinderseksisme aan de orde, alsmede de omschrijving van daaraan gelieerde verschijnselen. In hoofdstuk drie wordt, zoals gezegd, nader ingegaan op de onderzoeksvragen en de door ons gehanteerde onderzoeks aanpak. Hoofdstuk vier bespreekt een aantal rapporten en publicaties waarin allerlei aspecten aan bod komen die een rol spelen bij het verschijnsel kinderseksisme. Hoofdstuk vijf benoemt een groot aantal landen die, zo blijkt uit primaire en secundaire bronnen, als gevestigd bestemmingsland van kinderseksisme bestempeld kunnen worden. In hoofdstuk zes staat de vraag centraal of andere landen als risicoland betiteld kunnen worden. Om die vraag te beantwoorden worden variabelen en indicatoren benoemd die een rol spelen bij het ontstaan van kinderseksisme. Screening van alle landen op die variabelen en indicatoren leidt uiteindelijk tot het benoemen van landen als risicolanden voor kinderseksisme. Het zevende hoofdstuk gaat in op het kinderseksisme vanuit Nederland: aan de orde komen de nationale wetgeving, processen op grond van overtreding van die wetgeving, gegevens vanuit de reisorganisaties en gegevens vanuit het bestemmingsland. Het achtste hoofdstuk, tenslotte, betreft de beantwoording van de onderzoeksvragen.

2. BEGRIPPEN EN DEFINITIES

Kindersekstoerisme heeft enerzijds een connotatie met sekstoerisme, anderzijds met seksuele exploitatie van minderjarigen. De seksuele exploitatie van minderjarigen kent verschillende verschijningsvormen: kinderhandel, kinderprostitutie, kinderpornografie. Kindersekstoerisme verwijst naar het toeristisch kader waarbinnen seksueel misbruik van minderjarigen plaats vindt.

2.1 Sekstoerisme

Dat reizen en prostitutie met elkaar in verband staan, is van alle eeuwen: iedere havenstad, ieder bedevaartsoord, iedere culturele 'high light', van Babylon tot Pompei, kende zijn prostitutievoorziening, dit ongeacht de officiële visie op betaalde seks. De term *sex tourism* bestaat volgens Staebler² in zijn paper voor het congres in Stockholm (1996) sinds de jaren tachtig. De seksindustrie 'volgt' als het ware de toerisme-industrie: men maakt daarbij wederzijds gebruik van elkaars diensten en faciliteiten (overnachtingen/ kamers, uitgaansindustrie, bars e.d.).

Staebler onderscheidt zes aspecten die een rol spelen bij opvattingen van een reiziger over seksuele contacten in het buitenland:

- Anonimiteit: ver weg van de sociale controle ('de reiziger kent geen schaamte, zo luidt een Japans spreekwoord).
- Culturele verschillen in visie op seksualiteit.
- Vooroordelen over minderwaardigheid van de bevolking in het land van de reisbestemming.
- 'Arme mensen uit 'rijke' landen kunnen in hun seksuele contacten de weldoener uithangen in arme landen.
- Compensatie voor een ongelukkige seksuele relatie in het eigen land.
- Beschikbaarheid van minderjarigen voor seksuele contacten legitimeert die contacten in de optiek van de dader.

2.2 Seksuele exploitatie van minderjarigen

O' Donnell Davidson (2001) definieert in haar bijdrage voor het Second Congress against Commercial Sexual Exploitation of Children de 'sex exploiter' als volgt:

'those who take unfair advantage of some imbalance of power between themselves and a person under the age of 18 in order to sexually use them for either profit or personal pleasure'.

Seksuele exploitatie van minderjarigen betreft volgens deze definitie het misbruik maken door volwassenen van de machtsongelijkheid tussen henzelf en minderjarigen om hen seksueel te gebruiken ten faveure van profijt of eigen genot.

² Staebler, M. (1996): Tourism and Child Prostitution, paper submitted by ECPAT for the World Congress against Commercial Sexual Exploitation, Stockholm, Sweden, 27-31 August 1996. ³ O'Donnell Davidson, J. (2001): The Sex Exploiter, a contribution of the NGO Group for the Convention on the Rights of the Child to the Second Congress against Commercial Sexual Exploitation of Children, Yokohama, Japan, 17-20 December 2001.

Het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind verplicht in artikel 34 staten tot de bestrijding van *commerciële seksuele exploitatie* van minderjarigen. Dit artikel, dat vrijwel mondiaal van toepassing is (alleen de Verenigde Staten en Somalië hebben -dit VN-verdrag niet geratificeerd), luidt:

"De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te beschermen tegen alle vormen van seksuele exploitatie en seksueel misbruik. Hiertoe nemen alle Staten die partij zijn met name alle passende nationale, bilaterale en multilaterale maatregelen om te voorkomen dat: a. een kind ertoe wordt aangespoord ofgedwongen deel te nemen aan onwettige seksuele activiteiten; b. kinderen worden geëxploiteerd in de prostitutie of andere onwettige seksuele praktijken; c. kinderen worden geëxploiteerd in pornografische voorstellingen en pornografisch materiaal".

Verdrag 182 van de International Labour Organization⁴ spreekt over seksuele exploitatie van minderjarigen en noemt dat in artikel 3 sub b een van de ergste vormen van kinderarbeid. Paragraaf 16 van de bij het verdrag horende Aanbeveling roept op tot internationale samenwerking om het kinderarbeidverdrag te verwezenlijken in de vorm van onder meer wederzijdse juridische bijstand (de extraterritoriale werking van zedenwetgeving). Nederland heeft dit verdrag geratificeerd op 14 februari 2002.

Ook de Europese Unie neemt stelling tegen seksuele uitbuiting van minderjarigen.

Duidelijk voorbeeld hiervan is het document van de Europese Commissie 'Communication to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee of the Regions on the Implementation of Measures to Combat Child Sex Tourism' uit 1995

2.3 Kinderhandel (child trafficking)

'**Child trafficking**' is een van de vormen van seksuele exploitatie van minderjarigen. Het betreft het transporteren van een kind naar een ander land, met het oog op seksuele exploitatie van het kind aldaar. Er zijn tal van voorbeelden van het vervoeren en verhandelen van minderjarigen uit het ene naar het andere land, waar toeristen uit een derde land ze vervolgens seksueel misbruiken. Zo komen minderjarigen uit Nepal terecht in Goa (India), waar buitenlandse toeristen deze minderjarigen seksueel misbruiken⁸. Datzelfde geldt voor Cambodjaanse, Laotiaanse en Birmese minderjarigen in Thailand⁹.

'Trafficking' krijgt op dit moment binnen de ILO speciale aandacht⁸. Het ILO-verdrag 182 (betreffende het verbod op en de onmiddellijke actie voor uitbanning van de ergste vormen van kinderarbeid) noemt in artikel

ILO-verdrag 182, 17 juni 1999, Trb 199, 177 en Trb. 2000,52 Com (1999): 269 final, 26.05.1999 Zie: Bal Kumar KC e. a. (2001): Nepal, Trafficking in with speciale reference to prostitution: A rapid assesment. Geneva: Intenational Labour Office. Derks, A. (1997): Trafficking of Cambodian Women and Children to Thailand, International Migration Organisation / Wille, C. (2001): Thailand-Lao People's Republic and ThailandMyanmar Border Areas, Trafficking in Children into the Worst Forms of Child Labour: A Rapid Assessment. Geneva: International Labour Office Boonpala, P. & Kane, J. (2001): Trafficking of children: problem en response worldwide. Geneva: ILO.

3 sub a niet alleen 'verkoop' (sale), maar ook 'handel' (trafficking). Ook binnen Europa is meer aandacht voor het verschijnsel kinderhandel ten behoeve van seksuele uitbuiting⁹.

2.4 Kindersekstoerisme

Kindersekstoerisme is een tamelijk nieuw begrip; de term bestaat ongeveer 10 jaar. ECPAT - opgericht in 1990 - is oorspronkelijk de afkorting voor End Child Prostitution in Asian Tourism. In deze naam zit het begrip kindersekstoerisme opgesloten. Het bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind behorende Facultatief Protocol¹⁰ geeft geen definitie van kindersekstoerisme. Artikel 3 spreekt over strafrechtelijke maatregelen tegen verkoop van minderjarigen, kinderprostitutie en kinderpornografie. Artikel 10, dat het bevorderen van internationale samenwerking betreft, voegt kindersekstoerisme aan die trits toe, zonder dat begrip nader te definiëren. Kindersekstoerisme staat eveneens expliciet genoemd in de slotverklaring van de wereldconferentie in Stockholm over commerciële seksuele uitbuiting van minderjarigen. In paragraaf 4 sectie d wordt uitdrukkelijk opgeroepen tot aanpak van kindersekstoerisme. En in het ontwerp van het Outcome Document van de VN-kindertop (september 2001, versie 7) wordt in paragraaf 41 de aanpak van kindersekstoerisme op de agenda voor het komende decennium gezet.

Sinds de conferentie van Stockholm is er veel meer nadruk gelegd op de betrokkenheid van de reis- en toerismebedrijfstak bij de aanpak van seksuele uitbuiting van minderjarigen. De WTO (World Tourism Organisation) heeft een duidelijk standpunt ingenomen over seksuele exploitatie van minderjarigen in landen die bestemming van toerisme zijn. In oktober 1999 heeft de General Assembly of the WTO in Santiago (Chili) the Global Code of Ethics for Tourism aanvaard. In artikel 2, paragraaf 3 staat:

"The exploitation of human beings in any form, particularly sexual, especially when applied to children, conflicts with the fundamental aims of tourism and is the negation of tourism, as such ... it should be energetically combatted and penalised without concession by the national legislation of both the countries visited and countries of the perpetrators"

Binnen de reiswereld is er overigens een groeiend bezwaar tegen de term kindersekstoerisme omdat die term het als positief ervaren verschijnsel toerisme in een te negatief daglicht zou plaatsen. Binnen de WTO (World Tourism Organisation) gebruikt men inmiddels niet langer de slogan 'No Child Sex Tourism', maar spreekt men over 'Protection of Children from Sexual Exploitation in Tourism', 'to transmit a more positive message'. Wij handhaven in deze studie de term kindersekstoerisme vanwege de duidelijkheid in de terminologie en vanwege het feit dat de term ook voorkomt in het reeds genoemde Facultatief Protocol. Wij gebruiken de volgende definitie: kindersekstoerisme betreft het seksueel misbruik van minderjarigen door toeristen.

⁹ Zie ook Wolthuis, W. & Blaak, M. (2001): Trafficking of Children for Sexual Purposes from Eastern Europe to West Europe, An exploratory research in eight Western European receiving countries. Amsterdam: Defence for Children International, ECPAT Europe Law Enforcement Group. Dit onderzoek is gefinancierd in het kader van het STOP-programma van de Europese Unie. Tractatenblad, 2001, nr 130, artikel 10.

¹⁰ de Annotated Provisional Agenda of the Ninth Meeting of the Task Force to Protect Children from Sexual Exploitation in Tourism. London: 12 November 2001.

Het gaat om de elementen: kind, seksueel misbruik en toerisme.

Kind is conform het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind iedere burger onder 18 jaar.

Seksueel misbruik is het misbruik maken van minderjarigen door volwassenen, door hen seksueel te gebruiken ten behoeve van eigen profijt of genot.

Onder seksueel misbruik vallen alle vormen van seksueel geweld en seksuele uitbuiting van minderjarigen zoals: kinderporno, ontuchtige handelingen met minderjarigen en ontucht met een minderjarige prostituee³.

Toeristen zijn alle zowel zakelijke als de recreatieve reizigers vanuit het buitenland, (niet de beroepsmatig reizenden), die meer dan 24 uur in het land verblijven.

2.5 Typologie van de kindersekstoerist

O'Donnell Davidson (1996) maakt bij haar typologie van de kindersekstoerist onderscheid tussen de preferentiële seksuele kindermisbruiker en de situationele seksuele kindermisbruiker:

(1) De preferentiële seksuele kindermisbruiker (pedofiel) is alleen aangetrokken tot kinderen die de puberteit nog niet hebben bereikt. Deze presenteert zich vaak als weldoener, aardige buurman, etc., en kan langdurig wachten, vertrouwen wekken en plannen / organiseren tot wordt overgegaan tot het feitelijke misbruik. Opvallend is dat pedofielen zich organiseren in groepen / clubs, vanuit een 'broederschap-opvatting' en met het oog op uitwisseling van pornografisch materiaal. Bij de pedofiel is seksueel misbruik het primaire reismotief. De preferentiële dader opereert op een *vraaggerichte* markt: hij (zij) is gericht op seksuele contacten met pre-puberale jongens en/of meisjes. De intentie om seks met kinderen te hebben en het besluit daartoe op reis te gaan is door de dader al genomen.

(2) Ten aanzien van de situationele seksuele kindermisbruiker onderscheidt zij:

- Het type dader voor wie het niet uitmaakt of het seks met volwassenen of met minderjarigen betreft; deze daders willen wel eens experimenteren en zijn aangetrokken tot situaties waarin deze contacten mogelijk zijn. Deze daders leiden een gewoon leven (gezin, baan, sociale contacten) en beschouwen het misbruik als een (te rechtvaardigen) 'zwakte' in hun karakter.
- Het type dader dat seksueel beschikbare minderjarigen aantrekkelijk vindt (niet als minderjarigen als zodanig, maar als beschikbare seksobjecten) of dat gemakkelijk de ogen sluit voor de ware leeftijd van de minderjarigen en hun instemming om seks te hebben. Dit zijn vaak jongere reizigers die zich flink in het uitgaansleven storten.

De situationele dader opereert op een *aanbodgerichte* markt: hij (zij) komt min of meer toevallig terecht in het aanbod van seksuele contacten met minderjarigen, doorgaans pubers. De dader heeft besloten om (mede) voor seksuele contacten op reis te gaan, of heeft besloten deze contacten niet uit te sluiten, maar gaat daarbij niet bij voorbaat uit van (uitsluitend) minderjarigen als seksobject.

² Tot de leeftijd van 12 jaar wordt doorgaans van kinderen gesproken. Burgers van 0 tot 18 jaar worden ook met de term minderjarige aangeduid. In dit onderzoek hanteren wij, in navolging van het gebruik van de Engelstalige term 'child sex tourism', de term 'kind'.

³ Wetboek van Strafrecht Art. 242, 244 t/m 246, 248, 249.

⁴ O'Donnell Davidson, J. (1996): The Sex Exploiter, paper submitted by ECPAT for the World Congress against Commercial Sexual Exploitation of Children. Stockholm, Sweden, 27-31 augustus

__O'Donnell Davidson, constateert in haar bijdrage aan de 'First European Meeting of the Main Partners in the Fight against Child Sex Tourism'⁵ dat sommige cliënten pedofielen zijn, maar dat heel veel cliënten eerst en vooral situationele daders zijn die gebruik maken van kinderprostitutie. Situationele daders zijn aldus eerder seksuele kindermisbruikers door hun prostitutiebezoek dan bezoekers van minderjarige prostituees als gevolg van hun voorkeur voor minderjarigen.

¹⁵ O'Donnell Davidson, J. (1998): First European Meeting of the Main Partners in the Fight against Child Sex Tourism. European Commission, DG XXIII, Tourism Directorate, 24-25 November, p.25.

3. ONDERZOEKSVRAGEN EN ONDERZOEKSAANPAK

3.1 De onderzoeksvragen

Onderzoeksvraag 1

Onderzoeksvraag 1 betreft de vraag of er sprake is van nieuwe bestemmingen van kindersekstoerisme door Nederlandse ingezetenen en, zo ja, welke bestemmingen dat zijn.

Als een land als een 'nieuwe bestemming van kindersekstoerisme voor Nederlandse ingezetenen' getypeerd kan worden, impliceert dat drie dingen:

- er zijn in dat land factoren die bevorderlijk zijn voor (het ontstaan van) commerciële seksuele exploitatie van minderjarigen
- door de 'matching' met toerisme begint het kindersekstoerisme naar dat land op gang te komen of dreigt dat te gaan ontstaan, en
- er gaan in dat kader Nederlandse toeristen heen.

De eerste deelvraag is aldus of er in een land sprake is van commerciële seksuele exploitatie van minderjarigen. De tweede deelvraag is of die exploitatie ook in het kader van toerisme plaatsvindt. De derde deelvraag betreft de vraag of dergelijke landen een bestemming zijn van Nederlandse kindersekstoeristen.

Wij onderscheiden drie soorten landen bij het al dan niet bestaan van kindersekstoerisme: - Landen waarheen al langer kindersekstoerisme bestaat (gevestigde landen). - Landen waar dat kindersekstoerisme in opkomst is of in opkomst dreigt te komen (risicolanden). - Landen waar het kindersekstoerisme aan het afnemen is.

Onderzoeksvraag 2

De tweede onderzoeksvraag betreft twee deelvragen: de vraag naar de oorzaken van eventuele veranderingen in bestemmingen en de vraag naar factoren die bepalend zijn voor het al dan niet (meer) in trek zijn van bepaalde bestemmingen. Voor de beantwoording van deze onderzoeksvraag moeten verschillende typen factoren worden onderzocht: factoren die bijdragen aan het worden van risicoland/ land in opkomst voor kindersekstoerisme en factoren die bijdragen aan het terugdringen van kindersekstoerisme in 'gevestigde' landen.

Onderzoeksvraag 3

De derde onderzoeksvraag luidt: Wat zijn de aard en omvang van het kindersekstoerisme in de nieuwe bestemmingen? Wat zijn de kenmerken van slachtoffers en reizigers? Welke motieven en externe factoren spelen een rol bij de reiziger? De eerste deelvraag van deze onderzoeksvraag betreft een nadere analyse van kindersekstoerisme in landen 'in opkomst'. Het bepalen of een land al dan niet in opkomst is, is afhankelijk van de afspraak die wordt gemaakt over de beoordeling van factoren die het kindersekstoerisme bevorderen en de beoordeling van het aantal kindersekstoeristen dat (naar schatting) in een vast te stellen periode in een land actief is. Wat de omvang van het kindersekstoerisme in een land 'in opkomst' is, komt aldus aan de orde bij de beantwoording van onderzoeksvraag 1. De deelvragen twee en drie gaan in op het slachtoffer en de dader/ reiziger: het gaat om kenmerken, motieven en externe factoren die een rol spelen.

Onderzoeksvraag 4

De vierde en laatste onderzoeksvraag betreft de preventie en bestrijding van nieuwe bestemmingen van kinderseksstoerisme: welke maatregelen zijn in dat kader mogelijk en nodig en welke organisaties en personen kunnen hierin een rol spelen? Hierbij -maken wij een onderscheid tussen:

- Maatregelen in het 'ontvangende' land (bestemmingsland van kinderseksstoerisme) en in het 'zeggende' land (land van herkomst van de kinderseksstoerist).
- Preventie, bescherming en behandeling van de slachtoffers.
- Preventie en aanpak/behandeling van de daders.

In de onderzoeksvragen staan nieuwe bestemmingen centraal. Vanuit bovenstaande kan echter de conclusie worden getrokken, dat voor dit onderzoek ook de aandacht op bestaande, gevestigde bestemmingen van kinderseksstoeristen moet worden gericht.

3.2 De onderzoeks aanpak

Het onderhavige onderzoek is om een aantal redenen gecompliceerd:

- Er is tot dusver geen wetenschappelijke onderzoek verricht naar hoe landen bestemmingsland worden van reizigers die minderjarigen seksueel (willen) misbruiken. Een verklarend model daarvoor ontbreekt. Wel zijn er studies van organisaties die actief zijn op het gebied van kinderseksstoerisme. Dit betreft meestal casestudies die inzicht kunnen geven in de omstandigheden die daar een rol bij spelen.
- Het onderwerp kinderseksstoerisme is moeilijk zichtbaar te maken. Het contact tussen reiziger en minderjarige in het buitenland speelt zich immers voor een groot deel in de anonimiteit af. Dat maakt het moeilijk 'harde' gegevens te verkrijgen.
- De onderzoeksvragen betreffen Nederlandse reizigers. Het is de vraag of de gegevens die beschikbaar zijn ook melding maken van de nationaliteit van de dader.

Tegen deze achtergrond kiezen wij voor de volgende stapsgewijze aanpak voor de beantwoording van de onderzoeksvragen:

- (1) Het benoemen van aspecten die een rol spelen bij de het (ver)worden tot bestemmingsland voor kinderseksstoerisme (zie hoofdstuk 4).
- (2) Een opsomming van de landen die bekend staan als bestemmingsland van kinderseksstoerisme (zie hoofdstuk 5).
- (3) Het benoemen van factoren, variabelen en indicatoren die van invloed zijn op het ontstaan van kinderseksstoerisme (zie hoofdstuk 6).
- (4) Het 'screenen' van landen op deze variabelen en indicatoren om zodoende risicolanden voor kinderseksstoerisme aan te kunnen wijzen (idem).
- (5) Nagaan in hoeverre er gegevens beschikbaar zijn over kinderseksstoeristen en (kinderseks)toerisme vanuit Nederland naar die landen, en rapporteren hiervan (hoofdstuk 7).
- (6) Formuleren van aanbevelingen op gebied van preventie en bestrijding van kinderseksstoerisme (hoofdstuk 8).

3.3 Bronnen

Voor de gegevensverzameling bij de eerste twee stappen gebruiken wij literatuur en internetpublicaties die met name die organisaties hebben uitgebracht die actief zijn in het bestrijden van kinderseksstoerisme.¹⁶ Naast deze desk-research gebruiken wij als primaire bron een enquête die wij per e-mail naar alle Ecpatvestigingen in zowel zendende als ontvangende landen hebben verstuurd, met vragen over aard en omvang van het kinderseksstoerisme en factoren die van invloed zijn op dat kinderseksstoerisme". Aanvullend op deze enquête zijn dezelfde vragen gesteld in gesprekken met sleutelfiguren uit de overheid, reisindustrie, en NGO's. Deze gesprekken vonden plaats te Budapest (Europese voorbereidende bijeenkomst voor het Yokohama-congres, November 2001), Londen (Ninth Meeting of the Task Force to Protect Children from Sexual Exploitation in Tourism. November 2001), Yokohama (Second Congress against Commercial Sexual Exploitation of Children, Yokohama, Japan, December 2001) en de Vakantiebeurs (Utrecht, 2001).

De aldus gevonden kinderseksstoerisme-bevorderende aspecten worden bij stap 3 gebundeld in een aantal factoren en variabelen. Bij iedere variabele worden een of meer indicatoren benoemd. De screening van de landen bij stap 4 gebeurt aan de hand van die indicatoren. Gegevens over die indicatoren zijn ook geput uit de in noot 14 genoemde bronnen. Stap 5 betreft het kinderseksstoerisme vanuit Nederland. De Nederlandse situatie wordt beschreven aan de hand van de bestaande wetgeving, processen die in het buitenland tegen Nederlandse ingezetenen zijn gevoerd vanwege seksueel misbruik van minderjarigen in dat land, gegevens van de ANVR over toeristenaantallen naar buitenlandse bestemmingen en de enquête aan ontvangende landen van kinderseksstoerisme voor wat betreft gegevens over de nationaliteit van kinderseksstoeristen.

- 16 The State of the World's Children, 2001: New York: Unicef (www.unicef.org) / Onderzoek door "Global March against Child Labour" over Child Prostitution and Pornography (www.Globalmarch.org) / Onderzoek door de International Labour Organization (www.ilo.org) / Database Ecpat (www.ecnat.net) / Onderzoek door Streetchildren (www.streetchildren.org) / Profiting from Abuse (2001). New York: Unicef
Zie bijlage 1

4. ASPECTEN DIE EEN ROL SPELEN BIJ KINDERSEKSTOERISME

4.1 Inleiding

Kindersekstoerisme is seksueel misbruik van minderjarigen door buitenlandse toeristen. Het gaat dus enerzijds over seksueel misbruik en de beschikbaarheid van minderjarigen en anderzijds om een toeristen- en seksindustrie waarbinnen dat misbruik plaats vindt. In dit hoofdstuk komen beide elementen ter sprake.

Recent verschenen publicaties -en met name de bij noot 16 genoemde internetpublicatie 'Child Prostitution and Pornography' (verder te noemen: de CP&P-studie) en de eveneens genoemde Ecpat-publicatie¹⁸ bespreken voor een groot aantal landen de beschikbare informatie over seksuele exploitatie van minderjarigen. Uit die informatie wordt duidelijk dat dit probleem in wezen in alle landen bestaat. De gegevens over deze landen maken duidelijk dat verschillende aspecten een rol spelen bij het ontstaan en voortduren van de 'beschikbaarheid' van minderjarigen voor commerciële seksuele exploitatie. Genoemd worden:

- Economische omstandigheden: armoede/noodzaak tot overleven (4.2.1).
- Sociale/maatschappelijke omstandigheden; met als aspecten: politieke en sociale ontwrichting, niet-deelname van minderjarigen aan onderwijs, het voorkomen van zwerfkinderen, kinderarbeid, georganiseerde misdaad en dergelijke (4.2.2).
- Culturele omstandigheden: (al dan niet religieuze) opvattingen over meisjes/vrouwen en seksualiteit (4.2.3).
- Bestuurlijke omstandigheden: de aan- of afwezigheid van kind(beschermings)wetgeving en de handhaving van aanwezige maatregelen (zie paragraaf 4.2.4).

Deze aspecten worden ook genoemd in de enquête aan de Ecpat-vestigingen (zie paragraaf 4.4). Wanneer de seksuele exploitatie van minderjarigen zich voordoet in een context van zowel een toeristische industrie als een seksindustrie, is er sprake van kinderekstoerisme. De aanwezigheid van een dergelijke combinatie is dus eveneens een relevant aspect bij kinderekstoerisme (zie paragraaf 4.3 voor een uitwerking).

Vooraf aan de bespreking van de publicaties in de volgende paragrafen willen we opmerken, dat veel van gepresenteerde informatie subjectief gekleurd is. Enkele bronnen, soms een enkele bron of een gerucht, volstaan vaak voor de auteurs in de literatuur om met enige stelligheid aan te geven dat er 'sprake is' van kinderekstoerisme. De feiten waarop deze informatie is gebaseerd, zijn niet of erg moeilijk te achterhalen.

¹⁸ Zie noot 14

4.2 Beschikbaarheid van minderjarigen voor commerciële seksuele exploitatie

4.2.1 Economische omstandigheden

Het rapport CP&P maakt duidelijk dat economische omstandigheden/armoede een veel voorkomende grond is voor deelname van minderjarigen aan het commerciële seks-circuit. Gezinnen met veel kinderen die niet of nauwelijks in de meest primaire levensbehoeften kunnen voorzien en die in een uitzichtloze situatie verkeren, kunnen overgaan tot het letterlijk verkopen van hun kind aan de seksindustrie. Onwetendheid over enerzijds de gezondheidsrisico's en anderzijds de psychologische schade die seksueel misbruik op de lange termijn kan veroorzaken, maakt het daarbij 'makkelijker' de stap tot 'overdracht' van minderjarigen te zetten en tot inzet van minderjarigen in de seksindustrie. In onderstaand kader wordt een aantal voorbeelden gegeven van het belang van deze factor. Ook bij de andere te bespreken aspecten worden deze kaders met voorbeelden gepresenteerd.

Schatting is dat in *Angola* 3000 kinderen onder de 18 jaar bij de prostitutie betrokken zijn om te overleven (Ecpat, CSEC Database). De kinderprostitutie is volgens deze bron aan het toenemen. *Benin*: een groeiend aantal kinderen in extreem moeilijke situaties is kwetsbaar voor commerciële seksuele exploitatie. Het betreft bijna altijd jonge meisjes van 8 tot 15 jaar (Ecpat, CSEC Database). *Brazilië*: de economische crisis van 1998 heeft kinderen in de prostitutie gebracht om geld voor hun familie te verdienen (CATW Fact Book, citerend uit Phil Stewart, "Brazil drought spurs child prostitution", Reuters, 234 juni 1998. De armoede waarin meer dan 40 miljoen behoeftige en in de steek gelaten kinderen en adolescenten verkeren, doet het aantal seksueel geëxploiteerde kinderen iedere dag toenemen (Ecpat International). *Birma*: Er bestaat ook een binnenlandse handel in vrouwen en meisjes waarbij zij 'verplaatst' worden van extreem arme gebieden naar gebieden waar prostitutie normaal is (US dept. of State, Trafficking in Persons Report, 12 juli 2001). *Cambodja*: Kinderen en volwassenen uit arme streken in Cambodja worden naar Phnom Penh en andere commerciële streken getransporteerd t.b.v. seksuele exploitatie (US Dept. of State, Trafficking in Persons Report, 12 juli, 2001). *Centraal Afrikaanse Republiek*: Sommige ouders dwingen hun dochters de prostitutie in te gaan om hun familie financieel te ondersteunen (US Dept. of State, Human Rights Report, 1999). *Dem. Rep. Congo*: er zijn rapporten dat kinderen van een jaar of acht gedongen worden zich te prostitueren om inkomen voor hun families te verkrijgen (US Dept. of State, Human Rights Report, 2001).

Cuba maakt een groei van prostitutie en sekstoerisme door, als gevolg van de economische crisis (CATW Fact Book, citerend uit: "Cuba ,the Thailand of the Carribean", Independent Journalists' Cooperative, 18 juni 1998). Er zijn uit *Fiji* verslagen van ouders die hun eigen kinderen voor seksuele diensten aanbieden aan zeilers uit Korea en Japan die naar Fiji komen om bij te tanken (UN Special rapporteur on the sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography, Report on Fiji, 27 december 1999) Kinderen, niet ouder dan 7 jaar, worden vanuit economisch, gedepriveerde gebieden in Nepal en Bangladesh getransporteerd naar de belangrijkste prostitutiecentra in *India*, te weten Mumbai, Calcutta en Delhi (Ecpat, CSEC Database). In *Indonesië*, in arme streken in Java en Sumatra, zijn gezinnen vaak door economische omstandigheden gedwongen hun dochters aan inheemse mannen te verkopen (US Dept. of State, Human Rights Report, 2001). En: er is een groeiende kinderprostitutie, te wijten aan de economische crisis (US Dept. of State Human Rights Report, 1998). *Jamaica*: Kinderen komen in de prostitutie terecht om hun families inleven te houden. Soms krijgen jonge meisjes in 'ruil' voor hun seksuele diensten eten en schoolgeld (Ecpat International). *Kameroen*: Volgens de NCHRF zijn er verslagen van boerderij-naar-stad-transporten van meisjes die een baan in de stad beloofd was en vervolgens gedwongen werden als prostituee werkzaam te zijn of anderszins (US Dept of State, Human Rights Report, 1999). Prostitutie, waaronder kinderprostitutie, kent ook in *Mali* een economische reden: de armoede die door de Adjustment Programmes alleen maar is toegenomen

(Ecpat, CSEC Database).

Goed georganiseerde netwerken in Mexico in de Cuauthemoc Zone - waar de sekshandel het grootst is - hanteren een systeem van uitbuiting waarbij met arme adolescenten wordt getrouwd, waarna zij worden gedwongen in de seksindustrie te werken om hun hoog opgelopen schulden af te betalen (Ecpat International).

Nepal: in veel gevallen verkopen ouders of verwanten jonge meisjes aan de 'seksuele slavernij' (El Barometer, 1998).

De prostitutie in **Nieuw Guinea** is bloeiend. Veel meisjes worden in de prostitutie gedwongen om hun familie te voeden (Sex Trade Booming in PNG, The National/PINA Nius Online, 30 augustus 2000, overgenomen in Pacific Islands Report).

Een studie maakt duidelijk dat er in de **Filippen** zo'n 75.000 kinderen zijn die door de armoede gedwongen in de prostitutie werken (CATW Fact Book, citerend uit Dario Agnote "Sex trade key part of S.E. Asian economies, study says", Kyodo news, 18 augustus 1998). En: tienermeisjes gaan gedwongen de prostitutie in als gevolg van de

Aziatische economische crisis (CATW Fact Book, citerend uit Tambayan Center for Asbused Street Girls "Asian in unhealthy crisis", Washington Post, 25 september 1998). Kinderen van een jaar of elf raken om te overleven verzeild in de prostitutie op de **Solomon Eilanden** (Pre-teens involved in Solomon Islands Prostitution, PACNEWS/SIBC, 20 januari 10999, overgenomen in Pacific Islands Report). Experts vrezen een toename van de commerciële seksuele exploitatie van kinderen in **Thailand** als gevolg van de economische crisis ("survival the name of the game, Bangkok Post, 3 juli 1998). **Vietnam** heeft een wijd verspreide armoede die bijdraagt aan kinderprostitutie in de grotere steden, vooral van meisjes maar ook van jongens (US Dept. of State, Human Right Reports, 2001). Ook in **Zambia** raken zeer jonge schoolverlaters in de prostitutie verzeild omdat er geen andere bronnen van inkomsten voor hen zijn (Child Abuse in Zambia, August 1996).

-k

4.2.2 Sociale omstandigheden

Ook *politieke en sociale ontwrichting* kunnen een voedingsbodem zijn 'voor het ontstaan van kinderprostitutie in een land:

Over **Azerbeidzjan**: prostitutie is gegroeid als gevolg van de toename van vluchtelingen (CATW Tact Book, citerend uit: Dave Carpenter "Baku looks to prosper from Oil", AP, 12 oktober 1997). In **Guatemala** zijn sommige ouders onder de op de vlucht gejaagde gemeenschappen gedwongen hun kinderen af te staan voor prostitutie (UN, Graca Machel, Impact of armed conflict on children, 26 augustus 1996). Groeiende aantallen personen in het **voormalige Joegoslavië**, meestal vrouwen maar ook meisjes en jongens, moesten zich heimelijk prostitueren als gevolg van de dramatische situatie in het land en het gebrek aan basisbehoeften (CEDAW, Sessional/Annual Report, 1994). **Oost-Timorese** meisjes en vrouwen kwamen in de prostitutie terecht als gevolg van verkrachtingen door Indonesische soldaten, hoge werkloosheid en de noodzaak om henzelf en hun kinderen in leven te

houden, terwijl hun mannen vaak vanwege de oorlog aan het vechten waren of gedood waren (CATW Fact Book, citerend uit East Timor Human Right Centre, Newcastle University, Australia, "Violence by the state against women in East Timor, 7 november 1997). Kinderpornografie en kinderprostitutie zijn in **Roemenië** in opkomst sinds de anti-communistische omwenteling van 1989 omdat daarmee ook de sociale controle is weggefallen (CATW Fact Book, citerend uit "Romania holds British child sex suspect, Reuters, 7 augustus 1997). Human Rights Watch constateert dat vluchtelingenmeisjes uit **Sierra Leone** geen andere kans op werk hadden om henzelf en hun families in leven te houden, dan als kinderprostituees (Human Rights Watch, Child Rights). De militaire en politieke situatie in **Sri Lanka** heeft tot een toename van migratie geleid wat vrouwen

bijzonder kwetsbaar heeft gemaakt voor prostitutiehandel (CATW Fact Book, citerend uit SANLAAP India, Indrani Sinha, "Paper on Globalization & Human Rights").

Zwerfkinderen/straatkinderen/wezen(oorlogs)wezen e.d.

Ongunstige economische, politieke en sociale omstandigheden kunnen er toe leiden dat minderjarigen niet in een gezin, maar op straat opgroeien. Het gaat dan om minderjarigen om wie niemand zich verder bekommert: wezen, zwerfkinderen, verlaafde kinderen, misbruikte kinderen, oorlogsslachtoffertjes e.d. Daar waar (verplicht) onderwijs en bescherming voor minderjarigen ontbreken, neemt de kans op zwerfkinderen toe en daarmee de kans op het terechtkomen in de seksindustrie. Een zwerfend bestaan, zonder reguliere inkomsten, maakt minderjarigen immers kwetsbaar voor de prostitutie:

Over **Angola** wordt gesteld dat het aantal zwerfkinderen toeneemt dat in hun levensonderhoud voorziet door prostitutie. **Brazilië**: In de grote steden zijn er veel kinderen die hun thuis verlaten vanwege seksueel misbruik en die zich op straat prostitueren om te kunnen overleven. **Bulgarije**: Bulgaarse straatkinderen zijn werkzaam in de prostitutie (EFCW, Children who work in Europe, juni 1998). Maatschappelijk werkers in Toronto, **Canada**, schatten dat er 10.000 kinderen op straat leven en dat velen van hen in de handen van pooiers vallen (June Kane, Sold for Sex, 1998). Rapporten melden dat kinderprostitutie in **Eritrea** aan het toenemen is: een meerderheid van die kinderen startte als zwerfkind en barmseisje (Ecpat, CSEC Database, citerend de Ministry of Labour and Human Welfare Survey 1999). Straatkinderen in **Fiji** lopen het gevaar seksueel geëxploiteerd te worden en in de prostitutie terecht te komen om westerse toeristen van dienst te zijn (Fiji Kids in Sex Trade, Fiji Times, 20 oktober 1999, opgenomen in Pacific Islands Reports). **Filippen**: de omvang van het probleem van kinderprostitutie heeft te maken met het grote aantal straatkinderen (US Dept. of Labour, Prostitution of Children, 1996). Overheids-schattingen in Honduras spreken over 8000 straatkinderen van wie circa 40% regelmatig betrokken is in de prostitutie (US Dept. of State, Human Rights report, 1999). **Indonesië**: Onder de 1600 straatkinderen in Yogyakarta zijn circa 400 meisjes. Bijna iedereen van hen is ooit slachtoffer geweest van seksueel misbruik en is nu betrokken in de prostitutie (US

Dept. of State, Human Rights Report, 2001). En: 30% van de meisjes in Semarang is thuisloos en om te overleven gedwongen in de prostitutie werkzaam te zijn (CATW, Fact Book, citerend uit Nicholas D. Kristof "Asfan Crisis Deals Setbacks to Women", overgenomen uit een University Diponegoror study). De kinderprostitutie in **Ierland** is aan het toenemen. De toename van thuisloze kinderen dwingt vele kinderen als het ware in de prostitutie. (CATW Fact Book, citerend uit "Michael Kennelly, Hungry Children call on Garda for food shelter, Irish Times, 27 maart 1997). Thuisloze kinderen in **Roemenië** worden meer en meer onder valse voorwendsels getransporteerd en gedwongen in de prostitutie in Berlijn, Hamburg en Amsterdam te werken (CATW Fact Book, citerend uit "Save the Children, Albert Lack, "Romanfa: life on the streets, 1998). Er zijn naar schatting 2000 thuisloze kinderen in Roemenië. Veel van deze kinderen zijn om te overleven gedwongen geld voor sex te accepteren (CATW Fact Book, citaat van Harold Briley, "Bitter winter for Romanfa's street children, BBC, 2 januari 1998). Straatkinderen staan het meest bloot aan prostitutie in Roemenië (June Kane, Sold for Sex, 1998, citerend uit Ecpat International, Commercial Sexual Exploitation of Children in Some Eastern European Countries, March 1996). Vijf procent van de thuisloze kinderen in **Roemenië** verkeren in het prostitutie-circuit (CATW, Fact Book, citaat uit Saving the Children, Albert Clack, "Romanfa: life on the streets", 1998) **Portugal**: De straatkinderen in Lissabon zwerven alleen of in groepen rond en raken betrokken in de kinder-prostitutie en de pornografie (EFCW, Children who work in Europe, juni 1998 . ii-

Ongeveer een kwart van de straatkinderen in Cape Town in Zuid-Afrika is betrokken in de prostitutie (Ecpat, CSEC Database). Een toename van het aantal kinderen dat op straat zwerft en leeft, heeft tevens geleid tot een toenemend aantal kinderprostituees (El Barometer, 1998). De kinder-seksindustrie is intussen goed georganiseerd met kinderen die gedwongen zijn daarin te werken of die door hun ouders geëxploiteerd worden om geld voor de familie te verdienen. (El Barometer, 1998). In Sri Lanka worden kinderen op straat, uit dorpen of vluchtelingenkampen verkocht om dienst te doen in de kinderprostitutie (ILO-IPEC, Country Paper: Sri Lanka, september 1999). Er is gedocumenteerd bewijs dat straatkinderen en bedelende kinderen in Thailand verwickeld zijn in

het verkopen van seks en het maken van pornografische foto's (ILO-IPEC, Children in prostitution, Pornography and Illicit Activities, september 1999). Het belangrijkste doelwit voor seksuele exploitatie in Uganda zijn meisjes die op straat of in sloppenwijken leven en studentes in pensions die geld in ruil voor seks aangeboden krijgen (ANPPCAN Uganda Chapter, Kliza Sekaggya e-mail tot GMIS, 8 juni 2000) Volgens lokale NGO's zijn straatkinderen vanaf een jaar of zeven in de Oekraïne (jongens en meisjes) betrokken in de prostitutie om te overleven (Ecpat, CSEC Database).

Daarbij is ook het verblijf in een weeshuis niet altijd een bescherming:

Armenië: er was sprake van rapporten dat oudere meisjes in weeshuizen werden benaderd om in de prostitutie actief te worden, hetzij ter plaatse, hetzij in het buitenland (US Dept of State, Human Rights Report, 2001).

Er zijn rapporten over *Russische* kinderen die voor seksueel misbruik en kinderpornografie gekidnapt zijn uit weeshuizen (US Dept. of State, Human Rights Report, 2001).

Kinderarbeid

Naarmate de positie van minderjarigen zwakker is, neemt hun beschikbaarheid voor kinderarbeid toe, en daardoor ook hun beschikbaarheid voor commercieel seksueel misbruik (als een van de vormen van kinderarbeid). Kinderen inzetten voor het verwerven van gezinsinkomen is een drijfveer voor kinderarbeid. Daarom zijn veel projecten ter bestrijding van kinderarbeid gericht op het scheppen van alternatieve vormen van gezinsinkomen. Enkele voorbeelden:

In Bulgarije is 6,4% van de kinderen tussen 5 en 17 jaar economisch actief (80.000 kinderen), waarvan 45% jonger dan 15 jaar. Kinderen die als huishoudelijke hulp of in de landbouw werken werden hierbij niet meegeteld. (US Dept of State, Human Rights Report, 2001 citerend uit ILO rapport "Problems of Child Labour in the Conditions of Transition in Bulgaria"). Deze aantallen nemen toe, als gevolg de opheffing van collectieve boerderijen en de groei van de private sector. (US Dept of State, Human Rights Report, 2000). Waar minderjarigen werkzaam zijn in meer gereguleerde bedrijven, wordt de wetgeving op het gebied van kinderarbeid redelijk gehandhaafd. Minderjarigen worden echter in toenemende mate zonder enige handhaving van de wetgeving uitgebuit in in kleinere

familiebedrijfjes, boerderijen, in de bouw, en door de georganiseerde misdaadvoor prostitutie en drugshandel. (US Dept of State, Human Rights Report, 1999)

* In de *Dominicaanse Republiek* schatte de ILO voor het jaar 2000 dat 122.000 minderjarigen economisch actief waren, 20.000 meisjes en 102.000 jongens van 10-14 jaar, 13,22% van deze leeftijdsgroep. (ILO STAT, Working Papers, 1997) Tienduizenden kinderen beginnen met werken voor hun 14e jaar, vooral in de informele economie, landbouw, kleine bedrijven, clandestiene fabrieken en in de prostitutie (US Dept of State, Human Rights Report, 1999)

⁹ Bron: <http://globalmarch.org/worstformsreport/world/totalchildlabour.html>

-* In voormalig Joegoslavië komt kinderarbeid niet op grote schaal voor. In 1995 werd geschat dat 0.01% van de kinderen van 10-14 economisch actief waren (ILO STAT, Working Papers, 1997). Kinderarbeid concentreert zich vooral in de hotel- en catering-industrie, landbouw en vervoer, in huishoudelijk werk, en in de prostitutie. De wetgeving op het gebied van kinderarbeid wordt nauwelijks gehandhaafd. (US Dept of State, Human Rights Report, 2000)

* In Paraguay is een van elke drie kinderen tussen 7 en 17 jaar economisch actief, vaak in gevaarlijke werkomstandigheden. (US Dept of State, Human Rights Report, 2000, citeert UNICEF). In 1998 werd door ECPAT geschat dat 26.000 minderjarigen in de stedelijke gebieden werkzaam waren prostituees of straatverkopers. (ECPAT, CSEC Database, citeert Public Ministry, <http://www.ecpat.net/leng/ecpat/inter/projects/monitoring/online/database/index.asp>)

minderjarigen van 10-14 jaar economisch actief (ILO STAT, Working Papers, 1997). De Surinaamse regering en NGO's in Suriname geven aan dat kinderarbeid, waaronder kinderprostitutie, in toenemende mate voorkomen. (ILO Caribbean Office, Country Profile: Suriname, February 1999)

* In Venezuela wordt het percentage minderjarigen van 10-17 jaar dat economisch actief is, geschat op 12%. Ongeveer 1.2 miljoen kinderen werken in de dienstensector, doorgaans als straatverkopers. (US Dept of State, Human Rights Report, 1999). Het Nationale Kinderinstituut van Venezuela berekende dat naast deze groep kinderen nog eens 206.000 kinderen werkzaam zijn als bedelaar, dief of prostituee. (UNICEF, State of the World's Children, 1996, citaat in Washington Post, 18 November 1996).

1 * De ILO schatte in 1997 dat in Suriname 0.42% van alle

Georganiseerde misdaad

Kinderprostitutie en kinderhandel behoren tot de activiteiten van de georganiseerde misdaad. Daarbij gaat het om zowel het verhandelen van kinderen voor commerciële seksuele exploitatie (trafficking) als het zelf daartoe exploiteren van kinderen. Enkele voorbeelden zijn:

In Letland is zowel de volwassenen- als de kinder prostitutie wijd verspreid, vaak gelieerd aan de georganiseerde misdaad (US Dept. of State, Human Rights Report 1999). In Mexico vallen per maand bijna 100 kinderen en tieners in handen van de kinderprostitutie-netwerken, die syndicaten van de maffia en de georganiseerde misdaad zijn (CATW Fact Book, citerend uit Elena Azola and Diego Cevallos "Sterile at age 12, aids at 14", IOPS, 10 februari 1998). Tien tot twaalfduizend kinderen worden in Sri Lanka vanuit afgelegen gebieden door criminele organisaties getransporteerd en geprostitueerd ten behoeve van pedofielen (CATW Fact Book, citerend

uit Julian West, "Sri Lankan children for sale on the internet, Londen telegraph, 26 oktober 1997). In Zuid-Afrika neemt de kinderprostitutie toe, met name in Kaapstad, Durban en Johannesburg. Dit wordt met name bevorderd door het toenemend aantal zwerfkinderen en de toename van de mate waarin de seksindustrie zich organiseert. Dit heeft geleid tot een toename van dwang van minderjarigen om in de prostitutie te werken, zowel door personen in de seksindustrie zelf, als door familie. (US Dept. of State, Human Rights Report 1999).

-4.2.3 Culturele omstandigheden

Visie op vrouwen en meisjes

De dominante visie in het bestemmingsland op vrouwen en meisjes is een belangrijke factor bij kindersekstoerisme. In landen waar zij gezien worden als tweederangsburgers is de stap naar het zien van vrouwen als 'bezit' en als 'gebruiksvoorwerp' makkelijker dan wanneer dat sekse- onderscheid niet (expliciet) bestaat. Een voorbeeld hiervan is macho-gedrag / machismo, dat door O'Donnel Davids wordt genoemd als factor bij kindersekstoerisme (zie voetnoot 3). In dit verband past ook, dat is in sommige landen sprake is van kindhuwelijken. Dit soort opvattingen leidt er toe dat over seks met minderjarige meisjes niet in termen van seksueel misbruik gesproken en gedacht wordt en dat participatie van jonge meisjes in de seksindustrie niet als misbruik bestempeld wordt. Ook godsdienstige opvattingen kunnen meespelen, getuige onderstaande voorbeelden:

Veel *Indiase* kinderen worden opgeofferd in de prostitutie als erbetoon aan de godin Yellamma. Devadasis worden uit hun familie weggehaald en gedwongen seksuele diensten te verlenen aan priesters en Hindoes uit de hogere kasten. Veel van hen worden aan sekspensions verkocht (US Dept. of State, Human Rights Report, 1999).

Intrede van jonge meisjes in de prostitutie gebeurt in *Sri Lanka* ook onder het mom van religie. Devadasis, Jjogins en Venkat Sanis' zijn jonge meisjes die aan godinnen opgedragen worden en die gedwongen zijn levenslang in de prostitutie te werken onder een priester of landheer (CATW Fact Book, citerend uit: Sarvodaya Movement Sri Lanka, Weijaya Kannangara, "Paper on Cultural Violation").

De toename in seksuele exploitatie van minderjarigen is in sommige landen ook toe te schrijven aan de angst voor HIV en Aids en het 'geloof in de therapeutische waarde van seks niet meisjes die maagd zijn. Zo is er in Zambia een groeiende vraag naar jonge meisjes in de prostitutie vanwege de aanwezigheid van HIV en Aids (Child Abuse in Zambia, August 1996)

Overig De NGO-groep voor de Conventie over de Rechten van het Kind en Ecpat International noemen in een briefmg voor het tweede Wereldcongres tegen de seksuele exploitatie van minderjarigen ook 'groeps-dwang' vanuit leeftijdgenoten als een factor die van belang is. In de Filippijnen bijvoorbeeld, zo merken zij op, heeft een onderzoek onder minderjarigen die in de prostitutie werkzaam zijn, uitgewezen dat de dwang en druk vanuit leeftijdgenoten (koste wat het kost geld moeten verdienen) 'the major trigger factor' wast°.

De genoemde aspecten komen zelden geïsoleerd voor. Vaak is sprake van een mengeling van allerhande aspecten. Jongens en meisjes in Fiji raken bijvoorbeeld in de prostitutie verzeild, zo wordt gerapporteerd, vanwege armoede, verveling, het verlangen om geld te verdienen om extra dingen te kopen, vraag van toeristen en gebrek aan het krachtig uitvoeren van onderwijs (UN Special rapporteur on the sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography, Report on Fiji, 27 december 1999)

2° <http://www.focalpointngo.org/ngonews/Causes%20and%20contributing%20factors.htm>

4.2.4 Kwaliteit van wetgeving en wetshandhaving

In het perspectief van het kindersekstoerisme gaat het enerzijds om de 'uitbaters' van de kinderseksindustrie, anderzijds om het bestaan en handhaven van kindbeschermingswetten en de prostitutiewetgeving van dat land. Zijn er wetten? Geven deze wetten een voldoende niveau van bescherming? En hoe worden deze wetten gehandhaafd? Kortom: een volgend aspect betreft de kwaliteit van de bestaande wet- en regelgeving en de mate waarin die wet- en regelgeving wordt gehandhaafd. Het gaat dan om kindbescherming en criminaliteitsbestrijding door politie en justitie. Van belang hierbij zijn het niveau van professionaliteit van politie en justitie, en het ontbreken van corruptie. Is er in een land geen sprake van goed bestuur²¹, dan vergroot dat de kans dat een toeristische ontwikkeling gepaard gaat met vormen van kindersekstoerisme. Ook die elementen komen terug in de CP&P-rapportage:

Bangladesh: volgens de wetgeving is prostitutie alleen met overheids-certificering, en alleen boven de 18 legaal. De autoriteiten geven echter ook vaak valse certificaten af (Ecpat, CSEC Database) Chili: Een rapport noemt Chili een paradijs voor pedofielen die in kinderpornografie handelen omdat er geen effectieve controle op naleving van de betreffende wetgeving is (US Dept. of Labor, Prostitution of Children, 1996).

In *Litouwen* zijn er geen specifieke strafbepalingen om kinderpornografie, seksueel misbruik of sekstoerisme tegen te gaan (US Dept. of State, Human Rights Report, 1999). The UNCRC toonde zich bezorgd over het feit dat *Madagascar* geen effectieve maatregelen neemt om kinderpornografie te voorkomen en te bestrijden, iets wat ook geldt voor prostitutie van op straat levende kinderen, met name kinderen die het slachtoffer zijn van toeristen (UN CRC, Concluding observations on Madagascar, 1994).

4.3 Verwevenheid van een seksindustrie met een toeristenindustrie

Wanneer binnen een seksindustrie ook commerciële seksuele exploitatie van minderjarigen plaatsvindt, en dit gebeurt in een toeristische context, is sprake van kindersekstoerisme. De verwevenheid van een seksindustrie met een toerisme-industrie is daarom, naast de 'beschikbaarheid' van minderjarigen, een tweede hoofdaspect. Een seksindustrie blijkt zich vaak te vestigen in het verlengde van de toeristen-industrie. Ook kan dit een gevolg zijn van langdurige aanwezigheid van buitenlandse militairen, waarbij moet worden aangetekend dat bij het weer weggaan van militairen, deze seksindustrie niet meer in stand blijft, tenzij er een toestroom van toeristen op volgt. Tenslotte kan een al aanwezige, bestaande (lokale) seksindustrie zich door de komst van toeristen of militairen ontwikkelen tot een centrum voor sekstoerisme, en in het verlengde daarvan, een bestemming voor kindersekstoerisme.

Toeristen- en zaken-industrie

Het land waar de sekstoerist heen gaat moet een toeristisch of zakelijk aantrekkelijk land zijn. Met name voor de situationele dader die in een ander land een kind seksueel misbruikt, is seks niet het enige motief om

²¹ De algemeen geaccepteerde definitie van goed bestuur ("good governance") is: Een bestuur dat zich verbindt aan respect voor mensenrechten en wetshandhaving, dat democratisering versterkt, en dat capabel en transparant is (zie o.a. <http://www.gdrc.org/u-gov/esfahan.html>).

-op reis te gaan, en het hoeft ook niet het eerste motief te zijn. Het gaat in principe vooral om vakantie, een plezierig en mooi land met zon en zee; ook het kostenaspect speelt daarbij een rol. Onder een zakelijk aantrekkelijke omgeving verstaan we ook tijdelijk werk in het buitenland, vervoer van personen/goederen, en studie/congresbezoek. Hierbij is de reis niet primair recreatief, maar de reiziger maakt veelal wel gebruik van hotels en recreatieve voorzieningen. Een land is extra aantrekkelijk, wanneer zaken en recreatie kunnen worden gecombineerd. Voor de preferentiële dader, die op reis gaat met het primaire doel kinderen seksueel te misbruiken, is deze factor wellicht minder van belang. Voor de preferentiële dader kan een toeristencentrum wel een relatief makkelijke 'vindplaats' voor een slachtoffer zijn. Een toeristische ontwikkeling is natuurlijk aantrekkelijk voor een economisch zwakke bevolking van het land waar de toeristen heen reizen. Voor veel arme landen (in het bijzonder als er geen grond- of delfstoffen geproduceerd worden) is toerisme een van de weinige bronnen van inkomsten. De toeristencentra oefenen aantrekkingskracht uit op regio's waar minder toerisme (mogelijk) is en/of waar armoede heerst.

De toeristische en 'zakelijke' infrastructuur (hotels, bars, discotheken en dergelijke) kunnen een voedingsbodem vormen voor de ontwikkeling van een seksentertainment-industrie. Zo wordt van bijvoorbeeld *Myanmar* (het voormalige Birma) gezegd dat de prostitutie is toegenomen sinds er sprake is van een markteconomie, en nadat het toerisme op gang is gekomen (CATW, Fact Book, citerend uit "Myanmar tighens laws agianst prostitution, Reuters, 7 april 1998). En ook bij een land als *Gambia* wordt deze relatie tussen toerisme en sekstoerisme gelegd. (Ecpat, Database). De duidelijkste koppeling tussen toerisme en sekstoerisme ligt bij de organisatie van seksreizen: het georganiseerde sekstoerisme. Eind jaren negentig vormden de *Filippijnen*, *Thailand*, *Zuid Korea*, *Sri Lanka* en *Hong Kong* de belangrijkste Aziatische bestemmingen voor georganiseerde seksreizen (CATW-Asia Pacific, Trafficking in Women and Prostitution in the Asia Pacific, 1996)

Militaire legerplaatsen

Een seksindustrie kan niet alleen in het verlengde van het toerisme ontstaan, maar kan ook het gestimuleerd worden door militaire operaties. Zo wordt het ontstaan van sekstoerisme naar *Thailand* vaak teruggevoerd op de komst van Amerikaanse militairen, eerst uit Korea en later Vietnam, in het kader van Rest & Recreation. Een langdurig verblijf van militairen leidt vaak tot commerciële seks in de buurt van de legerplaatsen, commerciële seks waarin vervolgens ook kinderen en adolescenten betrokken kunnen zijn:

In *Cambodja* vertoonde het aantal prostituees een enorme groei in de jaren 1992 en 1993 toen er VNtroepen gestationeerd waren (LICADHO, Tim Seaman, "Sexual Exploitation: Cambodia", Child Workers in Asia, januari juni 1996). In *Kroatië* heeft de georganiseerde misdaad zich de laatste jaren vooral bezig gehouden met vrouwenhandel ten behoeve van prostitutie. Stationering en tewerkstelling van internationale troepen heeft hier een direct verband mee (CATW Fact Book, citerend uit "NGO report of the status of women in the Republic of Croatia, 5 januari 1998). Over de *Centraal Afrikaanse Republiek* wordt gesteld dat de aanwezigheid van internationale vredestroepen in de hoofdstad het probleem van (tiener)prostitutie

verergerd heeft (US Dept. of State, Human Rights Report, 1999). Schattingen zijn dat rondom de Amerikaanse bases in *Korea* zo'n 25.000 prostituees werkzaam zijn, waaronder ook veel minderjarige meisjes (CATWAsia Pacifics, Jean Enriquez, "Filipinos in prostitution around military bases in Korea"). En ook voor Kosovo geldt dat het toenemend aantal buitenlandse soldaten een markt voor prostitutie heeft gecreëerd, waarbij meisjes van nauwelijks 16 jaar betrokken zijn, die vanuit landen als Moldavië, Oekraïne, Bulgarije en Roemenië met dat doel naar Kosovo getransporteerd zijn (Andrew Gray, "Kosovo sex trade booms due to foreigners", Reuters, 24 mei 2000, overgenomen in Stop TraffickingArchive).

4.4 Enquête

De enquête onder Ecpat -vestigingen in 'ontvangende' landen van kinderseksstoerisme (zie bijlage 1) is een korte vragenlijst over de herkomst van kinderseksstoeristen in dat land, de 'soort' reiziger (toerist of zakenman) en de belangrijkste aspecten die een rol spelen bij het ontstaan van kinderseksstoerisme. De enquête is beantwoord door de volgende zeven 'ontvangende' landen: Brazilië, Columbia, Thailand, Cambodja, Sri Lanka, Roemenië en Bulgarije. Gevraagd is onder andere naar de 'top 3' van kinderseksstoerisme-bevorderende aspecten. De zeven landen noemen veel aspecten die in de vorige paragrafen besproken zijn, met name armoede, onderwijs, wetgeving en gezinsomstandigheden. Armoede blijkt hier de belangrijkste factor.

Tabel 1. Kinderseksstoerisme bevorderende aspecten volgens 7 'ontvangende' landen van kinderseksstoeristen.

Armoede/onderontwikkeling	7
Gebrek aan onderwijs	3
Geen wetgeving, geen controle op naleving van wetten en corruptie	3
Gezinsomstandigheden: druk vanuit familie, gezinsontwrichting, seksueel misbruik binnen gezin	3
Aan de kant van de reiziger: verleiding en gelegenheid	2
Kinderhandel	1

GEVESTIGDE BESTEMMINGSLANDEN VAN KINDERSEKSTOERISME

5.1 Inleiding

De in het vorige hoofdstuk genoemde publicaties maken bij een groot aantal landen expliciet melding van het bestaan van kinderseksstoerisme (zie 5.2 en 5.3). Daarnaast levert ook de enquête informatie op over het bestaan van kinderseksstoerisme (zie 5.4). Combinatie van beide bronnen leidt in de laatste paragraaf tot een overzicht van landen die genoemd worden als huidig bestemmingsland van kinderseksstoerisme.

5.2 De CP&P-studie

CP&P constateert dat seksuele exploitatie van minderjarigen in het kader van toerisme in een groot aantal landen voorkomt. In die landen constateert zij een direct verband tussen groei van het toerisme enerzijds en commerciële seksuele exploitatie van minderjarigen anderzijds. Bij 29 landen wordt expliciet over **toerisme en seksuele exploitatie van minderjarigen** gesproken:

Algerije: de groei van de commerciële seksuele exploitatie van kinderen is gerelateerd aan de groei van het toerisme (Ecpat, CSEC Database). *Brazilië:* sekstoerisme en kinderprostitutie zijn belangrijke problemen in het hele land, maar vooral in de belangrijkste toeristische steden (El Barometer, 1998). Brazilië heeft een van de ergste kinderprostitutie-problemen in de wereld en een groeiende sekstoerisme-industrie heeft zich ontwikkeld in arme provincies als Bahia en Amazonas (CATW Fact Book, citerend uit Social Security Network "Brazil spend \$1.7 ml on helping child prostitutes, Reuters, 12 juni 1998). In Campo Grande, een stad van 600.000 inwoners, bestaan 12 bordelen waar meer dan 100 jonge meisjes uit Brazilië, Paraguay en Chili ge prostitueerd worden in het sekstoerisme. Datzelfde geldt voor Coxim, waar toeristen jonge meisjes kunnen huren (CATW Fact Book, citerend uit: "Child Prostitutes used in sex tourism in Pantanal" Sejup, 17 september 1997). En in de steden langs de noordkust komt misbruik van kinderen voor sekstoerisme veel voor: er bestaat een netwerk van reisagenten, hotelpersoneel, taxichauffeurs en andere personen die kinderen proberen te rekruteren voor het sekstoerisme (US Dept of State, Human Right Report, 1999). *Argentinië* heeft een goed gedocumenteerde kindersekshandel die gelieerd is aan de groeiende sekstoerisme-sector (June Kane, Sold for Sex, 1998). Er is een gerapporteerde groei van kinderen, zowel jongens als meisjes, die ingezet worden in de

groeiende seksindustrie in *Birma* (Human Rights Watch/Asia, "Burma: Children's Rights en the Rule of the Law, submission to the UN CRC, januari 1997). Minderjarigen, sommigen niet ouder dan 7 jaar, maken meer dan 25% uit van de prostituees in de seksindustrie van *Cambodja* (CATW, Fact Book, citerend uit Joe Cochrane, "Child's tragedy raise profile of rights march", South China Morning post, 2 februari 1998). Kindersekstoerisme wordt in *Vancouver (Canada)* als probleem gerapporteerd. Geschat wordt dat er dagelijks ongeveer 100 misdrijven in Vancouver plaats vinden die gerelateerd zijn aan kindersekshandel. Mensen komen daarnaast vanuit andere delen van het land naar Vancouver om kindprostituees te zoeken (Ecpat, CSES, Database).

Er zijn schattingen dat jaarlijks 5000 sekstoeristen *Costa Rica* bezoeken. Er zijn tevens rapporten die spreken over Filippijnse meisjes die naar Costa Rica getransporteerd zijn om in de seksindustrie te werken (US Dept. of State, Human Rights Report, 1999). Costa Rica krijgt meer en meer de reputatie de hoofdstad van het sekstoerisme te zijn (Ecpat International). De UNCHR uit zijn diepe bezorgdheid in verband met de toenemende seksuele exploitatie van kinderen, die vaak aan het toerisme gelieerd is (Casa Alianza, Ann Birch, "Commercial Sexual Exploitation of Children, april 1999). Cuba heeft een gedocumenteerde kinderseks

markt/handel, aangedreven door de toeristenseksindustrie (June Kane: *Sold for Sex*, 1998). Kinderprostitutie is ook in Cuba een probleem: het gaat om jonge meisjes die daar in terecht komen om hun familie in leven te houden. Jonge meisjes vormen daarbij het leeuwendeel van de prostituees in de toeristen-seksindustrie (US Dept. of State, Human Rights Report, 1999). En: het blijkt dat veel mannen die kinderen seksueel uitbuiten, regelmatige bezoekers van Cuba zijn en tevens blijkt dat velen van hen hun reizen financieren door smokkelactiviteiten (Ecpat International, Julia O'Donnell Davidson and Jacqueline Sanchez Taylor, *Child Prostitution and Sex Tourism in Cuba*, oktober 1995). *De Dominicaanse Republiek* heeft een uitgebreide seksindustrie die zowel lokale cliënte als buitenlandse bezoekers bedient. Vaak betreft het meisjes van 12-17 jaar. De auteurs van de studie van Unicef en Onaplan uit 1991 noemen dit verschijnsel 'neo-prostitution' (Ecpat, CSEC Database) En: Seksuele exploitatie van kinderen in de toerismeindustrie is gewoon. Reizen worden in het buitenland geboekt in de wetenschap dat jongens en meisjes gevonden kunnen worden als sekspartners (US Dept of State, Human Rights Report, 1999). *Ecuador* heeft een goed gedocumenteerde kindersekshandel met de bloeiende sekstoerismeindustrie (June Kane, *Sold for Sex*, 1998). *Ethiopië*: Duizenden jonge meisjes worden uit afgelegen streken ontvoerd om in de prostitutie ingezet te worden en er bestaat een netwerk van sekssmokkelaars, dat in het toerisme geworteld is en in de import-export-sector (US Dept. of State, Human Rights Report, 1998). Straatkinderen in *Fiji* lopen het gevaar seksueel geëxploiteerd te worden en in de prostitutie terecht te komen om westerse toeristen van dienst te zijn (Fiji Kids in Sex Trade, Fiji Times, 20 oktober 1999, opgenomen in Pacific Islands Reports). Sekstoerisme is een probleem in *Gambia*, hoewel de autoriteiten het bestaan ervan ontkennen. Er zijn verslagen van een behoorlijke instroom van Europese vrouwen die sex met minderjarige jongens zoeken, maar ook van mannen die op zoek zijn naar sex met jonge meisjes (Ecpat, CSEC Database). En: volgens Unicef Gambia gaan jonge meisjes uit Senegal naar Gambia voor sekswerk tijdens de pieken van het toeristenseizoen (Ecpat CSEC, Database). Kinderprostitutie is openlijk en duidelijk aanwezig in Guatemala City. De politie schat dat er alleen al in

deze stad meer dan 2000 meisjes en jongens in meer dan 600 bordelen worden geëxploiteerd, hetgeen werd bevestigd door de NGO Ráadda Barnen. (UN Special Rapporteur on the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography, Report on the mission to Guatemala, 27 Januari 2000). Door onder andere het Ministerie van Arbeid en UNICEF werd in 1999 een scherpe toename van kinderprostitutie geconstateerd in steden aan de grens met Mexico and El Salvador. US Dept of State, Country Reports on Human Rights Practices 2000, February 2001). De kinderen worden het land ingebracht door georganiseerde bendes, die de kinderen tot prostitutie dwingen. Kinderprostitutie, toerisme en child trafficking zijn in Guatemala duidelijk onderling verweven. (US Dept of State, Country Reports on Human Rights Practices 2000, February 2001) *Guyana*: Het blijkt dat kinderprostitutie de meest voorkomende vorm van commerciële seksuele exploitatie is, die vaak gelieerd is aan het toerisme. (Ecpat CSEC Database) *India's* kinderseksindustrie is de tweede grootste in de wereld, na de Filippijnen (Six foreigners charged in India child sex case, The Nation, 18 oktober 1996, opgenomen in Ecpat Bulletin, oktober 1996). Negen gevallen van georganiseerde kinderseksreizen zijn in *Italië* gerapporteerd. Deze aantallen zijn waarschijnlijk aan de voorzichtige kant (Ecpat, CSEC Database). Kinderprostitutie is een veel voorkomend probleem in *Jamaica*. Dat geldt in het bijzonder voor toeristische gebieden als Montego Bay (Ecpat, CSEC Database). Kinderprostitutie komt met name voor in grote steden in *Kenia* als Nairobi en toeristische trekpleisters als Mombassa, Kiambi, Kisumu, Kajiado en Malindi. Volgens een studie zijn enkele van de kind-slachtoffers nauwelijks 11 jaar oud en in Mombassa en Malindi werd het grootste aantal minderjarige kinderen gevonden dat seks verkocht (Ecpat CSEC Database). En: Kinder-prostitutie is een belangrijk probleem in Nairobi en Mombassa, vaak gelieerd aan het sekstoerisme (US Dept. of State, Human Rights Report, 1999). *Maleisië* is een bestemming voor sekstoerisme vanuit vele landen (CATW-Asia Pacific, Trafficking in Women and Prostitution in the Asia Pacific, 1996). Mauritius: Het niveau van kinderprostitutie is het hoogst in de toeristische gebieden. (Save the children- Mauritius and Association des Juristes Mauriciens. A Child in need is a friend of mine.

submission to the UN CRC, september-oktober 1996). De top-5 gebieden voorkinderprostitutie en sekstoerisme in de *Filipijnen* zijn: Metro Manilla, Angeles City, Puerto galera in Mindoro Province, Davao en Cebu (CATW Fact Book, citerend uit: Sol. F. Juvida "Philippines-children: scourge of Child Prostitution, IPS, 12 oktober 1997, overgenomen van Unicef en NGO-bronnen). De groei van het toerisme in de afgelopen tien jaar heeft geresulteerd in een parallelle groei van het sekstoerisme (Ecpat CSEC Database). De 2000 thuisloze kinderen in *Boekarest/Roemenië* zijn een gemakkelijke prooi voor de kindersekstoeristen (CATW, Fact Book, citerend "Romanfa court jails British priest on sex charges, Reuters, 9 juli 1998, overgenomen van liefdadigheidsgroeperingen). Kinderprostitutie is in *Senegal* wijd verbreid en vooral zichtbaar in bars, toeristengelegenheden, nachtclubs en restaurants. Jongensprostitutie schijnt ook meer en meer voor te komen (Ecpat, CSEC Database). Over *Amerikaans Samoa* wordt gesteld dat de komst van zakenmensen geleid heeft tot het ontstaan van bars en restaurants, waar vervolgens ook prostitutie van jonge meisjes plaats vindt ("Pedophilia Crackdown Urged in Samoa", *Radio Australia's*

Pacific Beat, 1 augustus 2000, overgenomen in *Pacific Islands Report*). Ongeveer 30.000 kinderen in *Sri Lanka* - van wie 80% jongen is- worden seksueel geëxploiteerd in toeristencentra (CATW "Child Sex Tourism is flourishing in Sri Lanka, Coalition Report, 1997). En: commerciële exploitatie van jonge jongens en meisjes gebeurt met name in kuststreken waar toeristenonderkomens gelegen zijn (ILO-IPEC, Country Report: Sri Lanka, oktober 1998). En: veel prostituees zijn jongens die zich verkopen aan de buitenlandse toeristen (EI Barometer, 1998). Er zijn minstens 800 kinderprostituees in de steden Arusha, Dar Es Salaam en Singida in *Tanzania*. Sekstoeristen zoeken meer en meer kinderen in deze regio's (CATW Fact Book, citerend uit TAMWA, Alakok Mayombo, "Tanzania: Children drawn into sex trade", AP, 27 april 1998) *Venezuela* heeft een goed gedocumenteerde kindersekshandel met de bloeiende sekstoerismeindustrie (June Kane, *Sold for Sex*, 1998). Kinderen in *Zambia* worden misbruikt als prostituees of als lokaas in de toeristenindustrie (UNICEF Zambia, *Child Labour in Zambia*, A brief Note, March 1997).

De CP&P-studie benoemt daarnaast negen specifiek als *bestemmingsland voor buitenlandse/westerse pedofielen (preferentiele ouders)*:

Argentinië is een van de favoriete bestemmingen van pedofiele sekstoeristen vanuit Europa en Amerika (CATW Fact Book, citerend uit "Global law to punish sex tourists sought by Britain and EU", *The Indian Express*, 21 november 1997). *Brazilië* heeft een van de ergste kinderprostitutieproblemen in de wereld en is een favoriete bestemming voor pedofiele sekstoeristen vanuit Europa en Amerika (Ecpat International). De *Filippijnen* zijn een favoriete bestemming van vele pedofiele sekstoeristen uit Europa en Amerika (CATW Fact Book, citerend uit "Global law to punish sex tourists sought by Britain and EU, *The Indian Express*, 21 november 1997). Dat geldt volgens dezelfde bron ook voor *India en Mexico*. *Mauretanië*: Er zijn rapporten over buitenlandse pedofielen die hier opereren en over een toename van jongens die slachtoffer van prostitutie worden (US

Dept. of Labor, *Prostitution of Children*, 1996). In *Roemenië* is Boekarest een attractieve bestemming geworden voor goed georganiseerde pedofielen, als gevolg van zo'n 2000 kinderen die op straat en in de buurt van het hoofdstation leven (CATW Fact Book, citerend uit "Romanfa holds British child sex suspect, Reuters, 7 augustus 1997). Naar schatting 30.000 jongens in *Sri Lanka* worden door Westerse pedofiele sekstoeristen misbruikt (CATW Fact Book, citerend uit Sri Lankese activisten, Feizal Smith, "Sri Lanka: Tightening Screws on Paedophiles, IPS, 20 februari 1998). Er zijn sterke aanwijzingen dat pedofielen die voor seks naar *Thailand* komen ook pornografische foto's van straatkinderen en bedelende kinderen maken (ILO-IPEC, *Children in prostitution, Pornography and Illicit Activities*, september 1999).

-5.3 Ecpat-database

Uit de Ecpat-database (www.ecpat.net) is ook van andere dan bovengenoemde landen reeds bekend dat ze een bestemming voor kindersekstoeristen zijn. Dezer niet expliciet in de CP&P-publicatie genoemde landen zijn: *Benin, Chili, Haïti, Hongarije, Indonesië, Ivoorkust, Madagaskar, Nederland, Nepal, Niger, Peru, Rusland, Singapore, Tsjechië, Uruguay, Vietnam, Zuid-Afrika en Zuid-Korea.*

5.4 Enquête

De enquête aan 'zendende' landen (opgenomen in bijlage 1) betrof onder andere een vraag over de 'top 5' van oude en nieuwe bestemmingen van kindersekstoerisme. De enquête is beantwoord door de Ecpatafdelingen in zeven 'zendende' landen: Nieuw Zeeland, Zweden, Oostenrijk, Engeland, Italië, Australië en Finland, en bevestigt een aantal bestemmingen dat uit de secundaire bronnen gebleken is:

Tabel 2. Aantal maal door zeven Ecpat-afdelingen genoemde oude en nieuwe bestemmingslanden van kindersekstoerisme

Bestemmingsland	Oud	Nieuw sinds 1996	Baltische Staten/Estland	1	1
Thailand	6	0	Roemenië	0	1
Cambodja	3	2	Costa Rica	0	1
Dominicaanse Rep.	3	2	Columbia	0	1
Brazilië	3	1	Indonesië	1	0
Fili i'nen	3	0	India	1	0
Cuba	1	3	Sri Lanka	1	0
Kenia	2	1	Latijns Amerika		1
Nepal	0	2	Gambia	1	0
Tsjechië	1	1			
Rusland	1	1			
Fiji	1	1			

5.5 Landenoverzicht

De gegevens uit de vorige twee paragrafen leiden tot het onderstaande overzicht van 52 landen waarvan bekend is dat er sprake is van kindersekstoerisme. Van een aantal van deze landen is in bijlage 4 een uitgebreide landbeschrijving opgenomen.

Tabel 3. Overzicht bekende bestemmingen van kindersekstoerisme

Caribisch gebied, Zuid- en Midden Amerika: 16	Argentinië, Brazilië*, Chili, Colombia*, Costa Rica*, Cuba*, Dominicaanse Republiek*, Ecuador, Guatemala Guyana, Haïti Jamaica Mexico Peru, Uruguay, Venezuela
Noord Amerika: 1	Canada
Zuid Oost Azië: 12	Birma/Myanmar, Cambodja*, Filippijnen, India, Indonesië, Maleisië, Nepal*, Singapore, Sri Lanka, Thailand Vietnam Zuid-Korea
Afrika: 14	Algerije, Benin, Ethiopië, Gambia, Ivoorkust, Kenia*, Madagaskar, Mauritanië, Mauritius, Niger, Senegal, Tanzania Zambia Zuid-Afrika
Oost Europa: 5	Baltische Staten/Estland* Hongarije, Roemenië* Rusland* Tsjechië*
West Europa: 2	Italië, Nederland
Oceanië: 2	Samoa Fi'i Eilanden*

* = de door een of meer Ecpat-vestigingen als *relatief nieuw* (sinds 1996) benoemde bestemmingslanden
Onderstreepte landen worden in bijlage 4 besproken.

6. RISICOLANDEN

6.1 Inleiding

Het overzicht in de laatste paragraaf van het vorige hoofdstuk betreft bestaande (oude en nieuwe) bestemmingslanden van kindersekstoerisme. De vraag is hoe het met andere niet genoemde landen 'staat': zijn zij eventueel als risicoland voor kindersekstoerisme te bestempelen? Om die vraag te beantwoorden bundelen wij de in hoofdstuk 4 besproken aspecten tot twee hoofdfactoren, met daarbinnen een aantal variabelen. Voor de weging van de betreffende variabelen hanteren wij een of meerdere indicatoren (paragraaf 6.2). In paragraaf 6.3 en 6.4 wordt beschreven hoe wij de betreffende indicatoren 'gewogen' hebben en hoe wij meerdere indicatoren tot één score op de betreffende variabele hebben herleid. Vervolgens screenen wij alle landen aan de hand van de indicatoren op het voorkomen van de betreffende variabelen. Dat resulteert in een landenoverzicht dat in bijlage 1 staat opgenomen. Uit dat overzicht trekken wij conclusies met betrekking tot de status als risicoland voor kindersekstoerisme.

6.2 Factoren, variabelen en indicatoren

Bij kindersekstoerisme gaat het om twee factoren: de factor toeristenindustrie in combinatie met een seksindustrie, en de factor beschikbaarheid van minderjarigen voor deelname aan die seksindustrie. Of minderjarigen daarvoor 'inzetbaar' zijn, is afhankelijk van een aantal variabelen: de economische omstandigheden, de sociale omstandigheden van minderjarigen, het onderwijs, de visie op meisjes en seksualiteit en de bestaande wetgeving en wetshandhaving. Per variabele is in ieder geval één indicator gekozen, waarbij met name is gekeken naar het aantal landen waarvan gegevens over de indicator beschikbaar zijn. Wij komen tot de volgende factoren, variabelen en indicatoren:

Factor 1: Toeristenindustrie en seksindustrie
Variabele 1: Toeristische en zakelijke aantrekkelijkheid

Factor 2: Beschikbaarheid van minderjarigen voor deelname aan de seksindustrie (Variabelen 2a, 2b en 2c)
Variabele 2a: Economische variabele

Variabele 2b: Onderwijsvariabele
Variabele 2c: Visie op meisjes

Aanvullend voor beperkt aantal landen:
Variabele 3: Sociale omstandigheden / de positie van minderjarigen

Aanvullend voor beperkt aantal landen:
Variabele 4: Wetgeving t.a.v seksueel misbruik van minderjarigen en naleving

Indicatoren
Aantal toeristen

Indicatoren

- a. USMR: under 5 mortality rate
- b. inkomen per hoofd van de bevolking
- % kinderen dat grade 5 van de basisschool haalt
- onderwijsdeelname van meisjes
- a. kinderarbeid
- b. kindsoldaten
- c. kinderslavernij
- a. Strafbepalingen
- b. Corruption Perceptions Index

6.3 Factor Toeristenindustrie en seksindustrie

Variabele Toerisme

De VN is op dit moment samen met de WTO een nieuwe 'maat' voor toerisme aan het ontwikkelen, de Tourism Satellite Account (TSA). Deze indicator is nu nog niet beschikbaar.

Wij hebben als indicator voor het aantal toeristen gekozen. Deze indicator is voor 171 landen bekend. Gekozen is voor de volgende indeling:

- groep 1: de zeer toeristische landen met meer dan 1 miljoen toeristen.
- groep 2: de enigszins toeristische landen met een toeristenaantal van 50.000 tot 1 miljoen.
- groep 3: de niet of nauwelijks toeristische landen met minder dan 50.000 toeristen.

Voorbeelden:

Portugal werd in 2000 bezocht door 9.730.000 toeristen:	groep 1.
Syrie werd in 2000 bezocht door 888.000 toeristen:	groep 2.
Suriname werd in 2000 bezocht door 21.000 toeristen:	groep 3.

Voor factor 1 is door ons geen bruikbare indicator gevonden voor de aanwezigheid van een seksindustrie. Mogelijkheden die daartoe zijn onderzocht zijn: de vermelding van de aanwezigheid van een seksindustrie in reisgidsen en de aanwezigheid van een beroeps-/belangenorganisatie van werkers in de seksindustrie. Ten aanzien van de reisgidsen (Lonely Planet, Rough Guide) blijkt de aanwezigheid van een seksindustrie in een te beperkt aantal landen te worden aangegeven. Het gaat hier alleen om 'grote bestemmingen'. Dit geldt ook voor de tweede mogelijke indicator, de beroeps-/belangenorganisaties die op het internet worden vermeld".

6.4 Factor Beschikbaarheid van minderjarigen

6.4.1 Variabele Economie

De eerste factor in dit verband is de economische situatie van het land. Aanname is dat daar waar armoede heerst er een grotere kans bestaat dat minderjarigen in de prostitutie en de seksindustrie terecht komen. Als indicatoren voor de economische situatie in een land hebben wij gekozen voor het kindersterftecijfer onder de vijf jaar en het inkomen per hoofd van de bevolking.

zz Bron: Encarta Worldatlas 2001. Door ons is als alternatief voor deze indicator het aandeel van de toeristensector in het bruto nationaal product van het land overwogen. Deze informatie is echter alleen voor alle landen beschikbaar met het onderscheid diensten-industrie-landbouw. Toerisme, als onderdeel van de dienstensector, kan hierin onvoldoende worden onderscheiden.

23 <http://www.walnet.org/csis/groups/>

za Bron: The state of the world's children 2001. New York: Unicef.

Kindersterftecijfer

De Under Five Mortality Rate is een rangorde van de hoogte van het kindersterftecijfer onder de vijf jaar. Dit gegeven is van 179 landen- zo goed als alle landen. ter wereld- bekend

- groep 1: landen met rangorde 1 (Sierra Leone) tot en met 60 (Gambia), met een rate van 316-76.
- groep 2: landen met rangorde 61 (Tjadzikistan) tot en met 129 (Estland en Letland), met een rate van 75- 21.
- groep 3: landen met rangorde 130 tot 187 (Noorwegen, Zwitserland, Zweden) , met een rate van 20 tot 4.

Inkomen

Tweede indicator is het inkomen per hoofd van de bevolking. Ook dit - in Amerikaanse dollars uitgedrukte bedrag - is voor 179 landen bekend. - groep 1: landen met een inkomen per hoofd van de bevolking dat lager is dan \$ 1000. - groep 2: landen met een inkomen tussen de \$1000 en \$ 8000. - groep 3: landen met een gemiddeld inkomen per hoofd van \$8000 en meer.

De indicatoren `kindersterftecijfer' en `inkomen' zijn gecombineerd tot de variabele economie. Voor die variabele zijn de scores van de twee indicatoren opgeteld. Dat leidt tot de volgende indeling:

- groep 1 zijn de economisch zwakste landen, met een totaalscore van 2 of 3.
- groep 2 zijn de economisch zwak noch sterke landen, met een totaalscore van 4.
- groep 3 zijn de economisch sterkere) landen, met een totaalscore van 5 of 6.

Rekenvoorbeelden: Groep 1: Turkmenistan: Valt in groep 2 wat betreft kindersterfte en in groep 1 voor het inkomen per hoofd van de bevolking: Score = 2 + 1 = 3. Groep 2: Sri Lanka: Valt in groep 3 wat betreft kindersterfte en in groep 1 voor het inkomen per hoofd van de bevolking: Score = 3 + 1 = 4. Groep 3: Bahama's: Valt in groep 3 wat betreft kindersterfte en in groep 2 voor het inkomen per hoofd van de bevolking: Score = 2 + 3 = 5.

6.4.2 Variabele Onderwijs

Het ontbreken of niet volgen van onderwijs is een van de indicatoren voor het beschikbaar zijn van minderjarigen voor de seksindustrie.

Behalen van grade S

Voor de factor onderwijs is als indicator gekozen voor het percentage kinderen dat grade 5 van de basisschool haaltz.

Deze indicator is voor 197 landen bekend. Codering:

- groep 1: landen met een percentage van 0 tot 60%.
- groep 2: landen met een percentage tussen de 60 en 97%.
- groep 3: landen waarin 98 tot 100% van de kinderen grade 5 haalt.

6.4.3 Variabele Visie op meisjes

Derde variabele voor de beschikbaarheid van minderjarigen is de variabele `visie op meisjes'. Aanname is dat een visie waarbij meisjes en vrouwen als tweederangsburger worden beschouwd, bevorderend kan werken op (het toestaan) van participatie van minderjarige meisjes in de seksindustrie.

2sBron: The state of the world's children 2001. New York: Unicef.

Aantal meisjes dat onderwijs volgt

Als indicator voor de positie van meisjes en vrouwen is gekozen voor de deelname van meisjes aan middelbaar onderwijs, afgezet tegen het percentage jongens dat onderwijs volgt. Deze informatie is voor alle landen bekend, hetgeen een goede vergelijking mogelijk maakt. Anderzijds zijn wij ons ervan bewust dat er waarschijnlijk betere indicatoren beschikbaar zijn voor de visie op meisjes, met name de visie op seksualiteit van /seks met meisjes. Daartoe ontbreken echter de gegevens.

Opnieuw is een driedeling gemaakt: - groep 1: **landen met een `meisjespercentage' van maximaal 75 ten opzichte** van het percentage jongens dat middelbaar onderwijs volgt. - groep 2: landen voor wie dat percentage 75 tot 95 is. - groep 3: landen met een percentage van 95 tot meer dan 100.

6.4.4 Samenstelling van de factor Beschikbaarheid van minderjarigen

De drie variabelen economie, onderwijs en visie op meisjes worden samengevoegd tot één `maat' voor de factor beschikbaarheid van minderjarigen. Daartoe zijn de scores op de drie variabelen opgeteld. Dat leidt tot de volgende indeling:

- **groep 1: de landen met de hoogste risicofactor, met een totaalscore van 3 of 4.**
- groep 2: de landen met een `gemiddelde' risicofactor, met een totaalscore van 5, 6 of 7.
- groep 3: de landen met de geringste risicofactor, met een totaalscore van 8 of 9.

Rekenvoorbeelden:

Groep 1: Mali: Economie 1, Onderwijs 2, Visie op meisjes 1. Score = 1 + 2 + 1 = 4.

Groep 2: Noord-Korea: Economie 1, Onderwijs 3, Visie op meisjes 2. Score = 1 + 3 + 2 = 6.

Groep 3: Zweden: Economie 3, Onderwijs 2, Visie op meisjes 3. ° Score = 3 + 2 + 3 = 8.

De indicatoren voor de variabelen `sociale positie van minderjarigen' en `wetgeving en wetshandhaving' zijn voor veel minder landen bekend. *Deze variabelen zijn dan ook niet verdisconteerd in deze `maat' voor de factor beschikbaarheid van minderjarigen.* **Deze variabelen geven voor circa 70 landen een gedetailleerder beeld over aan kindersekstoerisme gelieerde verschijnselen.**

6.4.5 Variabele Sociale omstandigheden van minderjarigen

Aanname in dit verband is dat een slechte sociale positie van minderjarigen bevorderend kan werken op de participatie van minderjarigen in de seksindustrie. Belangrijke indicator daarvoor is het bestaan van en het aantal zwerfvende minderjarigen. Die indicator differentieert echter niet zo goed: alle landen hebben te maken met zwerfkinderen, terwijl de aantallen zwerfkinderen maar van een zeer beperkt aantal landen bekend zijn`.

Als indicatoren van de sociale positie van minderjarigen is daarom gekozen voor:

- **het voorkomen van kinderarbeid,**
- het bestaan van kinderslavernij,
- het bestaan van kindsoldaten.

²⁶ Zie www.streetchildren.org statistics.

Kinderarbeid

Is er al dan niet sprake van kinderarbeid in een bepaald land? Dat is voor bijna alle landen bekend. De codering 1 geeft aan dat er van dat verschijnsel sprake is, de codering 3 dat dit niet het geval is.

Kinderslavernij

Is er al dan niet sprake van kinderslavernij?. Dit gegeven is voor circa driekwart van de landen bekend. Opnieuw geeft het cijfer 1 aan dat er sprake is van kinderslavernij, het cijfer 3 dat dit niet het geval is

Kind-soldaten

Ook de indicator 'kind-soldaten' is voor bijna alle landen bekend. Ook hier geldt de codering die bij de vorige twee indicatoren is gehanteerd.

Bron voor deze indicatoren: Database www.ilo.org (International Labour Organisation)

Deze drie indicatoren zijn samengevoegd tot de variabele sociale omstandigheden van minderjarigen. De scores op de drie indicatoren zijn daartoe opgeteld. Vervolgens is een driedeling toegepast:

- groep 1 zijn de landen waarbij minstens 2x ja gescoord is op de drie indicatoren.
- groep 2 zijn de landen waarbij minstens 1x ja is gescoord.
- groep 3 zijn de landen zonder het antwoord 'ja' op een van de drie indicatoren (3x nee, 2x nee en 1x onbekend of 1x nee en 2x onbekend).

Voorbeelden: Groep 1: Jordanie: Geen aanwezigheid kinderarbeid < 14 jaar (score 3) , wel aanwezigheid van kindsoldaten (score 1) en wel aanwezigheid van kindslaven (score 1). Conclusie: groep 1. Groep 2: Costa Rica: Aanwezigheid van kinderarbeid (score 1). Over kindsoldaten en kindslaven is geen informatie beschikbaar. Conclusie: groep 2. Groep 3: Ierland. Geen aanwezigheid kinderarbeid < 14 jaar (score 3) , van kindsoldaten (score 3) en van kindslaven (score 3). Conclusie: groep 3.

6.4.6 Variabelen Wetgeving en Handhaving van wetgeving

Bij deze variabele is de aanname is dat het ontbreken van wetgeving ten aanzien minderjarigen en/of het ontbreken van (controle op) naleving van die wetgeving bevorderend is voor deelname van minderjarigen aan de seksindustrie (al dan niet gedwongen door de georganiseerde misdaad). Het betreft hier een **additionele** variabele, omdat deze informatie voor een deel van de landen (te weten 68) bekend is.

-- Variabele wetgeving

Als indicatoren voor bestaande wetgeving is gekozen voor bestaande wetgeving m.b.t.

- seksueel misbruik van een minderjarige door een klant.
- seksueel misbruik van minderjarigen door de souterneur en bordeeeigenaar.
- seksueel misbruik van minderjarigen door de "kinderlokker, kinderverleider en/of kinderhandelaar" (www.world-tourist.org).

Voor 68 landen zijn deze indicatoren bekend. Bron: www.world-tourist.org. Zie landentabel (bijlage 2).

De eerste van deze drie indicatoren is daarbij voor ons maatgevend: het blijkt uit de gegevens dat er geen enkel land is waarin geen wetgeving ten aanzien van het misbruik door een klant bestaat, terwijl er wel wetgeving op een van beide andere onderwerpen bestaat. Daarom is gekozen voor:

- groep 1: landen waarin er *geen* wetgeving ten aanzien van misbruik *door een klant* bestaat.
- groep 2: landen waarin er *wel* wetgeving ten aanzien van misbruik *door een klant* bestaat, terwijl een van beide of beide andere onderwerpen *niet* wettelijk strafbaar zijn gesteld.
- groep 3: landen met wetgeving voor *alle drie aspecten* van seksueel misbruik van minderjarigen.

Variabele wetshandhaving

Als indicator voor de wetshandhaving is gekozen voor de Corruption Perceptions Index 2001 (www.transparency.org). Deze indicator is bekend voor een beperkt aantal landen, te weten 91. Hierbij is opnieuw een driedeling in landen gemaakt aan de hand van de plaats op de rangorde wat betreft corruptie (van index 10, highly clean, tot index 0, highly corrupt):

- groep 1 zijn landen met corruptie-indexcijfer van 0 tot 3 en rangorde van 91 tot 65.
- groep 2 zijn de landen met corruptie-indexcijfer van 3 tot 7 en rangorde van 64 tot 23.
- groep 3 zijn de landen met indexcijfer van 7 tot 10 en rangorde van 22 tot 1.

6.4.7 Weging van de indicatoren.

Om landen te identificeren waarover tot op heden geen melding van kindersekstoerisme wordt gemaakt, maar die desondanks als risicoland bestempeld kunnen worden, is de volgende werkwijze toegepast. Omdat commerciële seksuele exploitatie van minderjarigen een verschijnsel is, dat zich in vrijwel alle landen voordoet, kunnen *alle* landen ook als *risicoland* worden bestempeld voor het ontstaan van kindersekstoerisme. Immers, het binnenlandse aanbod van minderjarigen dient dan alleen maar op situationele of preferentiële buitenlandse daders te worden gericht. Zodra dat gebeurt, is sprake van kindersekstoerisme. Wel kunnen door ons hoog-risicolanden worden onderscheiden, waar sprake is van relatief 'gemakkelijk' beschikbare minderjarigen. Voor de identificatie van hoog-risicolanden voor *situationele* daders dient dit gegeven te worden gecombineerd met een hoog aantal toeristen. Onze aanpak:

- Een onderscheid wordt gemaakt tussen hoog-risicolanden voor situationele en preferentiële daders. Voor de situationele dader is de toeristische factor en de aanwezigheid van een seksindustrie in eerste instantie van belang. Binnen die landen is de groep landen die economisch tot de arme landen gerekend kunnen worden een tweede 'inperking'. Tot slot komt de vraag aan de orde of er sprake is van wetgeving ten aanzien van minderjarigen en van bestuurlijke handhaving van die wetten. Voor situationele daders worden daarom
 - a) landen geselecteerd waar relatief veel toeristen komen (groep 1 en 2 onder factor 1),
 - b) waarin minderjarigen relatief makkelijk beschikbaar zijn (groep 1 en 2 onder factor 2, variabelen 2a, 2b en 2c.), die
 - c) in relatief slechte sociale omstandigheden verkeren (groep 1 en 2 onder variabele 2e).

De *niet* volgens deze systematiek geselecteerde landen hebben een lager risico. Dit risico neemt toe wanneer het toerisme zich aldaar ontwikkelt en/of wanneer de beschikbaarheid van minderjarigen toeneemt. De

-landen die uitsluitend het cijfer 1 scoren vormen de groep landen met de hoogste risicofactor voor het (ver)worden tot bestemmingsland voor kindersekstoerisme. Voorwaarde daarbij lijkt dat er sprake is van een 'toeristische' trek/toeristische factor in dat land. Naarmate een land meer tweetjes en drietjes 'scoort' is het risico geringer om kindersekstoeermeland te worden. Aan het andere einde van het spectrum staan de landen die uitsluitend 3-tjes scoren: zij lijken de landen te zijn met de kleinste risicofactor voor kindersekstoerisme. Dat hier een voorbehoud gemaakt moet worden blijkt overigens uit de landen Italië en Canada die in het CP&P-rapport expliciet genoemd worden als landen waar van kindersekstoerisme sprake is. Welke factoren bij de beschikbaarheid van minderjarigen *doorslaggevend* zijn is niet te zeggen. Anders geformuleerd: het relatieve gewicht per factor is onbekend en daarmee de impact per factor op participatie van minderjarigen in de seksindustrie.

- Voor de preferentiële dader zal een eerste 'vereiste' de aanwezigheid en beschikbaarheid van kinderen zijn. Deze dader gaat immers doelbewust naar het buitenland voor seks met kinderen. Afwezigheid van wetgeving of niet-naleving van de bestaande wetgeving is daarbij een tweede vereiste. De vraag of een land economisch arm is of niet, is voor de preferentiële dader waarschijnlijk nauwelijks relevant, net zoals de vraag of er een seksindustrie aanwezig is of niet. Voor de preferentiële daders wordt daarom uitgegaan van de factor Beschikbaarheid van minderjarigen en de variabele Sociale omstandigheden als maat. Hierbij selecteren we alleen landen met een score 1 op een van beide aspecten, en de landen met een combinatie van scores 1 en 2.

Een weging van landen met variabele 2d, wetgeving t.a.v. seksueel misbruik van minderjarigen en naleving van deze wetgeving, wordt *apart* toegepast, en voor de situationele en preferentiële dader *gezamenlijk*, omdat hierbij over een veel lager aantal landen informatie beschikbaar is. Wanneer beide indicatoren worden gekoppeld (wetgeving en wetshandhaving), blijft een nog beperkter aantal landen over. Daarom worden de resultaten gepresenteerd in drie groepen:

- een groep landen met een hoog risico t.a.v. alleen de wetgeving gericht op misbruik van minderjarigen door een klant (groep 1 en 2)
- een groep landen met een hoog risico t.a.v. alleen de naleving van wetgeving (corruption perceptions index, groep 1 en 2)
- een (zeer beperkte) groep landen waarvoor informatie voor beide indicatoren beschikbaar is, en die bij toepassing van een of beide indicatoren in groep 1 of 2 vallen.

Overigens geldt voor alle landen die volgens deze systematiek *niet* worden geselecteerd, dat niet zonder mee kan worden verondersteld dat er 'dus' geen sprake is van kindersekstoerisme.

6.5 Risicolanden

De resultaten van de weging worden op de volgende bladzijden gepresenteerd in de tabellen 3 en 4. De tabel waarin alle landen, en het resultaat van de screening zijn ondergebracht, is opgenomen in bijlage 2. In tabel 3 zijn de hoog-risicolanden voor situationele daders opgenomen. De in grijs gearceerde cellen 1 geven aan dat het land in groep 1 valt. Combinaties van deze cellen geven het hoogste risico.

_ Tabel 3. Hoog-risicolanden voor situationele daders (in volgorde van aantal toeristen in 2000).

and	Factor Toerisme	Factor Beschikte. Minder'.	ariabele oc.Omst. in der'.	1 Salvador ib a yria waziland sotho otswana stonia anama elarus erbaijan elize acedonia ominica arbados ti and Barbuda aint Kitts and Nevis t.Vincent & Gren. tvia	2	2	1
hina	1	2	1				
gypt	1	2	1				
rocco	1	2	1				
urke							
unisia	1	2	2				
audi Arabia	1	2	2				
imbabwe							
nited Kin dom	1	3	1				
ortugal	1	3	1				
ordan	1	3	1				
rance	1	3	1				
nited States	1	3	1				
pain	1	3	1				
ustralia	1	3	1				
aan							
ustria	1	3	2				
elgium	1	3	2				
ulgaria	1	3	2				
nited Arab Emirates	1	3	2				
ew Zealand	1	3	2				
oland	1	3	2				
reece	1	3	2				
orway	1	3	2				
ypru	1	3	2				
ahrain							
akistan	2	1	1				
alawi	2	1	1				
os	2	1	1				
ogo	2	1	1				
a ua New Guinea	2	1	1				
ritrea	2	1	1				
olivia	2	1	1				
q	2	1	1				
ganda	2	1	1				
an ladesh	2	1	1				
abon	2	1	1				
urkina Faso	2	1	1				
ameroon	2	1	1				
ali	2	1	1				
uinea							
hana	2	1	2				
jibouti	2	1	2				
emen							
igeria	2	2	1				
uatemala	2	2	1				
onduras	2	2	1				
udan	2	2	1				
icaragua	2	2	1				
ongotia	2	2	1				
orea North	2	2	1				
lbania	2	2	1				
kraine	2	2	1				
araguay	2	2	1				
banon	2	2	1				
amibia	2	2	1				
aldives	2	2	1				

Naar onderstaande landen reist op dit moment een gering aantal toeristen (groep 3 bij factor toerisme). Bij (verdere) ontwikkeling van toerisme kunnen deze landen tot hoogrisicolanden uitgroeien. Hierbij moet worden aangetekend dat deze ontwikkeling in sommige landen in de nabije toekomst onwaarschijnlijk moet worden geacht, bijvoorbeeld als gevolg van een burgeroorlog: Afghanistan Angola Bhutan Burundi Centraal Afrikaanse Rep. Chad Comoren Congo, Republic of Congo, Democratic Republic. Rwanda Sierra Leone Solomon Islands Somalia

In tabel 4 zijn de hoog-risicolanden voor preferentiële daders opgenomen. Geselecteerd voor tabel 4 zijn landen met een score 1 of 2 op de factoren Beschikbaarheid van Minderjarigen en de Variabele Sociale Omstandigheden van de Minderjarige. De landen zijn gegroepeerd naar overeenkomstige scores, en binnen elke groep op alfabetische volgorde. De in grif s" gearceerde cellen 1 geven aan dat het land in groep 1 valt.

Tabel 4: Hoog-risicolanden voor preferentiële daders (per groep op alfabetische volgorde)

Land	Factor Beschikb.	Variabele Soc. Omst. Mind-i	Score	Group
Afghanistan	1	1	2	1
Angola	1	1	2	1
Bangladesh	1	1	2	1
Bhutan	1	1	2	1
Bolivia	1	1	2	1
Burkina Faso	1	1	2	1
Burundi	1	1	2	1
Cameroon	1	1	2	1
Centr. African Rep.	1	1	2	1
Chad	1	1	2	1
Congo, Dem. Rep. of	1	1	2	1
Congo, Rep. Of	1	1	2	1
Eritrea	1	1	2	1
Gabon	1	1	2	1
Guinea	1	1	2	1
Guinee-Bissau	1	1	2	1
ha	1	1	2	1
Laos	1	1	2	1
Liberia	1	1	2	1
Malawi	1	1	2	1
Mali	1	1	2	1
Mauretania	1	1	2	1
Mozambique	1	1	2	1
Pakistan	1	1	2	1
Pa ua New Guinea	1	1	2	1
Rwanda	1	1	2	1
Sierra Leone	1	1	2	1
Solomon Islands	1	1	2	1
Somalia	1	1	2	1
Togo	1	1	2	1
Comoros	1	2	2	1
Djibouti	1	2	2	1
Ghana	1	2	2	1
Yemen	1	2	2	1
Albania	2	1	2	1
Bosnie/Her.	2	1	2	1
China	2	1	2	1
E t	2	1	2	1
El Salvador	2	1	2	1
Guatemala	2	1	2	1
Honduras	2	1	2	1
Korea North	2	1	2	1
Lebanon	2	1	2	1
Libya	2	1	2	1
aldives	2	1	2	1
Mongolia	2	1	2	1
Morocco	2	1	2	1
amibia	2	1	2	1
icara	2	1	2	1
Nigeria	2	1	2	1
Paraguay	2	1	2	1
Sudan	2	1	2	1
adzikistan	2	1	2	1
urkev	2	1	2	1
urkmenistan			2	1
Ukraine			2	1
Armenia			2	2
Azerbaï'an			2	2
Belarus			2	2
Belize			2	2
Botswana			2	2
Cape Verde			2	2
Dominica			2	2
. Guinea			2	2
Estonia			2	2
Geor ie			2	2
Iran			2	2
Kazakstan			2	2
K Stan			2	2
Lesotho			2	2
Macedonia			2	2
Marshall Islands			2	2
Micronesia			2	2
Moldova			2	2
Palau			2	2
Panama			2	2
S. Tomé &Principe			2	2
Saudi Arabia			2	2
Swaziland			2	2
S'a			2	2
1			2	2
on			2	2
unisia			2	2
1			2	2
Zimbabwe			2	2
Australia			3	1
France			3	1
aan			3	1
ordan			3	1
Portugal			3	1
S pain			3	1
United Kin dom			3	1

De landen Afghanistan tot en met Uganda kunnen op basis van deze tabel worden aangewezen als de meest duidelijke hoog-risicolanden voor preferentiële daders.

Zoals eerder aangegeven is voor een beperkt aantal landen informatie beschikbaar voor de variabele Wetgeving en Wetshandhaving. De weging van deze landen leidt tot de volgende drie verzamelingen in tabel 5, 6 en 7: Landen die (op basis van de beschikbare informatie) alleen op het gebied van wetgeving risico lopen (tabel 5), landen die (op basis van de beschikbare informatie) alleen op het gebied van wetshandhaving risico lopen (tabel 6), en landen waarvoor deze informatie kan worden gecombineerd (tabel 7). In een extra kolom ter rechterzijde wordt aangegeven of het betreffende land ook als hoog-risicoland is aangemerkt in tabel 3 (situatieve dader) en tabel 4 (preferentiele dader)

Tabel 5: Landen die op het gebied van wetgeving een hoog risico lopen voor situationele en preferentiele daders:

Land	Indicator Wetgeving	Hoog-risico in tabel 3 / 4	Vervolg 5	
Belgium	1	S	S. Tome Principe	1 P
Bolivia	1	S P	Tunisia	1 5 P
Burundi	1	P	Turkmenistan	1 P
Chad	1	P	China	2 S P
Cyprus	1	S	El Salvador	2 S P
Egypt	1	S P	Eritrea	2 P
Georgie	1	P	France	2 S P
Guatemala	1	S P	Iraq	2 S P
Kyrgyzstan	1	P	Mali	2 S P
Pakistan	1	5 P	Morocco	2 S P
Portugal	1	S P	San arino -2	
			Slovakia	2 ?
			Spafin	2 S P
			Uzbekistan	2 P

?: Aantal toeristen is onbekend.

Tabel 6: Landen die op het gebied van wetshandhaving een hoog risico lopen voor situationele en preferentiele daders:

Land	Indicator Corruptie Index	Hoog-risico in tabel 3 / 4	Vervolg 6	
Azerbajjan	1	P	Croatia	2 S
Bangladesh	1	S P	Egypt	2 S P
Bolivia	1	S P	El Salvador	2 S P
Cameroon	1	S P	Ghana	2 S P
Guatemala	1	S P	Malawi	2 S P
Honduras	1	S P	Slovakia	2 ?
Kazakstan	1	P	Slovenia	2 ?
Nicaragua	1	S P	Tunisia	2 S P
Nigeria	1	5 P	Turkey	2 S P
Pakistan	1	S P	Botswana	2 S P
Uganda	1	S P	Estonia	2 S P
Ukraine	1	S P	Namibia	2 S P
Uzbekistan	1	P	Panama	2 S P
Zimbabwe	1	S P	Latvia	2 S
Bulgaria	2	S	Moldova	2 S P
China	2	S P	Poland	2 S
			Greece	2 S
			Jordan	2 S P
			Lithuania	2 S
			Trinidad Tobago	2 S

?: Aantal toelasten is onbekend.

Tabel 7: Landen die op het gebied van zowel wetgeving als corruptie een hoog risico lopen voor situationele en preferentiele daders:

Land	Indicator Wetgeving	-Indicator Corruptie Index	Hoog-risico in tabel 3 / 4
Bolivia	1	1	S P
Pakistan	1	1	S P
Guatemala	1	1	S P
Tunesië	1	2	S P
Ete	1	2	S P
Oezbekistan	2	1	P
China	2	2	S P
El Salvador	2	2	I S P
Slovakia	2	2	--

?: Aantal toeristen is onbekend.

De gegevens in tabel 5 en 6 laten zien, dat het grootste deel van de landen waarin de wetgeving of wetshandhaving ten aanzien van kinderekstoerisme onvoldoende aanwezig is, ook landen zijn waar veel toeristen komen en waar kinderen beschikbaar zijn en/of in ongunstige sociale omstandigheden verkeren.

Alle landen in tabel 7, en de landen die in tabel 5 en 6 in groep 1 vallen, kunnen worden aangemerkt als landen waar (op grond van de door ons gekozen indicatoren), het risico op het ontstaan van kinderekstoerisme het grootst is. Deze landen zijn:

Azerbaj an	Cyprus	Kyrgyzstan	Tunesië
Bangladesh	Egypte	Nicaragua	Turkmenistan
België	Georgië	Nigeria	Uganda
Bolivia	Guatemala	Pakistan	Ukraine
Burundi	Honduras	Portugal	Uzbekistan
Cameroon	Kazakstan	S. Tomé/ Principe	Zimbabwe
Chad			

7. KINDERSEKSTOERISME DOOR NEDERLANDSE INGEZETENEN

7.1 Inleiding

In hoofdstuk 5 zijn veel landen genoemd die op dit moment als bestemmingsland van kinderseksstoerisme bestempeld kunnen worden. In hoofdstuk 6 is na screening een groot aantal risicolanden aangewezen. Is er nu sprake van kinderseksstoerisme vanuit Nederland naar die gevestigde landen en risicolanden? Of, en zo ja, in hoeverre, er sprake is van kinderseksstoerisme vanuit Nederland bespreken wij in dit hoofdstuk aan de hand van drie invalshoeken: - reisgegevens van de ANVR over aantallen Nederlandse toeristen naar buitenlandse bestemmingen (7.3) - veroordelingen van Nederlanders in het buitenland vanwege kinderseksstoerisme (7.4) - de enquête onder Ecpat-vestigingen in 'ontvangende' landen van kinderseksstoerisme, waarin ook de vraag gesteld is naar de 'top 5' qua nationaliteit van kinderseksstoeristen in het ontvangende land (7.5)

Deze gegevens worden voorafgegaan door een paragraaf (7.2) over de Nederlandse wetgeving inzake seksueel misbruik van minderjarigen door toeristen.

7.2 Nederlandse wetgeving

Seks met minderjarigen

De overheid wil onderdrukking, geweld en exploitatie in seksuele relaties, in het bijzonder met minderjarigen, bestrijden. De relevante sectoren van wetgeving zijn die met betrekking tot seks met minderjarigen (art.. 244, 245, 247 en 248ter), mensen- en kinderhandel (art.. 250 lid 2 en 250ter), porno (art. 240b) en soutererschap (art. 432 sub 3).

Globaal is de regeling zo:

- ieder seksueel contact met kinderen onder de 12 jaar is strafbaar;
- seksueel contact met minderjarigen tussen 12 en 16 jaar is strafbaar op klacht: een klacht van het slachtoffer, de ouders of de Raad voor de Kinderbescherming (NB: herziening van de zedelijkheidswetgeving zal naar verwachting leiden tot verandering van deze regeling);
- seksueel contact met personen boven de 16 jaar is alleen strafbaar indien er sprake is van misbruik van gezag en zorg of indien sprake is van geweld (dan is er sprake van aanranding of verkrachting.
- gedwongen prostitutie is ongeacht de leeftijd altijd strafbaar.

Extraterritoriale werking

In verschillende westerse landen is de wetgeving toereikend om de kinderseksstoerist ook in het 'thuisland' van de toerist te kunnen aanpakken. Ook in Nederland bestaat een dergelijke wetgeving. Het Nederlands strafrecht kent een extraterritoriale werking (artikel 5 lid 1 sub 2) die Nederlanders betreft die zich in den vreemde aan een feit schuldig maken dat naar Nederlands recht een misdrijf is en naar het recht van de 'locus delicti' strafbaar is. Er ligt nu een wetsvoorstel voor tot partiële wijziging van de zedelijkheidswetgeving: de extraterritoriale werking wordt in dat voorstel uitgebreid tot niet-Nederlanders die in Nederland een vaste woon- of verblijfplaats hebben.

--7.2.1 Veroordelingen van Nederlanders in het buitenland wegens seksueel misbruik van minderjarigen

Op grond van de huidige wetgeving is medio jaren negentig een klein aantal Nederlandse kindersekstoeristen veroordeeld.

Op 12 januari 1996 werd in de Filippijnse plaats Malay op het eiland Boracay de 23 jarige student Lennaert van E. gearresteerd - samen met de Duitser Thomas B. - wegens seksueel misbruik van het 9 jarige meisje Pia en het 14jarige meisje Marlyn. Van dit misbruik hadden beiden ook video-opnamen gemaakt. Van E. werd op borgtocht van 60.000 pesos (toen 4.500 gulden) vrijgelaten en kon uit de Filippijnen ontsnappen, mede dankza hulp van de Nederlandse ambassade die hem een tijdelijk paspoort verstrekke, omdat hij zin paspoort bij de politie had moeten inleveren. Van E. manifesteerde zich al voor zin seksvakantie naar de Filippijnen als voorzitter van de pedofilliewerkgroep Martin met een pleidooi voor seksuele relaties tussen kinderen en volwassenen. In 1997 werd van E. door de Haagse rechtbank veroordeeld tot 24 maanden gevangenisstraf, waarvan acht voorwaardelijk. De rechtbank stelde hierbij de voorwaarde dat Van E. zich onder intensieve individuele psychiatrische behandeling moet stellen. Ook in hoger beroep is dit vonnis bevestigd.

De rechtbank in Utrecht veroordeelde op 13 november 1997 een vijftigjarige zwemleraar en reisagent uit Utrecht tot vijf jaar gevangenisstraf, onder anderen voor het plegen van ontucht in Sri Lanka met verschillende jongens jonger dan 16 jaar. Ook het verzoek tot het toekennen van de maximale schadevergoeding van 1500 gulden per jongen dat namens de Sri Lankaanse jongens werd ingediend wegens toegebracht leed, is gehonoreerd door de rechtbank. Omdat de ontucht in 1991 plaats vond gold het toenmalige maximum; volgens de huidige wetgeving is er geen maximum. In Nederland had de man gedurende langere tot twee jongens jonger dan 16 jaar, die onder zin voogdij geplaatst waren, seksueel misbruikt. Ook waren bij de man grote hoeveelheden pornografisch materiaal zoals foto's, dia's en video's aangetroffen, waarop (Zuidoost-Aziatische) minderjarigen tussen 12 en 16 jaar te zien waren. Het ontwikkelen van enkele foto's bij de lokale drogist leidde in deze zaak tot arrestatie.

De rechtbank in Amsterdam heeft op 1 S juli 1997 de 46- jarige Amsterdamer de L. veroordeeld tot driejaar gevangenisstraf, waarvan zes maanden voorwaardelijk, wegens het plegen van ontucht met een minderjarig Thais jonge je in Thailand. Ook werd hij schuldig bevonden aan het maken van videobanden met kinderporno, en drugshandel. Hij was beschuldigd van het ontucht plegen met tweejongens, van tien en achtjaar, van wie samen met zin 31 jarige vriendin opnamen waren gemaakt, die in Nederland tot kinderpornovideo banden verwerkt werden. De man werkte in een seksshop op de Amsterdamse wallen en verkocht de zelf geproduceerde banden onderhands aan 'verzamelaars'.

Op 8 oktober 1996 werd de 43 jarige Van der S. tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeeld voor een reeks van zedenmisdrijven waarvan sommige gepleegd zin op de Filippijnen: verkrachting, seksueel misbruik van jonge kinderen, het produceren van kinderporno. De zaak kwam aan het rollen toen een foto-ontwikkelcentrale kinderpornografische foto's aan de politie meldde. Bij Van der S. thuis zin videobanden aangetroffen waarop zijn seksuele activiteiten met jonge meisjes op de Filippijnen te zien zijn. Van de S. was volgens de rechtbank iemand die op zeer gruwelijke wijze (bewoording van de rechtbank) kinderen voor eigen lustbeleving misbruikte. Tijdens de rechtszitting bleek dat zonder het beeldmateriaal en met name de videobanden, veroordeling niet mogelijk zou zin geweest. Dit maakt nog eens duidelijk hoe moeilijk in het algemeen bewijsvoering bij seksuele delicten kan zin. Op 26 februari 1997 werd het vonnis door het Gerechtshof in Den Haag bevestigd.

Sinds 1997 heeft geen veroordeling meer plaatsgevonden.

- 7.3 Aantallen reizigers vanuit Nederland

Eerste invalshoek bij de vraag naar kinderseks-toerisme vanuit Nederland is het aantal Nederlandse toeristen naar buitenlandse bestemmingen. De informatie daarover is beperkt. Gegevens van de touroperators over vlieg-reizen in het zomerseizoen laten het volgende beeld zien 27 :

Tabel 8. Personen per vliegtuig met buitenlandse bestemming

Regio	Land	Vliegreizen	Vliegreizen	Vliegreizen	Vliegreizen vanuit	Verskil 1996-2000
		vanuit NL 1995	vanuit NL 1996	vanuit NL 1999	NL2000	
Noord Amerika		105838,0	114669,0	112930,0	102694,0	-11975,0
	USA	92220,0	102069,0	90380,0	84493,0	-17576,0
	Canada	13618,0	12600,0	22550,0	18201,0	5601,0
Midden-Amerika		6400,0	19995,0	27182,0	26207,0	6212,0
Zuid Amerika				1777,0	2304,0	
Caribisch gebied		53605,0	56028,0	67119,0	56914,0	886,0
	Antillen	12291,0	12750,0	16282,0	13578,0	828,0
	Dom. Rep.	11314,0	12040,0	17251,0	16059,0	4019,0
	Cuba	3803,0	5074,0	4508,0	3562,0	-1512,0
	Barbados	2969,0	2328,0	881,0	500,0	-1828,0
	Jamaica	2738,0	2814,0	2125,0	1376,0	-1438,0
	Isla Margarita	17941,0	19034,0	27740,0	18613,0	-421,0
	Grenada		448,0	224,0	111,0	-337,0
	Overig		1540,0	1108,0	1115,0	-425,0
	Caraiben					
Verre Oosten		28862,0	26637,0	46583,0	56856,0	30219,0
	Sri Lanka \	3116,0	3417,0	7746,0	9889,0	6472,0
	Malediven					
	Thailand	10748,0	8059,0	10968,0	15401,0	7342,0
	China		5429,0	6369,0	9043,0	3614,0
	Vietnam		399,0	1212,0	1204,0	805,0
	Overig Verre	14998,0	9333,0	5976,0	7733,0	-1600,0
	Oosten					
Afrika		6135,0	14358,0	19091,0	16333,0	1975,0
	Kenia	2311,0	5843,0	5344,0	1758,0	-4085,0
	Zuid-Afrika	2075,0	3552,0	7121,0	8986,0	5434,0
	Overig Afrika		1566,0	1990,0	2461,0	895,0
Overige landen,		5809,0	8534,0	6691,0	882,0	
Oceanië						
Totaal		1467204,0	1545917,0	1667823,0	1868169,0	322252,0

Het toerisme, zo laat de tabel zien, is in de jaren tussen 1995 en 2000 met circa 25% gestegen: - De grootste toename geldt voor het Verre Oosten (met name China, Thailand en Sri Lanka), Midden Amerika en Afrika (met name Zuid-Afrika). - Andere 'stijgers' zijn: Canada en Dominicaanse Republiek.

Of, en zo ja, in hoeverre, kinderseks-toerisme hierbij een rol speelt is niet te beantwoorden. Daarvoor ontbreken eenvoudigweg

7.4 Gegevens uit de enquête

De zeven Ecpat-vestigingen in 'ontvangende' landen die de enquête beantwoord hebben, noemen in totaal 30 landen bij de vraag naar hun 'top 5' wat betreft de nationaliteit van kindersekstoeristen in hun land. Het zijn voornamelijk westerse landen die genoemd worden. Nederland komt in deze opsomming twee maal voor. De twee landen die aangeven dat er sprake is van kindersekstoerisme door Nederlandse reizigers zijn Brazilië en Roemenië.

Tabel 9. Herkomst van kindersekstoeristen volgens Ecpat-afdelingen

Duitsland	5	Finland	1
Amerika	3	Scandinavische landen	1
Italië	3	Aziatische landen	1
Engeland	2	Spanje	1
Frankrijk	2	Canada	1
Australië	2	Syrië	1
Japan	2	Libanon	1
Nederland	2	Zwitserland	1
België	1		

We tekenen hierbij aan dat slechts een klein aantal landen de enquête beantwoord heeft, waardoor deze gegevens onvoldoende zeggen over de landen waarin Nederlandse sekstoeristen actief zijn.

8. BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN

8.1 Inleiding

In dit slothoofdstuk beantwoorden wij voor zover als mogelijk de oorspronkelijke onderzoeksvragen. Dat er een aantal beperkingen bij die beantwoording geldt wordt in de tweede paragraaf onder validiteit en betrouwbaarheid toegelicht. In de derde paragraaf komen de eerste drie onderzoeksvragen aan bod. De laatste paragraaf betreft onderzoeksvraag 4: de aanbevelingen.

8.2 Betrouwbaarheid en validiteit van de verzamelde gegevens

Betrouwbaarheid

De gegevens die door ons zijn verzameld in het kader van de deskresearch (secundaire bronnen) en middels de email-enquête, hebben een verschillende mate van betrouwbaarheid. Dit geldt voor de gegevens die door Unicef zijn verzameld en door ons als indicatoren zijn gebruikt: *these data are derived from many sources and thus will inevitably cover a wide range of data quality*^{z8} (Unicef, 2001, p.71). De betrouwbaarheid van deze gegevens verschilt dus, en dit kan ook worden verondersteld van de overige door ons in de literatuur en op het internet verzamelde gegevens. Wij sluiten ons aan bij de conclusie van de ILO (2001), naar aanleiding van een evaluatieonderzoek naar projecten, gericht op het terugdringen van commerciële seksuele exploitatie van minderjarigen in een aantal Aziatische landen: *"Much of the research remains anecdotal - which is not to say that it is not accurate, only that such accuracy is as much coincidental as founded in data collection and objective analysis. Despite numerous reports on the subject, there is almost no reliable baseline data for Asia as a region, for the various sub-regions now being considered, or even for countries"*^{z9} (p.18).

Validiteit

Bij de validiteit betreft het de vraag, of de gegevens werkelijk aangeven of meten wat wij willen weten. Hierbij doet zich ten aanzien van de indicatoren voor het in kaart brengen van de factoren die bijdragen aan kinderseksuïerisme het probleem voor, dat - ten koste van optimale validiteit - moest worden gekozen voor indicatoren waarmee zoveel mogelijk landen onderling vergeleken konden worden. Als gevolg hiervan bestaan op een aantal aspecten hiaten in de informatie. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de operationalisering van de variabele 'visie op meisjes', waarbij de participatie van meisjes in het middelbaar onderwijs als indicator moest worden gekozen..

De betrouwbaarheid en validiteit van de in dit onderzoek verzamelde gegevens is niet optimaal. Het is daarom alleen mogelijk voorzichtige conclusies te trekken en voorlopige aanbevelingen op te stellen. Het materiaal laat niet anders toe.³⁰

z8 'Deze gegevens zijn afkomstig uit vele bronnen en de kwaliteit ervan verschilt daarom onvermijdelijk van elkaar'.

29 'De meeste onderzoeken blijven op het niveau van anekdotes. Dat wil niet zeggen dat men niet accuraat is, maar wel dat men vaak bij toeval op anekdotes stuit, in plaats van door dataverzameling en objectieve analyse. Ondanks een hoog aantal meldingen is er bijna geen betrouwbare basismeting verricht voor Azië als regio, subregio's of zelfs voor afzonderlijke landen.'

30 Ook het UNICEF-rapport *Profiting From Abuse, An investigation into the sexual exploitation of our children*, New York, UNICEF, 2001 maakt alleen cijfermatige schattingen op het niveau van casestudies. Het rapport *Child Sex Tourism Action Survey*, opgesteld door Groupe Développement ten behoeve van ECPAT International (Paris, April 2001) laat uiteindelijk geen cijfers zien, terwijl daar wel via questionnaires naar gevraagd is.

In dit verband moet ook de lage respons op de enquête worden vermeld. Door slechts 7 van de meer dan 40 ECPAT-vestigingen is de vragenlijst geretourneerd. Met de vestigingen is meerdere malen contact opgenomen om hen tot beantwoording te motiveren, daarbij ondersteund door de vertegenwoordiger van ECPAT in de begeleidingscommissie. Naar alle waarschijnlijkheid is de lage respons te wijten aan een combinatie van de volgende factoren:

De ECPAT vestigingen zijn zeer divers, van kleine clubs enthousiaste vrijwilligers, tot en met kantoren met vele medewerkers. Voor de kleinere vestigingen is de beantwoording wellicht lastiger door werkdruk, bemensing, etc.

Het kan zijn, dat het kinderseksuïerisme voor de vestiging geen prioriteit heeft. In een aantal landen is het verschijnsel kinderseksuïerisme marginaal, vergeleken met de omvang van de groep lokale daders.

Men heeft de informatie niet, men heeft geen mogelijkheden deze in te winnen, of men wil niet toegeven men de informatie niet kan inwinnen (omdat men dat eigenlijk wel zou moeten kunnen).

8.3 Beantwoording van de onderzoeksvragen 1 tot en met 3

De onderzoeksvragen luiden:

1. Is er sprake van nieuwe bestemmingen van kinderseksuïerisme door Nederlandse ingezetenen? Zo ja, welke zijn dit?
2. Wat zijn de oorzaken van eventuele veranderingen in bestemmingen? Welke factoren zijn bepalend voor het al dan niet (meer) in trek zijn bepaalde bestemmingen?
3. Wat zijn de aard en omvang van het kinderseksuïerisme in de nieuwe bestemmingen? Wat zijn de kenmerken van slachtoffers en reizigers? Welke motieven en externe factoren spelen een rol bij de reiziger?
4. Welke maatregelen zijn nodig en mogelijk voor preventie en bestrijding ten aanzien van nieuwe bestemmingen, welke organisaties en personen kunnen hierin een rol spelen?

Onderzoeksvraag 1 Is er sprake van nieuwe bestemmingen van kinderseksuïerisme door Nederlandse ingezetenen? Zo ja, welke zijn dit?

Het aandeel van Nederlanders in het kinderseksuïerisme is op grond van de beschikbare gegevens niet met enige nauwkeurigheid te bepalen of te schatten. De vraag, of er sprake is van nieuwe bestemmingen van Nederlandse ingezetenen, is daarom moeilijk te beantwoorden:

De gegevens over het reisverkeer van Nederlanders naar het buitenland laten niet toe te concluderen dat hierbij ook een toename van kinderseksuïerisme mag worden verondersteld.

De gegevens / observaties rond (blanke) westerlingen die in het buitenland minderjarigen seksueel misbruiken maken geen gewag van de nationaliteit / herkomst van de dader.

De gegevens over Nederlanders die in het buitenland zijn geconfronteerd met justitiële bemoeienis rond seksueel misbruik van minderjarigen zijn niet geschikt (te klein in aantal) om als maat te dienen voor een uitspraak voor een mogelijke toe- of afname van het gebied als bestemming voor kinderseksuïerisme.

Wel kan het volgende worden gezegd:

Er zijn ook op dit moment Nederlandse ingezetenen betrokken bij kinderseksuïerisme. In de enquête onder ECPAT-vestigingen in de ontvangende landen wordt door Brazilië en Roemenië gemeld, dat kinderseksuïeristen vanuit Nederland tot de top-5 van daders behoren.

De zendende landen geven aan, dat Roemenië een relatief nieuw land is. In Roemenië is sprake van een verwevenheid van kindersekstoerisme met trafficking van minderjarigen.

Er zijn geen berichten dat Nederlanders meer of minder dan andere nationaliteiten bij het kindersekstoerisme betrokken zijn. Dit is van belang omdat de internationale reputatie van Nederland als een libertijnse samenleving op een aantal gebieden van moraal, normen en waarden (zoals prostitutie, (homo-) seksualiteit, drugs en euthanasie) het beeld zou kunnen oproepen dat Nederlanders ook buiten het eigen land zich wel naar deze normen zullen gedragen, wat tot een relatief hoog aantal Nederlandse kindersekstoeristen zou leiden. Dit mogelijke beeld wordt vooralsnog niet door onze onderzoeksresultaten onderbouwd.

Onderzoeksvraag 1 is door ons veralgemeniseerd door niet uitsluitend op Nederlandse ingezetenen te focussen maar op kindersekstoerisme in het algemeen. Hierover het volgende:

Ook bij deze veralgemening blijft deze vraag moeilijk te beantwoorden omdat onbekend blijft of er sprake is van een *nieuwe* bestemming of een beter gedocumenteerde bestaande bestemming. De landen waarvan bekend is dat zij een bestemming zijn voor kindersekstoeristen, zijn door ons op basis van een enquête bij de ECPAT-partners onderverdeeld in landen die relatief oude (bekend voor 1996) en nieuwe bestemmingen zijn. Hierbij lijken de volgende 13 landen relatief nieuwe bestemmingen:

Europa:	Estland, Roemenië, Rusland en Tsjechië
Zuid-Amerika:	Brazilië, Colombia, Costa Rica, Cuba en de Dominicaanse Republiek
Afrika:	Kenia
Azië:	Cambodja en Nepal.
ceanië:	Fiji Eilanden

Op basis van een analyse waarbij factoren die aan (het ontstaan van) kindersekstoerisme bijdragen zijn gekoppeld aan indicatoren, is door ons een aantal landen geïdentificeerd waarover tot op heden geen melding van kindersekstoerisme bekend is, maar die desondanks tot hoogrisicoland bestempeld kunnen worden door een combinatie van een hoog toeristenaantal, en een relatief groot aantal beschikbare minderjarigen. Voor situationele daders kunnen met name de volgende landen als hoog-risicolanden worden aangemerkt:³ 32

Europa:	België, Bulgarije, Cyprus, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Spanje en Turkije
oörd-Amerika:	Verenigde Staten
uid-Amerika:	Bolivia
Afrika:	Burkina Faso, Egypte, Eritrea, Gabon, Guinee, Malawi, Marokko, Oeganda, Togo, Tunesië en Zimbabwe
Azië:	Bahrain, Bangladesh, China, Iraq, Japan, Jordanië, Laos, Pakistan, Saoedi Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten
ceanië:	Australië, New Zealand en Papoea Nieuw Guinea

Ten aanzien van één van de factoren, te weten het ontbreken van wetgeving m.b.t. kindersekstoerisme en/of de gebrekkige handhaving hiervan, is over veel landen geen

³ In deze lijst zijn de hoog-risicolanden voor situationele daders vermeld met score 1 op twee van de drie meewegende aspecten. Zie hoofdstuk 6 voor de volledige tabel en een uitleg van de scoring.

³² Zie hoofdstuk 6 voor een overzicht van alle landentabellen, waaronder ook de tabel met hoog-risicolanden voor preferentiële daders. De hoog-risicolanden voor preferentiële daders (pedofiele daders) zijn hoger in aantal, omdat hierbij het aspect van toerisme niet is meegewogen.

- _

informatie beschikbaar. Van de landen waarover wel informatie beschikbaar is, bevindt zich een aantal in een duidelijke 'gevaarzone' voor de ontwikkeling van kinderseksuïalisme. De informatie over deze landen is door ons gecombineerd met de mate waarin naar deze landen toeristen komen en de mate waarin aldaar kinderen beschikbaar zijn en/of in ongunstige sociale omstandigheden verkeren. Zo ontstaat de onderstaande verzameling landen, die kunnen worden aangemerkt als landen waar, op grond van de door ons gekozen operationalisering, het risico op het ontstaan van kinderseksuïalisme het grootst is. Deze landen zijn:

uropa: België, Cyprus, Georgië, Portugal en Oekraïne
Zuid-Amerika: Bolivia, Guatemala, Honduras en Nicaragua
frika: Burundi, Kameroen, Egypte, Nigeria, Tsjaad, Tunesië, Oeganda en Zimbabwe
Azië: Azerbeidjan, Bangladesh, Kazakstan, Kyrgyzstan, Pakistan, Turkmenistan en Oezbekistan
ceanië: Sao Tomé & Principe

We tekenen bij deze verzameling hoog-risicolanden aan, dat sommige landen door de politieke situatie (oorlog of dreiging hiervan, en post-conflict situaties) en/of door de visie op meisjes (met name in de streng-islamitische landen) waarschijnlijk niet in de nabije toekomst tot bestemming van kinderseksuïalisten zullen uitgroeien.

Onderzoeksvraag 2

Wat zijn de oorzaken van eventuele veranderingen in bestemmingen? Welke factoren zijn bepalend voor het al dan niet (meer) in trek zijn van bepaalde bestemmingen?

Voor de beantwoording van deze vraag is deskresearch verricht en is een enquête bij de ECPAT- partners afgenomen. De aanwezigheid van een toeristen- en seksindustrie en de beschikbaarheid van minderjarigen voor deelname aan die seksindustrie blijken de belangrijkste factoren te zijn bij het ontstaan (en daarmee eveneens verandering) van bestemmingen. Of minderjarigen daarvoor "inzetbaar" zijn, is afhankelijk van een aantal variabelen: De economische omstandigheden, de sociale omstandigheden van minderjarigen, het onderwijs, de visie op meisjes, en de bestaande wetgeving en wetshandhaving ten aanzien van kinderbescherming.

Het is op grond van dit onderzoek niet duidelijk geworden of, en zo ja, hoe de groei van toerisme samengaat met een toename van de beschikbaarheid van minderjarigen. Waarschijnlijk is sprake van wederzijdse beïnvloeding: het begin van de vraag schept een begin van een aanbod, en zodra door deze wisselwerking kinderseksuïalisme zich heeft gevestigd, passen vraag en aanbod zich aan elkaar aan.

Dezelfde conclusie geldt voor het niet (meer) in trek zijn van bestemmingen. Ook hierbij spelen waarschijnlijk zowel de vraag- als aanbodzijde een rol. Er is door ons echter in de literatuur, op het internet, en bij de enquête onder ECPAT-vestigingen geen enkele vermelding van een land aangetroffen waarin het kinderseksuïalisme lijkt te zijn teruggedrongen. Integendeel, er lijkt uitsluitend sprake van een toename van het aantal landen waarin kinderseksuïalisme zich wortelt, aangevuld met landen waar geen sprake lijkt van kinderseksuïalisme, maar van waaruit wel minderjarigen worden 'geëxporteerd' naar landen waar kinderseksuïalisme plaatsvindt (child-trafficking, kinderhandel). Dit impliceert, dat op

-- de 'bestemming' steeds vaker zowel allochtone als autochtone minderjarigen, of steeds meer allochtone minderjarigen aan toeristen lijken te worden aangeboden. Naast 'sending' en 'receiving'countries is sprake van een derde type land, dat in opkomst lijkt: 'selling countries'. -

Onderzoeksvraag 3

Wat zijn de aard en omvang van het kinderseksstoerisme in de nieuwe bestemmingen? Wat zijn de kenmerken van slachtoffers en reizigers? Welke motieven en externe factoren spelen een rol bij de reiziger?

Aard en omvang van kinderseksstoerisme zijn - ook in dit onderzoek - uit de aard van de zaak moeilijk vast te stellen.

Kinderseksstoerisme speelt zich immers vaak in verborgenheid af, en voor het verzamelen de gegevens die wel beschikbaar zijn, worden verschillende methodieken, doelgroepen en instrumenten gebruikt.

Kenmerken van reizigers zijn in hoofdstuk 2 aan de orde gekomen, waarin in navolging van O'Donnell Davidson een onderscheid gemaakt is tussen de preferentiële kinderseksstoerist en de situationele kinderseksstoerist. De eerste soort dader opereert op een vraaggerichte markt, is gericht op seksueel contact met minderjarigen en gaat ook met dat oogmerk op reis. De tweede soort dader opereert op een aanbodgerichte markt: hij/zij (idem) komt min of meer toevallig in een aanbod terecht van seksuele contacten met minderjarigen. De tweede 'soort' dader komt volgens O'Donnell Davidson veel meer voor dan de eerste.

Als kenmerk van daders kan op grond van dit onderzoek worden gezegd dat dit niet alleen Westerse mannen zijn. In de deskresearch is naar voren gekomen dat ook Aziaten en Afrikanen tot daders gerekend moeten worden.

Ook zijn in de landen waar kinderseksstoerisme voorkomt, autochtone mannen (dus geen toeristen) als dader van seksueel misbruik van minderjarigen veruit in de meerderheid. Kinderseksstoerisme is derhalve weliswaar ernstig, maar in omvang relatief gering in vergelijking tot de lokale commerciële seksuele uitbuiting van minderjarigen.

Als kenmerken van slachtoffers willen we noemen, dat in de deskresearch zowel jongens als meisjes worden genoemd. Daarnaast wordt een toename geconstateerd van trafficking van minderjarigen met het oog op commerciële seksuele uitbuiting. Een kenmerk van slachtoffers dat in toenemende mate wordt signaleerd is dus, dat hij of zij in een ander land of andere regio wordt misbruikt dan het geboorteland/-gebied, hetgeen de opsporing en rehabilitatie compliceert. Zeker in landen met enige omvang kunnen grote regionale verschillen optreden en worden minderjarigen uit hun oorspronkelijke sociale omgeving gehaald en verplaatst naar gebieden waar ze niemand kennen, waar ze nauwelijks de taal spreken en waar andere normen en waarden gelden.

8.4 Aanbevelingen voor praktijk en beleid op basis van het onderzoek.

In deze paragraaf wordt **onderzoeksvraag 4** beantwoord:

Welke maatregelen zijn nodig en mogelijk voorpreventie en bestrijding ten aanzien van nieuwe bestemmingen, welke organisaties en personen kunnen hierin een rol spelen?

Op basis van de resultaten van dit onderzoek doen wij de volgende aanbevelingen.

1. Verbeter registratie op lokaal niveau en toets registratie op internationaal niveau.

Er is sprake van een toegenomen maatschappelijke en politieke aandacht voor kinderseksstoerisme. De omvang van de problematiek is echter onbekend. De betrokken organisaties en deskundigen komen samen niet veel verder met cijfermatige onderbouwing van de problematiek. Een 'baseline' (een eerste, als basis dienende maat) van gegevens over kinderseksstoerisme is er niet, waardoor trends en veranderingen *ook* niet gesignaleerd kunnen worden. Het ontbreken van een dergelijke maat leidt tot de mogelijkheid dat beleid wordt gemaakt op basis van vermoedens, anekdotes, en onvoldoende gefundeerde stellingname. Dit is zowel voor een gerichte aanpak als de geloofwaardigheid van deze aanpak een ongunstige situatie.

Wij doen daarom de aanbeveling tot een eenvoudig toepasbaar *uniform* registratie-instrument voor kinderseksstoerisme te komen en de gegevens op internationaal niveau te verzamelen. Hierbij kan worden voortgebouwd op de ervaringen van andere organisaties bij het ontwikkelen van een betrouwbare en valide index, bestaande uit een aantal relevante variabelen. Dergelijke '*composite measures*' (waartoe in dit onderzoek een poging is ondernomen), zijn bijvoorbeeld ontwikkeld door Unicef (global development measure), de World Tourist Organization (tourist satellite index), en Transparency International (corruption index).

Voor de keuze van de indicatoren die in deze index worden ondergebracht is nieuw onderzoek vereist. Het gaat daarbij om indicatoren waarmee ook de *resultaten* van preventieve en curatieve acties kunnen worden gemeten.

Bij het ontwikkelen van dit instrument dient ook onderzoek naar het beroepsmatige reisverkeer (bijvoorbeeld vrachtrijders, militairen, zeelui) te worden betrokken. In dit onderzoek is dit type reisverkeer buiten beschouwing gebleven.

In het kader van preventie van kinderseksstoerisme is van belang dat in elk geval de hoog-risicolanden die in deze studie zijn geïdentificeerd, in de toekomst worden gevolgd aan de hand van het instrument, zodat tijdig preventieve maatregelen kunnen worden genomen. Daarbij gaat het om het signaleren van een toename van toerisme, het signaleren van een beginnende verwevenheid van de toeristenindustrie met een seksindustrie, en om het signaleren van een toename van beschikbaarheid van minderjarigen in het land. Hierbij is samenwerking tussen de overheid en de toeristen/reisindustrie van groot belang.

Voor het gebruik van dit instrument is men afhankelijk van de inzet van NGO's als ECPAT en andere organisaties. Ontwikkeling, invoering en handhaving van het gebruik hiervan kan niet van hen worden verlangd. Daartoe ontbreken hen de middelen en onderlinge coördinatie. Een dergelijk instrument zal daarom door een wereldwijd opererende organisatie als Unicef moeten worden ondersteund, waarbij wordt samengewerkt met de ILO en WTO.

Bij dit alles moet het volgende beseft worden

- Kinderseksstoerisme is een onderdeel van commerciële seksuele uitbuiting van minderjarigen, die op zijn beurt weer onderdeel is van enerzijds seksueel misbruik van minderjarigen en anderzijds kinderarbeid.
- De noodzaak om tot een uniforme registratie-instrument voor kinderseksstoerisme te komen betekent uiteraard niet dat de (exacte) schaalgrootte ervan bepalend is voor ingrijpen. Kinderseksstoerisme is een ernstig verschijnsel dat altijd ingrijpen vereist.

_ 2. Onderzoek het kinderseksstoerisme door buitenlandse reizigers in Nederland.

Gegevens vanuit deskresearch geven aan, dat in Nederland kinderseksstoeristen actief zijn, dat er (dus) sprake is van slachtoffers in Nederland, en dat Nederland een rol speelt als eindbestemming in trafficking van minderjarige slachtoffers van commerciële seksuele uitbuiting. Naast een gerichte aanpak is nader onderzoek wenselijk. Hierbij dient in de eerste plaats de exacte aard en omvang van het probleem vastgesteld te worden. Te denken valt aan anonieme enquêtes bij toeristen in Nederlandse sekscentra of -buurten, en het opbouwen van een netwerk van contacten met werkers in de seksindustrie om met minderjarige slachtoffers in contact te komen. Naar aanleiding van deze contacten, en op basis van internationale samenwerking (Interpol) kan onderzoek worden uitgevoerd naar de aard en omvang van child trafficking.

Aangezien preferentiële daders vooral via internet communiceren en via zowel open als gesloten systemen contacten en adressen uitwisselen, zou hiernaar nader onderzoek door politie en justitie moeten plaatsvinden.

3. Neem de volgende concrete maatregelen die de kunnen bijdragen aan het voorkomen van het kinderseksstoerisme en het sanctioneren van seksueel misbruik van minderjarigen in het buitenland door Nederlanders:

Preventief

Een voorlichtingscampagne (zoals 'Drugs mee naar het buitenland?') op basis van continuïteit naar het publiek, in het bijzonder de reizigers naar verre bestemmingen'. Doel hiervan: het informeren van de reiziger over de strafbaarheid van kinderseksstoerisme in het ontvangende land en beïnvloeding van het perspectief op seks met minderjarigen en commerciële seksuele exploitatie van minderjarigen bij potentiële daders. Nauwe samenwerking tussen overheid en reisindustrie is hierbij noodzakelijk. In het kader van de stimulering van 'Maatschappelijk verantwoord ondernemen' zou de overheid (ministerie van Economische Zaken) maatregelen van de reisindustrie op dit gebied, zoals een Code of Conduct, actief moeten ondersteunen en controleren.

Bij de planning van toeristische ontwikkeling dient voorkoming van seksuele uitbuiting van minderjarigen (en meerderjarigen) prioriteit te hebben.

Voortzetting en uitbreiding van steun (in het kader van ontwikkelingssamenwerking) aan landen bij het ontwikkelen van duurzaam toerisme en bij het ontwikkelen en handhaven van wetgeving gericht op bescherming van minderjarigen tegen prostitutie (inclusief rehabilitatieprogramma's voor de slachtoffers). Ook hier is nauwe samenwerking tussen overheid en reisindustrie noodzakelijk.

Ten aanzien van het werven van kinderen (in het land zelf, of via kinderhandel) voor commerciële seksuele exploitatie, doen wij de aanbeveling dit primair te voorkomen of aan te pakken op de plaatsen waar de kinderen worden gezocht/geworven, en niet op de plek van bestemming (waar het misbruik plaatsvindt en waar de kinderen in de anonimiteit verdwijnen).

Het internet speelt bij het opsporen van slachtoffers een belangrijke rol en kan als informatiebron beter worden gebruikt. Zo bestaat bijvoorbeeld een website die een archief bevat waarin over een groot aantal landen en steden (anonieme) verslagen zijn opgenomen van de ervaringen van klanten, waarin allerlei details als vindplaatsen, routes, leeftijden en soms namen van (ook minderjarige) prostituees, tot en met onderhandelingsstips staan vermeld.

Repressief

Opheffen van de 'dubbele strafbaarheid', waarbij Nederlandse daders slechts kunnen worden vervolgd als kinderseksstoerisme ook in het ontvangende land strafbaar is.

Een instructie aan de ambassades in de risicolanden in geval van arrestatie of andere justitiële maatregelen in kinderseksstoerisme-zaken waarbij Nederlanders betrokken zijn. Dergelijke instructies zijn meer doeltreffend indien zij worden toegespitst op de situatie in het land. Evenwicht tussen rechtshulp aan landgenoten in problemen in het buitenland en medewerken aan handhaven internationale rechtsorde is hierbij van belang.

Overige algemene aanbevelingen

Het onderzoek geeft ons aanleiding tot enige aanbevelingen van meer algemene aard. Een aantal van deze aanbevelingen is afkomstig van ECPAT en de ILO, die diverse 'best practices' op het gebied van preventie en behandeling van slachtoffers hebben verzameld'. In bijlage 3 zijn de aanbevelingen van de ILO opgenomen.

1. Voor het signaleren van en ingrijpen bij kinderseksstoerisme is van groot belang dat op de plaatsen waar minderjarigen werkzaam zijn in de seksindustrie, goede contacten worden gelegd met personen (bijvoorbeeld bar- of hotelpersoneel) die deze minderjarigen kennen of met hen contact hebben. Door de ILO kan worden bevorderd dat deze werknemers worden aangemoedigd of geïnstrueerd om aangifte te doen. Dit kan ook gestimuleerd worden door werkgeversorganisaties. Omdat ook de georganiseerde misdaad zich met kinderseksstoerisme bezig houdt, moet voor de betreffende personen de veiligheid zoveel mogelijk worden gegarandeerd. Hierbij kan samenwerking worden gezocht met eventueel aanwezige lokale organisaties voor belangenbehartiging van (volwassen) sekswerkers. Daarbij is van belang dat wordt aangesloten bij de visie op prostitutie van deze georganiseerde sekswerkers zelf. Deze organisaties beschouwen prostitutie primair als *werk*, als een vrije en te respecteren beroepskeuze, en stellen dat prostitutie niet uitsluitend mag worden gezien vanuit (en veroordeeld) op basis van de (ook bij prostitutie bestaande) schending van mensen-/vrouwenrechten, misdaad en onderdrukking. Het helpen verbeteren van de randvoorwaarden waaronder sekswerkers hun beroep uitoefenen (huisvesting, wettelijke bescherming tegen geweld en onderdrukking, medische zorg, informatie, onderwijs) sluit aan bij deze visie, en zorgt voor mogelijkheden om de minderjarige slachtoffers van sekstoerisme te bereiken.
2. De sociale competentie van minderjarigen en de lokale economische situatie lijken - in vergelijking met bijvoorbeeld de (handhaving van) wetgeving en - meer direct en meer op de korte termijn beïnvloedbare aspecten van kinderseksstoerisme. Programma's die zich in de ontvangende landen richten op de weerbaarheid van minderjarigen, in de eigen context van cultuur en familie/gemeenschap, blijken in diverse evaluatiestudies een positief effect te hebben. Hierbij zijn de volgende aspecten belangrijk (bron: ILO):

33 <http://www.ici.net/ene/CSEC/eoodvactices/index.asp> en 'Thematic Evaluation on Trafficking and Sexual Exploitation of Children. Geneva, June 2001' Geneva: International Labour Organization.

34 Zie: Asian Labour Update: Sex Workers Issue 33, December 1999 - February 2000 (<http://www.amrc.org.hk/archive.htm>), en met name Enriquez, A.: Latin American Sex Workers. (zie http://www.amrc.org.hk/Arch/331_1.htm).

In de eerste plaats blijken in deze evaluaties de volgende programma's of onderdelen daarvan *niet* succesvol. Deze dienen te worden vermeden:

- Preventieprogramma's die opereren in een context waarin niet tegelijkertijd ook de vraagzijde wordt aangepakt (bijvoorbeeld: op emancipatie van meisjes gerichte programma's in een regio waar niet tegelijkertijd de door mannen gedomineerde vraag en aanbod wordt aangepakt);
- Behandelingsprogramma's voor slachtoffers in residentiele settings (tehuizen) en langdurige psychotherapie voor slachtoffers. Wanneer mogelijk, moet juist actieve participatie door het sociaal netwerk van het slachtoffer voor het ontwerpen en uitvoeren van een geschikte behandeling worden gestimuleerd. Het organiseren van "family group conferences" door de eerder genoemde programmacentra biedt daartoe de mogelijkheid.
- Pogingen tot beïnvloeding van de houding / cultuur ten aanzien van kindersekstoerisme in instellingen / organisaties met programma's/activiteiten waarvan de resultaten niet goed meetbaar zijn.
- Ongerichte informatiecampagnes, niet voldoende gericht informatiemateriaal, uitgedeeld zonder strategie, follow-up of onderzoek naar het effect of de waardering ervan.
- Beroepsopleidingen voor slachtoffers die geen rekening houden met de (lokale) arbeidsmarkt.
- Programma's die zich uitsluitend richten op de meer traditionele prostitutie op straat, in bars, en in bordelen, en geen oog hebben voor meer verborgen vormen.

Daarentegen blijken de volgende programma-elementen de sociale competentie van minderjarigen en/of de lokale economische situatie wel meer direct en meer op de korte termijn positief te beïnvloeden:

- Provinciaal / regionaal werkende programma's hebben meer effect dan (te) lokaal gerichte programma's.
- Een combinatie van enthousiaste, toegewijde vrijwilligers uit de gemeenschap, ondersteund vanuit een (semi-)professioneel werkend programmacentrum is het meest effectief. Dit programmacentrum is toegerust met mogelijkheden om directe financiële steun, studiebeurzen en prijzen toe te kennen, en beschikt over expertise om in een gemeenschap (dorp, wijk, streek) draagvlak te mobiliseren, vrijwilligers op te leiden, en het effect van de activiteiten te onderzoeken. Deze initiatieven verdienen op nationaal en internationaal niveau (veel) meer ondersteuning, ook vanuit het oogpunt van overdracht van kennis en expertise ('good practices'). Het initiatief van ECPAT voor het in kaart brengen en verspreiden van deze 'good practices' verdient ondersteuning vanuit Unicef, ILO en WTO.

⁵ Family Group Conferencing is een door de Maori-cultuur in Nieuw Zeeland geïnspireerde benadering van familie zaken. De werkwijze beoogt gezinnen, hun (groot)families en andere niet-professioneel betrokkenen in het netwerk te activeren zelf een plan te formuleren. Een onafhankelijke coördinator organiseert de familieraad. De familie wordt gevraagd een actieplan te formuleren, waarbij kind of de jongere zelf wordt aangemoedigd zoveel mogelijk te participeren. Bij uitvoering van het plan wordt steun aangeboden door de betrokken hulpverlening. Het model wordt met succes toegepast in Nieuw-Zeeland, Australië, de USA, UK, Zweden en Zuid-Afrika. Zie ook: Marsh, P., & Crow, G. (1998) *Family Group Conferences in Child Welfare*. Oxford: Blackwell Science / Connolly, M., & McKenzie, M. (1999) *Effective Participatory Practice: Family Group Conferencing in Child Protection*. New York: Walter de Gruyter, Inc.

Coördinatie / bundeling en ondersteuning van de activiteiten van diverse programma's en programmacentra op nationaal en internationaal niveau om de onderlinge verwevenheid van kinderseksuïerisme met kinderhandel (child trafficking) tegen te gaan.

Het is aan te bevelen de ontwikkeling en verspreiding van dergelijke programma's te stimuleren.

-Bijlage 1: ECPAT Enquête

A. Enquête naar ontvangende landen

SHORT QUESTIONNAIRE RESEARCH TRAVEL DESTINATIONS IN RELATION TO SEXUAL EXPLOITATION OF CHILDREN

In general we are interested in information since the World Congress in Stockholm. If you can specify, please do. We also would like to know how reliable you think the information is. Some information comes from very accurate data, others from newspaper clippings or rumours. Per question you can fill in a reliability rate: 1 = very reliable 2 = reliable 3 = reasonable 4 = not very reliable 5 = not reliable (rumours)

A. TOURISM

1. What do you think are the main countries where sex tourists that visit your country come from?

Top 5:

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

* Reliability rate:

2. What do you think are new sending countries since 1996 where sex tourists that visit your country come from?

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

* Reliability rate:

3. a. Which cities or regions in your country are mostly involved with the sex industry?

1.....

2.....

3.....

b. In what way are these cities/regions attractive for tourists in general? Please mark with a V.

1. beaches

2. nature

3. luxury resorts

4. nightlife

6. cultural heritage

5. other:

* Reliability rate:

B CHILD SEX TOURISM

4. Where do the tourists usually have sexual relations with children?
1. hotel
 2. brothel -
 3. beach _
 4. cafe
 5. other:
- * Reliability rate:
5. What categories of child sex tourists visit your country? Can you estimate:
1. Number (or percentage) of holiday makers:
 2. Number (or percentage) of business travellers:
 3. What are the most frequent observed nationalities?
 4. What is the average age?
 5. Do they travel
 - a. alone
 - b. with a partner
 - c. in groups
 6. Other information: .
- * Reliability rate:
6. a. How many convictions of child sex tourists have been made since 1996 in:
- your country:
 - the country of origin:
- b. Which sending countries were involved?
- c. Could you mention per case if it concerns:
- a preferential offender: who was specifically looking for sex with minors, or
 - a situational offender: who was interested in sex not specifically with children, but because he was confronted with children /adolescents in the scene he got into it?
- * reliability rate:
- C. DEVELOPMENT CST**
7. Is there an increase in the number of child sex tourists in your country?
- Yes/No
- If yes, do you know how much?
- * Reliability rate:
8. What are according to you the main factors contributing to the existence of CST?
- 1.
 - 2.
 - 3.
- * reliability rate:
9. a. What action has been taken in your country to combat CST in your country since 1996?
- b. Has the policy on combating sexual exploitation of children in your country to your opinion decreased child sex tourism since 1996?
- Yes/No
- If yes, how?
- * reliability rate:
- D. RESEARCH AND REFERENCES**
10. Is research being done in your country on child sex tourism?

Yes/No If so, what are the main results?

Please note relevant studies:

11. Could you also give us suggestions for persons or organisations (tourism, government, NGO's) we should interview for this research?

1. Name:

Organisation:

Address: Tel.

E-mail:

2. Name:

Organisation:

Address: Tel.

E-mail:

3. Name:

Organisation:

Address: Tel.

E-mail:

12. Any other comments:

B. Enquête naar landen van herkomst daders

SHORT QUESTIONNAIRE

In general we are interested in information since the World Congress in Stockholm. If you can specify, please do. We also would like to know how reliable you think the information is. Some information comes from very accurate data, others from newspaper clippings or rumours. Per question you can fill in a reliability rate: 1 = very reliable 2 = reliable 3 = reasonable 4 = not very reliable 5 = not reliable (rumours)

A. DESTINATIONS

1. What do you think are the destinations for sex tourists from your country?

Top 5:

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

Reliability rate:

2. What do you think are 'new destinations' since 1996 for tourists from your country?

1.....

2.....

3.....

4.....

Biilage 2: Landentabel

Land	KST	Indicato • Toeristen 200	Indicator USMT	Indicator IPC	Variabele Economie	Variabele Onderwijs (Grade 5)	Variabele Sekse (participatie meisjes VO)	
Eritrea		417.000	2	1	1	2	1	1
		375.000	2\	1\	1	1	2a	1
Pakistan		369.000	2	1	1	1	1	1
Iraq		345.000	2	1	2	2	1	1
Ghana		298.000	2	1	1	2	1	1
Malawi		232.000	2	1	1	1	1	1
Uganda		205.000	2	1	1	1	2	1
Djibouti		200.000	2	1	1	2	1	1
Bangladesh		166.000	2	1	1	2	1	1
jlimgillillimmm								
Gabon		136.000	2	1	2	1	2	1
Burkina Faso		136.000	2	1	1	2	1	1
Cameroon		101.000	2	1	1	1	1	1
Guinea		94.000	2			2	1	1
Laos		93.000	2	1	1	1	1	1
Yemen		74.000	2	1	1	2	1	1
Togo		58.000	2			1		1
Papua New Guinea		56.000	2	1	1	1	1	1
Mali		50.000	2	1	1	2	1	1
Sierra Leone		46.000	3	1	1	2	1	1
Congo, Rep. Of		37.000	3	2	1	1	1	1
Central African Republic		29.000	3	1	1	1	1	1
Burundi		27.000	3	1	1	2	1	1
Comoros		25.000	3	1	1	1	2	1
Solomon Islands		11.000	3	2	1	2	1	1
Somalia		10.000	3	1	1	2	1	1
Chad		8.000	3	1	1	1	1	1
Angola		8.000	3	1	1	1	2	1
Bhutan		5.000	3	1	1	2	1	1
Afghanistan		4.000	3	1	1	1	1	1
Congo, Dem. Rep. of		2.700	3	1	1	2	1	1

voor definities factoren/variabelen/indicatoren en uitleg scoring

Biilage 2: Landentabel

Land	KST	Indicato Toeristen 200	Indicator U5MT	Indicator IPC	Variabele Economie	Variabele Onderwijs (Grade 5)	Variabele Sekse (participatie meisjes VO)	
Rwanda		1.000	3	1	1	1	2	1
Guinee-Bissau				1	1	1	1	1
Mozambique				1	1	1	1	1
Liberia				1	1	1	2	1
Mauretania								_1
Andorra				3	3	'3	2	2
China		22.756.000	1	2	1	1	2	2
Turkey		7.966.000	1	2	2	2	3	2
Tunisia		3.885.000	1	2	2	2	2	2
Egypt		3.528.000	1	2	2	2	2	2
Saudi Arabia		3.458.000	1	2	2	2	2	2
Morocco		2.693.000	1	2	2	2	2	2
Zimbabwe		1.743.000	1	2	1	1	2	3
Syria		888.000	2	2	1	1	2	2
Nigeria		882.000	2	1	1	1	2	2
Ukraine		814.000	2	2	1	1	3	3
Botswana		707.000	2	2	2	2	2	3

Biilage 2: Landentabel

Land	KST Indicator	Indicator U5MT	Indicator IPC	Variabele Economie	Variabele Onderwijs (tirade 5)	Variabele Sekse (participatie meisjes VO)	
Barbados	447.000	3	2	3	2	2	2
Paraguay	425.000	2	2	2	2	3	2
Lebanon	420.000	2	2	2	2	3	2
Namibia	405.000	2	2	2	2	3	2
Panama	362.000	2	2	2	2	3	2
Maldives	339.000	<2	1	2	1	3	2
Swaziland	305.000	2	1	2	1	2	3
Nicaragua	303.000	2	2	1	1	2	3
El Salvador	283.000	2	2	2	2	2	3
Honduras	257.000	2	2	1	1	1	3
Belarus	234.000	2	2	2	2	2	3
Antigua and Barbuda	206.000	2	3	3	3	2	2
Mongolia	153.000	2	1	1	el1	2	3
Azerbaijan	145.000	2	2	1	1	3	3
Belize	143.000	2	2	2	2	2	3
Macedonia	136.000	2	2	2	2	2	3
Korea North	127.000	2	2	1	1	3	2
Lesotho	108.000	2	1	1	1	2	3
Grenada	108.000	2	2	2	2	2	2
Latvia	97.000	2	2	2	2	3	2
Libya	88.000	2	2	2	2	2	3
Saint Kitts and Nevis	84.000	2	2	2	2	2	2
Sudan	65.000	2	1	1	1	2	2
Dominica	62.000	2	3	2	3	2	2
Saint Vincent and the Grenadine	58.000	2	2	2	2	2	2
Albania	56.000	2	2	1	1	2	3
Iran	46.500	3	2	2	2	2	2

Biilage 2: Landentabel

Land	KST	Indicato 200	» Toeristen, t \ ,	Indicator USMT	Indicator IPC	Variabele Economie	Variabele Onderwijs (Grade 5)	Variabele Sekse (participatie meisjes VO)	
Vanuatu		46.000	3	2	2	2	2	3	2
Palau		44.000	3	2	2	2	2	2	2
Cape Verde		37.000	3	2	2	2	2	3	2
Moldova		33.000	3	2	1	1	2	3	2
Tonga		25.000	3	2	2	2	2	3	2
Kyrgyzstan		13.000	3	2	1	1	2	3	2
Kiribati		3.000	3	2	1	1	2	2	2
SAo Tomé and Principe		2.000	3	2	1	1	2	2	2
Tuvalu		1.000	3	2		1	2	3	2
Turkmenistan				2	1	1	2	2	2
Cook Islands				2		1	2	2	2
Tadzikistan				2	1	1	2	2	2
Uzbekistan				2	1	1	2	3	2
BosnielHer.				3	2	3	2	2	2
Eq. Guinea				1	2	1	2	2	2
Marshall Islands				1	2	1	2	2	2
Micronesia				2	2	2	2	2	2
Armenia				2	1	1	2	3	2
Georgie				2	1	1	3	3	2
Kazakstan				2	2	2	2	3	2
San Marino				3		1	3	2	2
France		62.406.000	1	3	3	3	3	3	3
United States		46.325.000	1	3	3	3	3	3	3
Spain		41.295.000	1	3	3		3		3
		3							3
					---	W.E.			x
United Kingdom		25.293.000	1	3	3	3	2	p-3	3
Poland		19.410.000	1	3	2	3	3	3	3
				a	á	V		M	F.
Austria		17.090.000	1	3	3	3	»-2	3	3
Germany		15.202.000	1	3	3	3	3	3	3
Switzerland		10.600.000	1	3	3	3	3	2	3
Portugal		9.730.000	1	3	3	3	2	3	3
Greece		8.987.000	1	3	3	3	3	3	3
				s			v	à+r3'	

Bijlage 2: Landentabel

Land	KST	Indicato Toeristen 200_	" R1	Indicator U5MT	Indicator IPC	Variabele Economie	Variabele Onderwijs (Grade 5)	Variabele Sekse (participatie meisjes VO)	
beland		5.282.000	1	3	3	3	2	3	3
Australia		4.165.000	1	3	3	3	3	3	3
Bulgaria		2.795.000	1	3	2	3	2	3	3
Norway		2.746.000	1	3	3	3	3	3	3
Sweden		2.376.000	1	3	3	3	2	3	3
Japan		2.214.000	1	3	3	3	3	3	3
Israel		2.097.000	1	3	3	3	3	3	3
Cyprus		1.950.000	1	3	3	3	3	3	3
Denmark		1.794.000	1	3	3	3	3	3	3
United Arab Emirates		1.768.000	1	3	3	3	2	3	3
Bahrain		1.757.000	1	3	2	3	3	3	3
Bahamas		1.669.000	1	2	3	3	2	3	3
New Zealand		1.529.000	1	3	3	3	2	3	3
Jordan		1.103.000	1	2	2	2	3	3	3
Malta		1.054.000	1	3	3	3	3	3	3
Slovakia		958.000	2	3	2	3	2	3	3
Finland		894.000	2	3	3	3	3	3	3
Brunei		837.000	2	3	3	3	2	3	3
Lithuania		832.000	2	2	2	2	3	3	3
Slovenia		832.000	2	3	3	3	3	3	3
Luxembourg		712.000	2	3	3	3	2	3	3
Oman		435.000	2	3	2	3	2	3	3
Trinidad and Tobago		282.000	2	3	2	3	2	3	3
Croatia		264.900	2	3	2	3	3	3	3
Qatar		263.000	2	3	3	3	2	3	3
Saint Lucia		238.000	2	3	2	3	3	2	3
Monaco		226.000	2	3	3	3	3	2	3
Iceland		201.000	2	3	3	3	3	3	3

voor definities factoren/variabelen/indicatoren en uitleg scoring

Biilae 2: Landentabel

Land	KST	Indicator Toeristen 200	Indicator U5MT	Indicator IPC	Variabele Economie	Variabele Onderwijs (Grade 5)	Variabele Sekse (participatie meisjes VO)	
Seychelles		131.000	2	3	2	3	2	3
Liechtenstein		56.000	2	3	3	3	2	3
Kuwait		33.000	3	3	3	3	2	3
Suriname		21.000	3	2	2	2	3	3

Biilage 2: Landentabel

Land	Indicator Wetgeving 2	Indicator Corruptie Index h	Indicator arbeid < 14 jaar 1 w. a. ~	Indicator kindsoldaten 1	Indicator- slavernij ~a	' 1 s	Trafficking (Import / Export kinderen) E
Eritrea							
Bolivia	1	1	1	1	1	1	E
Pakistan	1	1	1	1	1	1	IE
Iraq	2		1	1		1	E
Ghana		2	1	3		2	I
Malawi		2	1	3	1	1	
Uganda	3	1	1	1	1	1	IE
Djibouti			1			2	
Bangladesh		1	1	1	1	1	E
Gabon	3		1	1	1	1	I
Burkina Faso		NERM \ 1	1	3	1	1	IE
Cameroon			1	3	1	1	IE
Guinea			1	1	1	1	E
Laos				1	1	1	E
Yemen			1		3	2	
Togo	3		1	3	1	1	IE
Papua New Guinea			1	1		1	
Mali	2		1	3	1	1	IE
Sierra Leone			1	1		1	E
Congo, Rep. Of			1	1		1	I
Central African Republic			1	1		1	
Burundi	1		1	1	1	1	
Comoros			1	3		2	
Solomon Islands			1	1		1	E
Somalia			1	1	1	1	E
Chad	1		1	1		1	E
Angola			1	1	1	1	E
Bhutan			1	1	1	1	E
Afghanistan			1	1		1	E
Congo, Dem. Rep. of			1	1	1		

voor definities factoren/variabelen/indicatoren en uitleg scoring

Bijlage 2: Landentabel

Land	Indicator Wetgeving	Indicator Corruptie Index	Indicator arbeid < 14 jaar	Indicator kindsoldaten	Indicator slavernij	Trafficking (import/ Exportkinderen)
Rwanda			1	1		
Guinee-Bissau			1	1		
Mozambique			1	3	1	E
Liberia			1	1	1	I
Mauretania			1	1	1	IE
Andorra		0901		3	3	O
China	2	2	1	1	1	IE
Turkey		2	1	1	3	I
Tunisia	1	2	1	3	3	2
Egypt	1	2	1	1	1	1
Saudi Arabia			3		1	2
Morocco	2		1	3	1	1
Zimbabwe		1	1	3		2
Syria			1		3	2
Nigeria		1	1	1	1	1
Ukraine		1	1	3	1	1
Botswana		2	1	3		2

Biilage 2: Landentabel

Land	Indicator Wetgeving	Indicator Corruptie Index	Indicator arbeid < 14 jaar	Indicator kindsoldaten	Indicator slavernij	Indicator aan- a v	Trafficking (Import/ Export kinderen)
Barbados			3	3		3	
Paraguay	3		1	1		1	
Lebanon			1	1	1	1	IE
Namibia		2	1	1	1	1	
Panama		2	1	3		2	I
Maldives			1	3	1	1	IE
Swaziland			1	3		2	I
Nicaragua		1	1	1		1	E
El Salvador	2	2	1	1		1	E
Honduras		1	1	1		1	E
Belarus			3	3	1	2	E
Antigua and Barbuda			3	3		3	I
Mongolia			1	3	1	1	E
Azerbaijan		1		1	3	2	E
Belize			1	3		2	E
Macedonia			1			2	IE
Korea North			3	1	1	1	E
Lesotho			1			2	I
Grenada	3		och w				I v sl. v v
Latvia		2	3	3	3	-3	IE
Saint Kitts and Nevis			3			3	I
Sudan			1	1	1	1	IE
Dominica			1			2	
Saint Vincent and the Gre			3			3	I
Albania			1	1	1	1	E
Iran			1	3		2	

Biilage 2: Landentabel

Land	Indicator Wetgeving	Indicator Corruptie Index	Indicator arbeid < 14 jaar	Indicator kindsoldaten	Indicator slavernij	Indicator Trafficking (import Export kinderen)
Vanuatu					3	3
Palau			1			2
Cape Verde			1			2
Moldova		2	3		1	2
Tonga			1			2
Kyrgyzstan	1		3		1	2
Kiribati					3	3
Sio Tomé and Principe	1		1		3	2
Tuvalu			3		3	3
Turkmenistan	1		1		1	1
Cook Islands			3			3
Tadzikistan			1	1	3	1
Uzbekistan	2	1		1	1	1
Bosnie/Her.			1	1	1	1
Eq. Guinea			1			2
Marshall Islands			1		3	2
Micronesia			1			2
Armenia				1	3	2
Georgie	1		3	1	3	2
Kazakstan	3	1	3	1		2
San Marino	2		3	3	3	3
France	2	3	3	1	1	1
United States		3	1	1	1	1
Spain	2	3	1	1	3	1
		v		I-FREW, MW	11	:0,
United Kingdom		3	1	1	1	15
Poland		2	3	1	3	2
Austria	3	3		1	3	2
Germany	3	3	3	3	3	3
Switzerland	3	3	3	3	3	3
Portugal	1	3	1	3	1	1
		2	3	3	1	2
			~ "			
				-Via., ••~	MAW	~W, m~ ,
	v;			w	~;~: .~ .~3,	w~a~
*Greece	1	3	3	1~	3	2
Belgium						I

voor definities factoren/variabelen/indicatoren en uitleg scoring

Biilage 2: Landentabel

Land	Indicator Wetgeving	Indicator Corruptie Index	Indicator arbeid < 14 jaar	Indicator kindsoldaten	Indicator slavernij	Trafficking (Import / Export kinderen)
Ireland		3	3	3	3	E
Australia		3	3	1	1	I
Bulgaria	3	2	1	3	3	E
Norway		3	3	1	3	I
Sweden		3	3	3	3	
Japan		3	3	1	1	I
Israel	3	3	3	3	3	I
Cyprus	1		3	1	3	IE
Denmark		3	3	3	3	I
United Arab Emirates			3		1	IE
Bahrain			3	3	1	1 E
Bahamas			3	3	3	
New Zealand		3	3	1	2	I
WEN						
Jordan		2	3	1	1	
Malta			3	3	3	
Slovakia	2	2	3	3	3	E
Finland	3	3	3	1	3	I
Brunei			3	3	3	I
Lithuania		2	3	3	3	E
Slovenia	3	2	3	3	3	IE
Luxembourg		3	3	3	3	
Oman			3	3	3	
Trinidad and Tobago		2	1		2	
Croatia	3	2	3	1	3	IE
Qatar			3	3	1	IE
Saint Lucia			3		3	I
Monaco				3	3	
Iceland		3	3	3	3	I

Biilae 2: Landentabel

Land	Indicator Wetgeving	Indicator Corruptie Index	Indicator arbeid < 14 jaar	Indicator kindsoldaten	Indicator slavernij	-Trafficking s*K V.	(import/ Export kinderen)
Seychelles	3				3	3	
Liechtenstein			3	3	3	3	I
Kuwait			3	3	1	2	
Suriname			1		3	2	IE

Bijlage 3: Aanbevelingen International Labour Organization

Thematic Evaluation on Trafficking and Sexual Exploitation of Children
Geneva, June 2001.

LESSONS LEARNED AND RECOMMENDATIONS

Programme elements worthy of adaptation and replication

- Interrupting the flow of children for exploitation by intervening where the children are;
- Engaging groups of people who come into contact with trafficked children, eg ships' captains, and helping them develop as 'social protection networks';
- Community and street outreach by volunteer/other dedicated people, particularly if the

community is more widely and creatively defined;

- Outreach as a means of making alliances with non-traditional target audiences in order to have first-hand contact with sites of sexual exploitation and the opportunity to contact children;
- Coalition-building with law enforcement agencies to change attitudes that seek to punish victims, not exploiters;
- Working with the media as actors, not contractors;
- Provincial plans, although their implementation needs collaborative support and follow-up;
- Reinforced networks supported by focal points and information resource centres;
- Providing direct financial subsidies, scholarships and prizes;
- Community-level mobilization and groupings.

Programme elements that have potential to be developed or redirected

- To develop: trade union engagement, including training and awareness-raising;
- To update: alternative work skills programming;
- To develop the potential of: communication programmes;
- To refine: programmes aimed at effecting attitude change.

Programming that has not been successful

- Prevention programmes in a context in which there is no attempt to simultaneously deal with demand;
- Prevention programmes that do not squarely confront immediate goals of disease-prevention, health education and birth control;
- Running institutional 'homes' and long psychotherapy processes for victims;
- Unmeasurable processes aiming at attitude change within traditional institutions;
- Untargeted information campaigns and materials, and expensive educational materials that are simply handed out with no strategy, follow-up or feedback;
- Media programmes not done by the media;
- Vocational training that is not relevant to the interests of the participants or the reality of the employment market;
- Gender programming that leaves male-dominated demand and supply untouched;
- Rescue and prevention projects that focus solely on classic forms of prostitution such as the street, bars and brothels, when other forms are proliferating, including among non-poor

children;

- Research and analysis of research undertaken without taking into account the specificity of TSE.

Areas that should be considered in future programming

- Getting better value from the labour mandate;
- Child-centred strategic frameworks and planning at central level;
- Baseline research/cause and effect analysis that is specific and sensitive to TSE;
- Developing tools in support of other programme activity;
- Better and more impact analysis and evaluation;
- Transnational/regional/cross-border (widely defined) programming to deal with trafficking;
- Rethinking of gender issues within a specific TSE framework.
- Tackling the demand side, including working with boys;
- More workplace-based programming, including in commercial sex outlets;
- Factoring HIV/AIDS and drugs into the equation and tackling their prevalence in tandem with TSE programmes;
- Focusing more on adolescents as a pressure group and as contributors to the solutions, not only as victims.

Bijlage 4: Landenbeschrijvingen.

In deze bijlage wordt van een deel van de landen waarin de aanwezigheid van kinderseksstoerisme bevestigd is, een beschrijving gegeven. De volgende landen worden besproken:

1. Thailand	14. Madagaskar	13. Gambia
2. Sri Lanka		15. Brazilië
3. Filippijnen		16. Venezuela
4. Nepal		17. Costa Rica
5. India		18. Dominicaanse Republiek
6. Fiji Eilanden		19. Peru
7. Cambodja		20. Mexico
8. Vietnam	21. Cuba	
9. Indonesië		22. Roemenië
10. Kenia		23. Tsjechië
11. Zuid Afrika		24. Rusland
12. Zambia		
1 THAILAND		

Hoofdstad: Bangkok

Aantal inwoners: 60.6 miljoen

1. Reizigers.

De toeristische aantrekkelijkheid van Thailand is groot. Het land staat bekend als een vakantieland in Azië bij uitstek: qua klimaat, cultuur, en toegankelijkheid van de bevolking. Ook voor backpackers is Thailand een gewilde bestemming. De groei van het toerisme vanuit Nederland lijkt sinds 1996 alleen maar toe te nemen:

1995:10748	1996: 8059	1997:10968	1998:15401	1999:15186	2000:15787
------------	------------	------------	------------	------------	------------

(ANVR, cumulatief zomerseizoen)

2. Seksindustrie

Thailand heeft de naam het centrum van het sekstoerisme te zijn. (Hobbs, McKechnie, Lavalette, 1999: 225-227). In Thailand is de seksindustrie prominent aanwezig. De industrie is een economisch succes. Het toerisme en de seksindustrie zijn in Thailand onderling verweven geraakt: mannen uit Westerse landen, Japan, Taiwan en China komen bijvoorbeeld naar Thailand via georganiseerde seksreizen. Dit soort reizen zijn de laatste jaren afgenomen of in ieder geval minder zichtbaar gemaakt door druk van ECPAT, vrouwen- en kinderrechtenorganisaties. In toenemende mate worden sekswerkers vanuit andere landen naar Thailand gebracht: "20 years ago, Thailand was in the forefront as a sending country for trafficked women. Thailand has now become a destination country, receiving women from Russia, Yugoslavia, Poland, and the Czech and Slovak Republics, South America." (CATW -Asia Pacific, Trafficking in Women and Prostitution in the Asia Pacific, 1996)

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

Ongeveer twee-derde van de arbeidsmarkt betreft de landbouw, met name rijst, fruit, rubber en hout, en de visserij. Kinderarbeid komt veel voor.

Kinderen werken in deze sectoren veelal voor hun eigen gezin. Informatie voor en bescherming van kinderen in de bouw en industrie is relatief goed ontwikkeld, omdat dergelijke arbeid redelijk zichtbaar is. Toch werken sommige kinderen in ongezonde en fysiek gevaarlijke omstandigheden. In fabrieken worden zij gedwongen lange dagen te maken tegen minimale betalingen.

4. Kwaliteit van bestuur

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Nr. 61, 2001 CPI score: 3.2

Kindersekstoerisme in Thailand

• Literatuuronderzoek.

a. situatie:

Thailand is een van de landen die een bekende kinderseksindustrie kent. Buitenstaanders zien de kinderprostitutie als het grootste probleem van kinderarbeid in Thailand. Een politierapport uit 1991 meldde een schatting van 200.000 prostituees in Bangkok, waaronder 20.000 kinderen. Andere schattingen van kinderen werkzaam in bordelen of massagehuizen liggen een stuk hoger.

Het is bekend dat preferentiële daders vakantiebestemmingen als Thailand en de Filipijnen kiezen omdat ze weten dat op die bestemmingen seksuele toegang tot minderjarigen relatief goedkoop, makkelijk en veilig te krijgen is.

Een schatting van het aantal kinderen betrokken bij de seksindustrie in 1994 ligt tussen de 200.000 en de 850.000 (ECPAT Australia 1994, Global March, website)

b. wetgeving:

De wetgeving (*Prostitution, Prevention and Suppression Act* van 1996) verbiedt prostitutie met minderjarigen, jongens en meisjes jonger dan 18. Strafbaarstelling is in de nieuwe Act meer gericht op degenen die verantwoordelijk zijn voor het werven van de vrouwen en kinderen in de prostitutie. Prostitutie in het algemeen is illegaal, maar wordt in de praktijk wel gedoogd.

c. wetshandhaving:

Hier wordt met name de laatste jaren meer aan gedaan, inclusief het met harde hand optreden tegen buitenlandse pedofielen. Toch zij er nog steeds regeringsvertegenwoordigers en zakenlui in Thailand die de opvatting huldigen dat iedere seksuele service, inclusief kinderprostitutie een noodzakelijke voorwaarde is voor de ontwikkeling en groei van het toerisme.

d. daders:

Daders zijn voornamelijk mannen. De grootste groep mannen die gebruikt maakt van de prostitutie is van Thaise afkomst. Daarnaast maken toeristen en zakenmensen gebruik van de ruime mogelijkheden in het land om seks met kinderen te hebben, onder andere uit Europa, Japan, de VS en Australië.

e. slachtoffers:

De slachtoffers van kinderprostitutie in Thailand zijn zowel meisjes als jongens, in totaal naar schatting 30.000 tot 35.000, waarvan 10% jongens.

f. oorzaken:

Armoede, mooie beloften en druk vanuit de familie worden als oorzaken genoemd.

Acties:

1. landelijk:

Een nationaal actieplan: "*The Thai national Policy and Plan of Action for the Prevention and Eradication of the Commercial Sexual Exploitation of Children*" is gereed. Men richt zich nu met name op het probleem van handel in kinderen voor seksueel misbruik, zoals de ontwikkeling van een nationaal plan ter preventie en bestrijding van '*cross border trafficking in women and children 2001-2011*'.

De samenwerking tussen NGOs en de nationale autoriteiten en instellingen is in Thailand goed en effectief te noemen, in ieder geval op beleidsniveau. Ook op het terrein van voorlichting aan reizigers en de reisindustrie zijn projecten ingang gezet ter preventie van kindersekstoerisme.

2. ECPAT:

ECPAT en ILO/IPEC hebben diverse programma's uitgezet om kinderprostitutie en -handel tegen te gaan in 8 provincies in noord-Thailand. FACE is een andere organisatie die zich richt op de aanpak van seksueel misbruik van kinderen in Thailand.

• Enquête

ECPAT International in Bangkok geeft de volgende informatie:

Top 5 landen waar sekstoeristen die naar Thailand komen vandaan komen: Japan, Engeland, Australië, Duitsland en Scandinavië. (betrouwbaarheid 3). Nieuwe herkomstlanden: China en Taiwan. (betrouwbaarheid 1)

De plaatsen waar seksindustrie het meest bloeit: Bangkok, Pataya en Chiang Mai. (betrouwbaarheid 1,2)

Sekstoeristen komen met name voor: stranden, natuur, luxe resorts, het nachtleven en de aanwezigheid van kinderen en gogobars. (betrouwbaarheid 2)

Seks met de kinderen vindt meestal plaats in hotels en bordelen. (betrouwbaarheid 3,4)

Categorieën kinderseksuïeristen: Vakantiegangers: 80% Zakenreizigers: 20% De meest gesignaleerde nationaliteiten: Japans, Brits en Australisch. De gemiddelde leeftijd wordt geschat tussen de 30 en de 50. De meeste zakenmensen reizen alleen, toeristen vaker in groepen of met vrienden. (betrouwbaarheid 4) Arrestaties van buitenlanders hebben wel plaatsgevonden, maar het leidt nauwelijks tot veroordelingen. In het land van herkomst: in ieder geval in een Franse zaak. (betrouwbaarheid 2) Er is volgens ECPAT geen groeiend aantal kinderseksuïeristen dat naar Thailand komt. (betrouwbaarheid 1) De belangrijkste oorzaken zijn: armoede, handel in kinderen, misbruik of gezinsproblemen. (betrouwbaarheid 3) Wat voor actie is ondernomen tegen kinderseksuïerisme in Thailand?

- Onderwijs- en trainingsprogramma's;
- Regeringsstandpunt KST tegen te gaan;
- Betere Wetshandhaving;
- Promotie van een goed, veilig en gezinsvakantieland;
- Enige bewustwordingscampagnes.

Het beleid ten aanzien van de aanpak van seksuele exploitatie van kinderen sinds 1996 heeft gezorgd voor een afname in kinderseksuïerisme, o.a. door het nationale actieplan (prevention, suppression, assistance and protection, rehabilitation and adjustment to normal life, and the establishment of structures, mechanisms and systems in the supervision, control, follow up). (3)

Onderzoek naar kinderseksuïerisme in Thailand is verricht door Julia O'Connell Davidson.

ECPAT International start in 2002 met een onderzoek naar kinderseksuïerisme in Zuid Azië: Thailand, Cambodja, Vietnam, India, Nepal en Sri Lanka.

* Een beschrijving van zaken, waarbij Europeanen veroordeeld zijn voor seksueel misbruik van kinderen in Thailand, is opgenomen in de DCI/ECPAT studie naar extraterritoriale wetgeving en de aanpak van kinderseksuïerisme.

Bronnen - UNICEF State of the World's Children 2001. New York: Author.

- Amnesty International, jaarboek 2001
- CRC info
- Lonely Planet: Thailand
- Child Labour News Service (15 november 2001)
- Five Years After Stockholm, ECPAT
- The Sex Sector, the economic and social bases of prostitution in South East Asia, edited by Lin Lean Lim, International Labour Office, Geneva, 1998.
- Extraterritorial Legislation as a tool to combat child sex tourism, ECPAT Europe Law Enforcement Group, Defence for Children International, Amsterdam: 1999.
- Sandy Hobbs, Jim McKechnie, Michael Lavalette, Child Labor, A World History Companion, ABC-Clio, Inc. USA, 1999
- www.child-hood.com, Thailand

~2 SRI LANKA

Hoofdstad: Colombo

Aantal inwoners: 19.043.000

1. Reizigers

De toeristische aantrekkelijkheid van het land is hoog. Toerisme is al sinds de jaren- 60 in opkomst in Sri Lanka. Begin jaren-80 kwamen er jaarlijks al 350.000 toeristen naar Sri Lanka. Het aantal toeristen vanuit Nederland (ANVR cijfers):

1995 Sri Lanka/Malediven	3116
1996	3417
1997	7746
1998	9889
1999: Sri Lanka	12789
2000:	8780

2. Seksindustrie. De seksindustrie in Sri Lanka is levendig. Van de toeristen komt 15-20% naar het land voor seksuele activiteiten, waarvan 4% op zoek is naar minderjarigen voor seks. Officieel is homoseksualiteit in Sri Lanka, althans voor mannen, illegaal. Maar internationaal wordt Sri Lanka juist wel neergezet als een paradijs voor homo's in video's en tijdschriften als Spartacus. Zogenaamde 'beach boys' zijn een begrip in de kustplaatsen.

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

De ILO heeft onderzoek gedaan naar het werk van kinderen in de hotels en catering, waaronder in Sri Lanka. Veel kinderen worden in deze sector uitgebuit en slecht betaald. Een voorbeeld is het verhaal van een 12-jarige voor die van 5.30 tot 22.00 aan het werk was in een klein hotelletje waar hij kookte, schoonmaakte, waste en de kamers in orde maakte voor de gasten. Met name de kinderen werkzaam in deze branche zijn extra gevoelig voor seksueel misbruik. Meisjes lopen een extra risico. (Hobbs, McKechnie, Lavalette, 1999: 117, 118)

Kindersekstoerisme op Sri Lanka

• **Literatuuronderzoek.**

a. Situatie:

In Sri Lanka is sprake van een direct verband tussen toerisme en de aanwezigheid van kinderprostitutie. Een rapport meldt dat in de afgelopen 20 jaar in het land een 'markt' is ontstaan van naar schatting 20.000 in de prostitutie werkzame minderjarigen. *"As word spread through the underground paedophile community, Sri Lanka has become a popular destination for child sex tourists. A quick surf of the internet provides child sex tourist with a wide range of options for countries they can visit."* (Ron O'Grady, Groupe developpement, p. 71). Kinderen in de prostitutie werken in Colombo, Mt-Lavina, Negombo, Kalutara, Bentota, Hikkaduwa, Unawatuna, en Tangalle.

b. wetgeving:

De wetgeving is de laatste jaren strenger geworden. Seksueel misbruik van minderjarigen kan worden gestraft met gevangenisstraffen van 10 tot 20 jaar en slachtoffers hebben recht op schadevergoeding. In 1991 heeft Sri Lanka het IVRK geratificeerd.

c. wetshandhaving:

A. Lopende rechtszaken tegen pedofielen:

B. Rechtszaken betreffende kinderpornografie

Nationaliteit	A	B
Duits	4	1
Frans	1	3
Canadees		1
Brits	1	
Zweeds	2	
Zwitsers	4	
Nederlands	1	
Italiaans	1	
Noors	1	
Belgisch	1	
Oostenrijks	1	

d. daders:

Met name pedoseksuele vakantiegangers, o.a. uit Europa en de Verenigde Staten. Het zijn met name mannen die gebruik maken van de meisjes en jongens in de prostitutie. Kinderen worden vaak gestuurd/overgehaald door: 1. Vrouwen van middelbare leeftijd die (school)meisjes aardig benaderen en ze overhalen tot seks met mannen in ruil voor geld, een baan of materiele goederen. 2. Door mannen die de ouders geld beloven of bijvoorbeeld verhalen ophangen over een mogelijke filmrol voor het kind. 3. Sommige meisjes of jongens in het circuit halen hun vriendjes over door het vertellen van mooie verhalen over reizen e.d. 4. Door het kidnappen van kinderen en hun te terroriseren.

e. Slachtoffers

De cijfers over de aantallen slachtoffers variëren. Het aantal kinderen in de seksindustrie is geschat op 30.000 (1992, 1993 Ministerie van Gezondheid en Vrouwenzaken en Save the Children/UNICEF), maar ook wordt gesteld dat dit alle prostituees betreft en dat slechts 10% hiervan minderjarig is. Door PEACE werd in 1992 geschat, dat 10.000 kinderen tussen de 6 en 14 jaar in gedwongen prostitutie werken, en een extra 5000 tussen de 10 en 18 jaar op stranden en toeristische locaties. Prof.

Nandasena Ratnapala schatte het aantal kinderen in het hele land in 1999 niet hoger dan 2500. In 2000 werden ong. 1500 kindermisbruik gevallen doorgegeven aan het departement van de *Attorney General*.

In Sri Lanka wordt kindermishandeling in het gezin in toenemende mate gesignaleerd. Jaarlijk worden meer dan 4000 meldingen gedaan bij de Child Protection Authority (NCPA). Zo'n 1000 gevallen hiervan betreffen lichamelijke mishandeling, seksueel misbruik en handel.

f. oorzaken:

- Economische en sociale armoede. Veel kinderen wonen in diepe armoede. Lower Poverty line: Rs. 860 pp per month: 3.3. million Higher Poverty line: Rs. 1032 pp per month 4.3 million
- Gebrek aan onderwijs
- Verliezen socialisatieproces
- Toerisme: 15-20% komen voor seksuele activiteiten, waarvan 4-4% op zoek is naar minderjarigen voor seks. Sri Lanka wordt vaak neergezet als een paradijs voor homo's in video's en tijdschriften zoals Spartacus.
- De verspreiding van AIDS en minimaal risico willen lopen
- Kindermishandeling is een probleem dat in veel gezinnen en families voorkomt. De stap naar de prostitutie is voor de slachtoffers dan vaak minder groot.

Acties:

1. landelijk:

De regering heeft de afgelopen tijd een aantal initiatieven genomen en acties opgezet, waaronder:

- een *Video Evidence Recording Unit*, de training van politiemensen, follow up op extraterritoriale zaken,
- samenwerking tussen het ministerie van buitenlandse zaken en het departement van de *Attorney General*,
- een *Cyber Watch Unit*.

In 2001 werd het eerste voorstel tot een nationaal actieplan voor het tegengaan van handel in kinderen besproken.

2. ECPAT:

PEACE (welke deel uitmaakt van het ECPAT netwerk) heeft activiteiten (campagnes, lobby, opvang voor slachtoffers) opgezet en voortgezet tegen commercieel seksueel misbruik van kinderen. Daarbij werkt zij ook samen met andere NGOs.

Sarvodaya Legal Services Movement informeert over mensenrechten, waaronder seksueel misbruik, en geeft gratis juridisch advies en hulpverlening aan slachtoffers.

Enquête

Vragenlijst ingevuld door medewerker ECPAT Sri Lanka. Scandinavië, Duitsland en Zwitserland zijn de landen waar de meeste sekstoeristen vandaan komen die Sri Lanka bezoeken.

De de seksindustrie bloeit het meest aan de west kust, met name de stranden en de hotels zijn favoriete bestemmingen. Het gaat vooral om vakantiegangers. De gemiddelde leeftijd van daders ligt volgens de organisatie tussen de 50 en 60 jaar oud. De meeste mannen reizen alleen en komen soms via bemiddeling. Sinds 1996 zijn er in Sri Lanka meer dan zes veroordelingen geweest, daarnaast ook in Zwitserland, Nederland, Frankrijk en Duitsland. Het gaat vooral om preferentiële daders.

Groei van kinderseksuïsmewordt op jaarlijks 50% geschat. De belangrijkste oorzaken zijn armoede, de aanwezigheid en mogelijkheid en corruptie door professionelen. In 1995 en 1997/1998 zijn de wetgeving ten aanzien van seksueel misbruik van kinderen aangescherpt.

Bronnen

- Tourism, Ethics and Development, edited by Pierre Amalou, Herve Barioulet and Francois Vellas, Groupe Developpement, 2001
- Caught in Modern Slavery, Tourism and Child Prostitution in Asia, Report and Proceedings of the Chiang Mai Consultation, May 1-5, ECPAT 1990.
- Sri Lanka Sit. Analysis, door Charika Marasinghe, focalpointngo.org, 2001
- Amnesty International jaarboek 2001
- UNICEF jaarboek 2001
- Lonely Planet, reisgidsen
- Five years after Stockholm, Fifth ECPAT report
- Sandy Hobbs, Jim McKechnie, Michael Lavalette, Child Labor, A World History Companion, ABC-Clio, Inc. USA, 1999
- www.child-hood.com, Sri Lanka

Hoofdstad: Manila

Aantal inwoners: 71,5 miljoen

1. Reizigers

De Filippijnen zijn voor velen een aantrekkelijke vakantiebestemming, vanwege het klimaat, de cultuur, de stranden, de duikmogelijkheden. De groei van het toerisme sinds 1996 is onbekend. Er zijn geen cijfers beschikbaar over het aantal toeristen vanuit Nederland.

2. Seksindustrie

De Filippijnen zijn een bekende bestemming voor sekstoerisme. Een van de bekendste bardistricten in Manilla is Mabini, Ermita, waar met name in het begin van de jaren 90 veel go-go-dansers werkzaam waren. Ook in de Maleta area komen toeristen, maar nog meer lokale cliënten. Veel van deze bars hadden buitenlandse (mede) eigenaren; Japanners, Chinezen, Australiërs en ook Nederlanders. Een deel van de bars is nu gesloten door acties van NGOs en de nieuwe burgemeester Lim (in 1992). Karaokebars bezitten de meeste seksgerelateerde etablissementen. (Lin Lean Lim, 1998: 108).

Het aanbod op de seksmarkt is complex georganiseerd. Sommigen werken onafhankelijk. Anderen werken als "hospitality women", in bars, nachtclubs of massagecentra met strikte regelgeving. Er is daarnaast een groep die als slaven gevangen zit in bordelen waar de bordeelhouders het voor het zeggen hebben en het geld ontvangen. Tenslotte worden er vrouwen verhandeld, die in Europa of Japan terecht komen. Het aantal vrouwen in de prostitutie wordt geschat op 300.000. Naar schatting werken 75.000 kinderen in de prostitutie.

Daders zijn lokale mannen vanuit alle sociale lagen, en daarnaast een belangrijk deel buitenlandse toeristen, militairen en zeelieden. De groei van het sekstoerisme is begonnen in de jaren 70. Het toerisme werd in toenemende mate seksgerelateerd, met name door groepen Japanners.

4. Beschikbaarheid van minderjarigen

Kinderarbeid komt op de Filippijnen veel voor; Er is sprake van kinderprostitutie, verder werken kinderen in de mijnen, als steenhouwers of op de suikerplantages en in de landbouw. Ook worden kinderen gesignaleerd in gevaarlijke en ongezonde situaties aan boord van visserboten en als diepzeeduikers. In Manila leven veel kinderen op straat. Campagnes om kinderarbeid een halt toe te roepen zijn wel gestart, maar worden door NGOs als ineffectief bestempeld. (Hobbs, McKechnie, Lavalette, 1999: 189, 190)

5. Kwaliteit van bestuur

a. Regering: regering van president Estrada. Druk op de regering nam in 2000/2001 toe als gevolg van het gewapend conflict op Mindanao, waaronder het aanhoudende gijzelingsdrama door Abu Sayyaf (gewapende islamitische afscheidingsbeweging).

b. 2001 Corruption Perception Index (Transparency International):

Nr. 65, 2001 CPI score: 2.9

Kindersekstoerisme op de Filippijnen

- Literatuuronderzoek.

a. Situatie

De groei van het sekstoerisme is begonnen in de jaren 70. Zoals boven aangegeven, is het aanbod op de seksmarkt is complex georganiseerd.

Minderjarigen werken soms onafhankelijk, anderen werken als "hospitality women", en er zijn minderjarigen die als slaven gevangen zitten in bordelen. Naar schatting werken 75.000 kinderen in de prostitutie.

b. wetgeving:

Het wetboek van strafrecht verbiedt prostitutie, maar op lokaal niveau laat de wet ruimte om vergunningen af te geven. Er is aldus sprake van een ambivalente visie op de seksindustrie, een visie die vanaf de koloniale tijd aanwezig is. Wel stelt de wet dat een ieder die minderjarigen in de prostitutie beweegt strafbaar is (art. 340 Penal Code: corruption of minors). Er staan gevangenisstraffen op. De Filippijnen is het enige land in Zuid Oost Azië dat *The UN Convention on the Suppression of the Traffic in Persons and Exploitation of the Prostitution of Others* heeft geratificeerd. (Lin Lean Lim, 1998: 119)

c. wetshandhaving:

Toezicht op commerciële skesuele uitbuiting van minderjarigen ontbreekt regelmatig. En wanneer er wel sprake is van toezicht, zijn het vaak de slachtoffers, de vrouwen of kinderen, die worden bestraft, terwijl de mannelijke bordeel- of bareigenaren of

poiers vrijuit gaan. Incidenteel wordt een een bordeel of bar gesloten na een politie-actie, maar deze kunnen later makkelijk weer worden geopend onder een andere naam.

'Er is wel de afgelopen jaren een toename van overheidsinspanning zichtbaar om kindersekstoerisme aan te pakken, ook internationale en bilaterale samenwerking op dit terrein is toegenomen.

d. daders

Lokale mannen van alle sociale lagen, maar ook voor een belangrijk deel buitenlandse toeristen, militairen en zeelieden. In de Maleta area komen toeristen, maar nog meer lokale cliënten.

e. slachtoffers

Net als in Thailand zijn voornamelijk meisjes en jonge vrouwen slachtoffer. Seks met jongens door mannen komt voor.

f. oorzaken:

Armoede, de aanwezigheid van Amerikaanse militairen, koloniale en racistische attitudes van westerse mannen ten aanzien van oosterse vrouwen.

Acties

1. landelijk:

In november 2000 is een nationaal actieplan aangenomen: 'Framework for Action against the Commercial Sexual Exploitation of Children 2000-2005'. Het department van sociale zaken en NGOs zijn gestart met de verspreiding van informatie ter preventie van commercieel seksueel misbruik op scholen en in buurten. Het departement voor toerisme is hierbij ook betrokken. Bewustwordingscampagnes en fora zijn gestart in 8 grote toeristenbestemmingen. Deelnemers aan deze bijeenkomsten zijn touroperators, gidsen, hotelpersoneel. Jongerenparticipatieprojecten zijn ook op gang gekomen. Slachtofferbegeleiding krijgt de laatste jaren meer aandacht.

In 'The Philippine Plan for Gender Responsive Development 1995-2025' wordt een 'package deal' gepresenteerd voor de aanpak sekstoerisme, waarbij samengewerkt wordt tussen luchtvaartmaatschappijen, tour operators en hotels.

De vele activiteiten die zijn ondernomen om het sekstoerisme tegen te gaan hebben in ieder geval opgeleverd dat de georganiseerde tak minder zichtbaar is. (Lin Lean Lim, 1998: 4)

2. ECPAT:

NGOs spelen een belangrijke rol bij de aanpak van seksuele exploitatie van kinderen. ECPAT Filippijnen voert verschillende projecten uit gericht op de aanpak van handel in kinderen, voorlichting op scholen en preventie en zorg. De 'Preda Foundation' in Olongpongo richt zich daarnaast op rehabilitatie van slachtoffers.

• Enquête

Door de Filippijnse ECPAT-vestiging is geen vragenlijst ingevuld.

Bronnen

- UNICEF State of the World's children 2001. New York: Author
- Amnesty International, jaarboek 2001
- CRC info
- Lonely Planet
- Child Labour News Service (15 november 2001)
- Five Years After Stockholm, ECPAT
- The Sex Sector, the economic and social bases of prostitution in South East Asia, edited by Lin Lean Lim, International Labour Office, tieneva, 1998.
- www.child-hood.com, Filippijnen

C4 NEPAL

—j

Hoofdstad: Kathmandu

Aantal inwoners: 23,9 miljoen

1. Reizigers

Nepal heeft een gevarieerd landschap met veel bergen en de Himalaya als hoogtepunt. In de brochures van de Nepal Tourism Board wordt Nepal voorgesteld als "The biggest natural museum in the world". Het trekt individuele toeristen en groepsreizen die met name komen voor de bergen en de culturele Hindu bezienswaardigheden en evenementen. Nepal is geen land voor een 'zon en zee vakantie'. Het toerisme speelt voor de economie van Nepal een steeds belangrijker rol. Over het aantal toeristen vanuit Nederland zijn geen ANVR cijfers bekend. Nepal is een van de meeste arme landen van de wereld. Veel mensen leven in armoede en kindersterfte is erg hoog. Slechts 3% van de jongeren gaat na het basisonderwijs nog naar school. De meeste mensen zijn analfabeet.

2. Seksindustrie

De seksindustrie in Nepal bestaat uit bordelen waar voornamelijk lokale mannen komen. Bordeelhouders uit buurlanden werven minderjarigen voor child trafficking. Zij maken gebruik van de slechte economische situatie waarin Nepal verkeert en beloven meisjes en jonge vrouwen training, een huwelijk of een goede baan en nemen ze zo mee naar India, Pakistan of Hong Kong. (childhood.com). Jaarlijks worden zo tussen de 5000 en 7000 Nepalese meisjes verhandeld aan Indiase bordeelhouders. Van de meisjes die in de bordelen in Calcutta, Bombay en New Delhi terecht komen is 20% jonger dan 10 jaar, 40% zijn tienermeisjes, de rest zijn jonge vrouwen van net in de 20. Bijna 1% van de Nepalese bevolking is werkzaam in de Indiase seksindustrie. India verdient hier naar schatting jaarlijks meer dan 8 miljoen aan.

In India en Nepal bestaat het *Devadasi* systeem, waarbij meisjes verkocht worden aan priesters en zichzelf moeten prostitueren.

4. Beschikbaarheid van minderjarigen

Ouders zijn in Nepal verplicht om schoolgeld te betalen, waardoor een groot aantal arme kinderen niet naar school kan. De artikelen van de Labor Act van 1992 en de Children's Act van datzelfde jaar, verbieden kinderarbeid. Toch is op grote schaal sprake van kinderarbeid in huis, in de landbouw, verkoop, handwerk en de toeristenbranche. Onderzoek wees uit dat meer meisjes dan jongens werken, en dat de meisjes al huishoudelijk werk doen vanaf 5, 6 jaar. Een onderzoek in de Kathmandu vallei naar kinderarbeid in tapijtenfabrieken bracht aan het licht dat er meer dan 3.000 kinderen aan het werk waren. De meeste waren tussen de 11 en de 14 jaar, 8% van hen was tussen de 8 en 10 jaar. Het grootste deel van deze kinderen maakte deel uit van lage kaste en sommige kinderen werden door hun ouders verplicht daar te werken, waarna zij ook het loon voor zich opeisen (ongeveer \$8 per maand voor 10 tot 16 uur werken per dag). In de thee-branche bleek 10% van de arbeiders kinderen. Waarschijnlijk ligt hier het percentage veel hoger. Meer dan 20% van de kinderen in de Thee-branche bleek te werken als de kostwinner van de familie. (Hobbs, McKechnie, Lavalette, 1999: 172, 173)

5. Kwaliteit van bestuur

- a. Regering: Staatshoofd: Birendra Bir Bikram Shah. Regeringsleider: Girija Prasad Koirala. In 2000 constateerde Amnesty International ernstige mensenrechtenschendingen door de politie, waaronder buitenrechtelijke executies, verdwijningen en marteling, in verband met de 'volksoproep' die de Communistische Partij van Nepal (CPN Maoïstisch) begin 1996 heeft uitgeroepen.
- b. 2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Land staat niet op de lijst.

Kindersekstoerisme in Nepal

• **Literatuuronderzoek.**

a. situatie:

Kinderprostitutie komt in Nepal veel voor. De NGO 'CWIN' stelt dat Nepal 2000 bordelem herbergt waarin een hoog percentage minderjarigen werkzaam. Daarnaast is sprake van 'cultureel vermomde prostitutie' door het schenken van meisjes/vrouwen aan tempels als gift aan de goden. Deze meisjes worden daar opgevoed en mogen niet trouwen. Vaak voorzien zij middels prostitutie in hun onderhoud. De mannelijke klanten hangen de mythe aan dat seks met deze meisjesvrouwen tot gelukzaligheid/verlichting leidt. Naar schatting werken in Nepal 19.000 Deukis en 19.000 Badis.

ECPAT Australië schatte reeds in 1994 dat er 200.000 kinderen werkzaam waren in de seksindustrie.

Maar ook de toenemende stroom toeristen naar Nepal maken soms gebruik van het aanbod van kinderen op de seksmarkt. Kindersekstoerisme is in toenemende mate aanwezig. De NGO 'Child Workers in Nepal' schat dat 5% van de straatkinderen door buitenlandse pedofielen wordt misbruikt, waarbij de contacten vaak zichtbaar / openlijk worden gelegd.

Naast kinderprostitutie in Nepal is sprake **van handel van** meisjes naar India, waar zij te werk worden gesteld in de seksindustrie. Familie (ouders, echtgenoten) werkt aan de trafficking mee door armoede, en vanuit de visie dat vrouwen ondergeschikten zijn, dat lagere kasten ondergeschikten zijn, en dat ook het seksueel misbruik lotsbepaald is.

b. wetgeving:

De wetgeving verbiedt seks met minderjarigen. Voorts heeft Nepal het Verdrag inzake de Rechten van het Kind geratificeerd in 1990.

c. wetshandhaving:

Aan de grens in India is nauwelijks sprake van controle. De politie knijpt ook vaak een oogje dicht of verdient zelf aan de handel.

d. daders:

Daders zijn met name mannen uit de regio.

e. Slachtoffers

Het betreft hier met name jonge meisjes. Van de meisjes en vrouwen die in de bars en restaurants in Kathmandu optreden, en waarvan de meest seksuele diensten verlenen aan gasten, is waarschijnlijk 90% minderjarig.

f. oorzaken:

Armoede, instabiele politieke situatie, en fabels over verjonging en minder infectiegevaar door seks met kinderen.

Acties

1. landelijk:

In 1998 is een nationaal actieplan ter bestrijding van handel in kinderen en vrouwen tot stand gekomen, met de hulp van o.a. ILO/IPEC. Ook is door ILO/IPEC een 2-jarig programma gestart ter bestrijding **van handel van** kinderen voor seksuele doeleinden. Dat heeft in 2000 gezinnen geleid tot preventie, en ongeveer 400 kinderen zijn gered uit situaties waarin ze geëxploiteerd werden. Echter, in "The State of the Rights of the Child in Nepal-2001: 'Summary of National report Prepared by Child Workers in Nepal' (CWIN)" wordt gesteld dat de regering niet veel verder komt dan papierwerk.

CWIN noteerde in 2000 240 gevallen van verhandelde meisjes, waarvan zo'n 30% jonger was dan 16. Hiervan wisten 66 meisjes weer thuis te komen. In (slechts) 97 zaken wist de politie de handelaren te arresteren.

Op het terrein van rehabilitatie en reïntegratie zijn o.a. de volgende organisaties actief: ABC-Nepal, Peace Rehabilitation Centre and Maiti Nepal.

2. ECPAT:

In Nepal is een ECPAT vestiging actief.

• **Enquête**

Op de vakantiebeurs in Utrecht (januari 2002) is gesproken met een enkele Nederlandse touroperators die Nepal reizen organiseren. Kindersekstoerisme is niet erg zichtbaar in Nepal, maar het is zeker niet uitgesloten. Een van hen stelt dat de nationale toerisme board altijd een rooskleuriger plaatje voor zal stellen, want het land is gebaat (economisch) bij zoveel mogelijk toerisme.

Bronnen

- UNICEF State of the World's children
- Amnesty International, jaarboek 2001
- CRC info
- atlas, reisgidsen: Lonely Planet
- Child Labour News Service (15 november 2001)
- Five Years After Stockholm, ECPAT
- Mt. Everest and More, Nepal Guidebook, Nepal Tourism Board 2001
- Nepal, Trafficking in Girls with Special Reference to Prostitution: A Rapid Assessment, Investigating the Worst Forms of Child Labour No 2, International Labour Office, Geneva, November 2001
- Sandy Hobbs, Jim McKechnie, Michael Lavalette, Child Labor, A World History Companion, ABC-Clio, Inc. USA, 1999
- Omar Sattaur, Child Labour in Nepal Anisavery International, CWIN Nepal, 1993
- ECPAT-NL, info-map, 2002
- Einde kruistocht tegen seksindustrie nog lang niet in zicht, Maiti Nepal opent een nieuw tehuis voor ex-prostituees en straatkinderen, door Froukje Nijholt, in: Himalaya, maart 2002
- www.child-hood.com, Nepal

5 **INDIA**

—j

Hoofdstad: New Dehli

Aantal inwoners: ruim 1 miljard

1. Reizigers

India trekt veel toeristen voor de culturele en religieuze bezienswaardigheden, maar ook voor de stranden: Goa, en de oost-, west- en zuidkust. Het land trekt met name toeristen uit West-Europa, Noord Amerika en Australië. Het aantal toeristen vanuit Nederland is niet bekend.

2. Seksindustrie

Commerciële seksuele uitbuiting van minderjarigen is in India wijd verspreid en duidelijk zichtbaar. Er zijn naar schatting 270.000 minderjarigen bij betrokken, in diverse regio's vaak met een eigen verschijningsvorm (trafficking, straatkinderen rondom stranden, 'dancing girls', en meisjes die binnen het Devadesi systeem aan tempels worden verkocht, en die zich na verloop van tijd ook prostitueren).

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

Tweevijfde van de kinderen in India is ondervoed. Het sub-continent kent 's werelds grootste kindersterfte.

Kinderarbeid is een groot probleem in India. Dit is vooral te vinden in steden en de moderne industrie. Maar ook de gemeenschappen en de dorpen die meer afgelegen liggen, doen aan (verkapte) kinderarbeid. Kinderen worden al op jonge leeftijd betrokken bij de huistaken (vooral meisjes, vanaf 6 jaar) en o.a. de jacht (vooral jongens, vanaf 7 jaar). Op 14-jarige leeftijd worden kinderen geacht dezelfde taken te doen als volwassenen.

In de grote steden spelen kinderen een prominente rol in handel en diensten, zoals het serveren in restaurants, winkels en theehuisjes. Maar ook als schoenenpoetser, straatventer, het bedienen van een klein stalletje en fietsen- en motorreparateur.

De situatie is het meest urgent voor minderjarigen die in de grote fabrieken werken, zoals weven, lucifers en vuurwerk maken, sigaretten rollen en het maken van andere kleine consumentenproducten. Zij werken en leven vaak onder erbarmelijke omstandigheden; donkere, onhygiënische ruimten (vaak giftige stoffen) en slechte maaltijden (wat leidt tot gezondheidsproblemen). In de Tamil Nadu Region werken alleen al 45.000 tot 50.000 kinderen. Sommigen beginnen met 5 jaar en verdienen 2 tot 8 roepia's per dag. In de Uttar Pradesh Region werken duizenden kinderen, overwegend jongens, in de glasindustrie. In sommige gedeelten zijn de mensen afhankelijk van bepaalde seizoenen om geld te verdienen. Als hun verdiende geld op is, moeten zij lenen. Op den duur is zo'n familie alleen nog maar aan het werk om hun schulden te betalen en komen zij alleen nog van hun schuld af, als zij de geldschieter de wettelijke aansprakelijkheid van bijvoorbeeld hun zoon overdragen. India is bezig door middel van organisaties de **omstandigheden van de werkende kinderen te verbeteren**, bijv. The Concerned for Working Children. (Hobbs, McKechnie, Lavalette, 1999: 122, 123)

5. Kwaliteit van bestuur

a. Regering: Staatshoofd is Kocheril Raman Narayanan, regeringsleider: Atal Behari Vaiparee (Nationale Democratische Alliantie)

b. 2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Nr. 71, 2001 CPI Score 2.7

Kindersekstoerisme in India

- Literatuuronderzoek.

a. situatie:

In de afgelopen jaren zijn er steeds meer bars en discotheken gekomen in India, met name door de groei van het toerisme. In relatie hiermee is er ook een groei van prostitutie opgetreden en gevallen van mensenhandel, waaronder ook kinderen.

Het aantal kinderen in de prostitutie is in India wel geschat op 270.000 (ECPAT). ECPAT en UNICEF schatten het aantal kinderen dat gedwongen in de prostitutie moet werken in het midden van de jaren 90 op 400.000 a 500.000. (child-hood.com). De stranden van Goa staan bekend om het kindersekstoerisme (ECPAT.com)

b. wetgeving:

Prostitutie is niet verboden bij wet, maar iemand overhalen in de prostitutie te gaan werken wel. De meerderjarigheidsgrens is 18 en de *age of consent* 16. Seksuele gemeenschap met een kind onder deze leeftijd, onafhankelijk van zijn of haar wil is verkrachting en de daders kunnen gestraft worden met gevangenisstraffen van 7 jaar tot levenslang. Homoseksuele handelingen zijn wettelijk verboden, onafhankelijk van leeftijd. In 1992 heeft India het IVRK geratificeerd.

c. wetshandhaving:

Politie en autoriteiten zetten niet erg hard in op het pakken van de daders. Gevallen van commercieel seksueel misbruik worden weinig gerapporteerd, worden ook een serieus misdrijf gezien, en hierdoor vindt wetshandhaving onvoldoende plaats. De uitvoerende instanties ontbreekt het aan kennis en expertise hebben om adequaat met kindersekstoerisme om te gaan. In veel gevallen worden de slachtoffers vastgezet in plaats van de daders.

d. daders:

De daders zijn mannen uit alle lagen van de maatschappij, ook toeristen en zakenlui.

e. slachtoffers

De slachtoffers van seksuele exploitatie zijn met name meisjes, maar ook jongensprostitutie komt voor.

f. oorzaken:

Oorzaken zijn de overweldigende armoede, gebrek aan scholing, de sociale structuur die lagere kasten en meisjes benadeelt, een (religieus gevoed) fatalisme en de mythe dat seks met maagden of kinderen ziekten kan genezen.

Acties

1. landelijk:

Een nationaal actieplan ter bestrijding van commercieel seksueel misbruik van kinderen is in werking sinds 1998. Het bevat specifieke maatregelen van de centrale autoriteiten ter preventie en het terugdringen van seksuele exploitatie. NGOs klagen echter over het uitblijven van de uitvoering van de plannen.

Om handel in vrouwen en kinderen tegen te gaan zijn veel initiatieven gestart in India, bijvoorbeeld door NATSEC (National Action Against Trafficking and Sexual Exploitation of Children) met een sterk netwerk in Maharashtra. Een andere Netwerk ATSEC, onder andere actief in Delhi, werkt samen met organisaties in Nepal en Bangladesh en helpt bij de terugkeer van verhandelde meisjes naar die landen.

De organisatie Prerana is samen met het Ministerie van Toerisme een campagne gestart tegen kindersekstoerisme. Op het terrein van slachtofferhulp en rehabilitatie moet er zeker van overheidswege nog veel worden gedaan.

2. ECPAT:

Betrokken bij het ECPAT netwerk: SANLAAP in Calcutta, Indian Committee of Youth Organisations in New Delhi, Child Relief and You in New Delhi, Prerana in Mumbai.

- Enquête

Geen vragenlijst beschikbaar

Bronnen

- UNICEF State of the World's Children 2001. New York: author.
- Transparency International
- CRC, atlas, reisgidsen: Lonely Planet
- Amnesty International, jaarboek 2001
- ECPAT-NL, infomap, 2002
- www.child-hood.com, India
- www.ECPAT.com
- The Indian Child, Child Relief & You, Mumbai, 1999

6

FIJI

_j

Hoofdstad: Suva

Aantal inwoners: 806.000

Onder de 18: 314.000

Onder de 5: 84.000

1. Reizigers

Fiji bestaat uit 330 eilandjes met een exotische uitstraling. Het land trekt met name toeristen vanwege de stranden en het primitieve imago van de eilandengroep. Duiken en snorkelen zijn ook belangrijke toeristentrekkers. De meeste toeristen komen uit Australië. De groei van het toerisme is niet bekend, evenals het aantal toeristen vanuit Nederland. Het toerisme zorgt voor 1/3 deel van het nationale inkomen. Er is een groeiend aantal migrantenwerkers uit China en de Filippijnen op de Fiji werkzaam.

2. Seksindustrie

Prostitutie vindt plaats in en rond nachtclubs, maar ook op straat. Seksueel misbruik binnen het gezin is de afgelopen jaren toegenomen en is vaak de reden dat minderjarigen in de prostitutie geraken. Kinderprostitutie vindt plaats in Suva, maar ook in Nandi en andere toeristenoorden.

4. Beschikbaarheid van minderjarigen

Er is een groeiend aantal straatkinderen in Fiji die ook op straat werken of bedelen.

5. Kwaliteit van bestuur.

Fiji is een republiek. Regeringsleider is Laisenia Qarase, Staatshoofd: Josefa Iloilo. Een gewelddadige poging tot staatsgreep in mei 2000 leidde tot massale mensenrechtenschendingen. Indo-Fijiers werden gegijzeld. Tijdens en na de gijzelingscrisis werden honderden huizen en zaken van Indo-Fijiers in brand gestoken of geplunderd.

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): staat niet op de lijst.

Kindersekstoerisme op de Fiji

• **Literatuuronderzoek.**

a. situatie:

Er zijn signalen dat Fiji een populaire bestemming aan het worden is voor kindersekstoeristen, in ieder geval Suva en Nandi (ECPAT). In het westen van het eiland zijn meer toeristen en daar is het aantal buitenlanders die de prostituees bezoekt dan ook hoger.

b. wetgeving:

Prostitutie voor minderjarigen onder de 21 is verboden. In het wetboek van strafrecht is het ontvoeren of vasthouden van een minderjarige jonger dan 16 strafbaar met een max. straf van 1 jaar. Kinderhandel/diefstal is ook neergelegd in het wetboek van strafrecht, maar biedt alleen bescherming voor kinderen jonger dan 14. In maart 1999 is er een wetswijzigingcommissie ingesteld om de huidige wetgeving, die als zwak kan worden beschreven, te herzien. (ECPAT, country profile)

c. wetshandhaving:

Vormen van commercieel seksueel misbruik van kinderen worden niet voldoende aangekaart en serieus genomen. Er is ook een gebrek aan getraind personeel om om te gaan met slachtoffers van seksueel misbruik.

d. daders:

De daders zijn lokale cliënten, maar ook toeristen. Bekend zijn ook de bemanning van vissersboten die pornografische beelden maken van seks met mannen.

e. Slachtoffers

Meisjes en jongens. Jongens die zijn misbruikt en verstoten door hun familieleden vormen ook een risicogroep. Soms wordt besloten tot verstoting omdat de jongen homoseksueel is.

f. Oorzaken

Armoede wordt genoemd als de belangrijkste oorzaak. Kinderen die thuis al zijn mishandeld of misbruikt vormen een risico groep.

Acties

1. landelijk:

Fiji heeft nog geen nationaal actieplan, met name door de politieke crisis en een gebrek aan financiering. Wel is een Comité ingesteld dat de initiatieven rond kinderbescherming coördineert. Er zijn berichten dat er nauwelijks regerings- of NGO-activiteiten buiten de hoofdstad zijn.

2. ECPAT: -

• **Enquête**

Geen vragenlijst beschikbaar. Het Comité inzake de rechten van het kind heeft haar zorg geuit over het gebrek aan informatievoorziening en preventie van kindermishandeling en seksueel misbruik. Zij wees ook op inefficiënte juridische bescherming en toezicht. De (enkele) projecten die er zijn worden gerund door NGOs.

Bronnen

- UNICEF State of the World's children
- Transparency International
- CRC, atlas, reisgidsen: Lonely Planet
- Amnesty International, jaarboek 2001
- ECPAT-NL, infomap, 2002
- ECPAT, Country Profile (www.ECPAT.com)

7 CAMBODJA _j

Hoofdstad: Phnom Penh

Aantal inwoners: 11.1 miljoen

1. Reizigers

Toeristen komen met name voor de culturele en historische bezienswaardigheden naar Cambodja, en voor de natuur.

Het toerisme naar Cambodja is sinds de coup van 1997 en het afnemen van de invloed van de Rode Khmer flink toegenomen. Toerisme uitgaven zijn in 1998 t.o.v. 1997 gestegen met 61 %. Het toerisme steeg van januari 1999 tot januari 2000 met 40%.

jaar	aantal toeristen (in duizenden)	uitgaven (in \$miljoenen)
1994	177	88
1995	220	100
1996	260	118
1997	219	103
1998	286	166

Bron: WTO Compendium of Statistics, 1994-1998.

Voor het aantal toeristen vanuit Nederland zijn geen ANVR cijfers

2. Seksindustrie.

Cambodja kent een levendige seksindustrie. De komst / aanwezigheid van militairen is hierbij een belangrijke factor.

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

Kinderarbeid komt net als in de buurlanden ook voor in Cambodja. Kinderen worden ingezet in de rijstvelden en dergelijke, maar ook in de industrie. Kindsoldaten werden door de Rode Khmer al ingezet vanaf een jaar of 8.

5. Kwaliteit van bestuur.

Staatshoofd: Norodom Sihanouk, regeringsleider: Hun Sen.

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): niet op de lijst. Wetgeving is aanwezig, maar er is een gebrek aan toezicht. Politie en justitie zijn soms zelf betrokken bij de seksindustrie, de corruptie is hoog.

Kindersekstoerisme in Cambodja

- Literatuuronderzoek.

a. situatie:

Cambodja is een favoriete bestemming voor sekstoeristen aan het worden en kinderprostitutie is er erg hoog. Kinderrechtenexperts zeggen dat het aanbod de aantallen toeristen volgt en dat sommige slachtoffertjes pas acht jaar oud zijn.

World Vision geeft aan de lokaal en internationaal kindersekstoerisme voornamelijk voorkomt in Phnom Penh, Sihanouk Ville en Siem Reap, een provincie die bekend is om zijn oude tempelruïnes. De oorsprong van kindersekstoerisme in Siem Reap ligt in 1993 met de komst van VN militairen, voorts heeft het land geschikte infrastructuur voor grote aantallen toeristen. In de afgelopen jaren hebben met name Belgen, Fransen en Duitsers gebruik gemaakt van het ontbreken van wetgeving op het terrein en zich gevestigd met barretjes, hotels en bordelen.

b. wetgeving:

Een wet is aangenomen die kidnapping, mensenhandel en seksuele exploitatie verbiedt onder Ch.I, Art. 2. Ch.IV. Art. 5 verbiedt het houden van een bordeel en art. 8 verbiedt ontucht met minderjarigen onder de 15 jaar. Deze leeftijdsgrens blijft te laag, de reikwijdte van de wet is te beperkt op een aantal gebieden en implementatie blijft een probleem. De mensenrechtencommissie voegt toe dat de politie training over kindersekstoerisme moet krijgen en dat informatie over kinderhandel toe dient te nemen.

c. wetshandhaving:

De wetshandhaving is onvoldoende door corruptie, de reikwijdte van de wetgeving en de opleiding van politiemensen.

d. daders:

Militairen en zakenlui (70%), toeristen (30%), veel alleenreizende mannen uit: Frankrijk, Japan, andere Aziatische landen (Taiwan, Thailand, China), Australië en de VS. Een recent onderzoek van Worldvision (2001) toont aan dat de top vijf van kopers van seks met kinderen Chinezen, Fransen, Amerikanen, Duitsers en Britten zijn. Naar schatting 30 procent van de commerciële sekswerkers in Cambodja zijn geëxploiteerde kinderen. De helft van hen is verkocht aan bordelen door mensen die ze kenden.

Van de 68 geïnterviewde kinderen door Worldvision, bleek 88% betrokken bij seksdiensten voor toeristen. Sommigen werden al maanden of jaren vastgehouden door de pooiers en bordeelhouders. "Sex tourist are attracted to economically poor countries by factors that include low -cost prostitution, wide availability and perceived impunity from prosecution" stelt Laurence Gray van World Vision. "With 65 % of tourists visiting Cambodia being men, the country has been increasingly linked to child prostitution."

e. Slachtoffers

Volgens de Sociale en Economische Raad van de VN Mensenrechtencommissie, heeft Phnom Penh 15.000 vrouwelijk prostituees in bordelen, waarvan 30% minderjarig zijn (=4500 kinderen, alleen in de hoofdstad). De minderjarigen die opduiken in de bars en discotheken met oudere allochtone mannen zijn in deze cijfers niet meegeteld.

Uit een rapport van UNICEF blijkt dat de helft van de 50.000 tot 70.000 prostituees HIV dragend zijn. 30% hiervan is jonger dan 18 jaar. De meeste slachtoffers komen van het platteland. Meisjes worden gekidnapt, verkocht door ouders aan handelaren of verleid door het horen van hoge salarissen (die ze nooit zullen krijgen). Prostitutie lijkt goed georganiseerd en trekt een toenemend aantal **Vietnamese** meisjes aan in bordelen in Cambodja (en ook Thailand).

f. Oorzaken

Armoede wordt genoemd als een van de belangrijkste oorzaken van kindersekstoerisme, in combinatie met onvoldoende wetshandhaving. Ontwrichte sociale banden verergeren het probleem. Voorts lijkt het erop dat de strenger wordende wetgeving in Thailand ervoor zorgt dat meer kindersekstoeristen naar Cambodja gaan.

Acties

1. landelijk:

De politie deed in 1997 een inval in een aantal bordelen in Phnom Penh en arresteerde een aantal bordeelhouders, die later weer vrijgelaten werden. Er is een aantal kleine initiatieven geweest tot **awareness raising** campagnes. Het Ministerie van Toerisme heeft een campagne aangekondigd. De Minister van Vrouwenrechten Mu Sochua heeft het voornemen een database op te zetten van buitenlanders die werden verdacht van seksueel misbruik, zodat visa's ontzegd kunnen worden, binnenkomst in Cambodja geweigerd kan worden en verlenging van visa's geblokkeerd kan worden of uitzetting (Cambodia Daily, 12 september 2000)

2. ECPAT:

ECPAT Cambodja is een coalitie van meer dan 30 organisaties en actief sinds 1995. In juni 1999 is een seminar georganiseerd over sekstoerisme (in samenwerking met het Ministerie van Toerisme en World Vision Cambodia). Belangrijkste doel was om hotels en entertainment industrieën te informeren over sekstoerisme en hen te stimuleren informatie te verspreiden onder gasten en cliënten. Het maken van een folder die verspreid kan worden via hotels, de consulaten, vliegvelden en immigratiepunten behoort tot de nieuwe actiepunten.

• **Enquête**

Geen vragenlijst beschikbaar.

De **'Concluding Observations'** van het Comité inzake de Rechten van het Kind, CRC/C/15/Add.128, 28 June 2000, maken melding van commercieel seksueel misbruik in het land.

Het volgende is opgenomen onder punt 63 en 64:

- bezorgdheid over kinderprostitutie en 'sale and trafficking' in kinderen,
- de inadequate implementatie van de nieuwe wetgeving op dit terrein, en
- het gebrek aan getrainde mensen en instellingen voor rehabilitatie van de slachtoffers.

De aanbevelingen zijn gericht op het verbeteren van deze punten. Kindersekstoerisme wordt niet expliciet genoemd, maar valt onder de zorg over het fenomeen kinderprostitutie en handel in kinderen.

Bronnen

- UNICEF State of the World's children,
- Transparency International
- CRC, atlas, reisgidsen: Lonely Planet
- Amnesty International, jaarboek 2001
- ECPAT Australië Newsletters
- P.E.A.C.E. Newsletter No. 31, June 1999
- AFESIP reactie op questionnaire
- Children's work, Adults play: Child sex tourism a Problem in Cambodia, June 2000
- Situation on human rights in Cambodia, Human Rights Commission, 54th sess., Agenda, Feb 20 1998
- Les enfants enclaves, in Martin Monestier, Paris, 1998
- Legislation of Interpol Member States on Sexual Offences Against Children - www.intcrpol.org
 - Legislation Against Child Sex Tourism, World Tourism Organization - www.world-tourism.org
 - Nuon Rithy Niron, Yit Virya and Laurence Gray, Children's Work Adults Play, Child Sex tourism - The Problem in Cambodia, World Vision Cambodia in cooperation with the Cambodian Ministry of Tourism and Cambodian National Council for Children, World vision, September 2001
 - Sandy Hobbs, Jim McKechnie, Michael Lavalette, Child Labor, A World History Companion, ABC-Clio, Inc. USA, 1999

C8 VIETNAM

Hoofdstad: Hanoi

Aantal inwoners: 75.1 miljoen

1. Reizigers

Vietnam is toeristisch aantrekkelijk vanwege het klimaat, culturele bezienswaardigheden en de ongerepte natuur.

Er is een langzame groei van het toerisme zichtbaar. In 1999 bezochten 2 miljoen toeristen Vietnam, waarvan de meesten als individuele reizigers.

Een nieuwe wet betreffende culturele goederen heeft de intentie de groei van individueel toerisme te bevorderen. Aantal toeristen vanuit Nederland: onbekend.

2. Seksindustrie

Documentaires over militairen die op zoek zijn naar vrouwenseks in Vietnam zijn bekend. Met de overgang van een geplande naar een markteconomie hebben ook prostitutie en mensenhandel een opening gevonden. Het is niet duidelijk in hoeverre er sprake is van een link met toerisme. (child-hood.com). De overgang heeft ook werkloosheid met zich mee gebracht. Sommige vrouwen vallen terug op de prostitutie als manier om hun gezin te laten overleven. Het aantal prostituees wordt geschat op 70.000, waarvan 20.000 kinderen.

4. Beschikbaarheid van minderjarigen

In 1995 leefde de helft van de bevolking onder de armoedegrens. Er zijn grote verschillen tussen de stad en het platteland, waar 80% van de bevolking woont. Ook in de steden hebben ouders moeite om hun kinderen te voeden.

Tweede van de populatie werkt in de agrarische sector. In deze sector is het gebruikelijk dat kinderen thuis meehelpten. Dat maakt het onderzoek naar kinderarbeid ondoorzichtig. Ook moeilijk in te schatten is het aantal meisjes dat werkt als huishoudster bij andere families. Wel zijn er cijfers van kinderen vanaf 13, 14 jaar die deelnemen aan het arbeidsproces. Het zijn voornamelijk kinderen uit gezinnen met lage inkomens.

Er zijn 50.000 straatkinderen, waarvan alleen al 14.000 in Ho Chi Minh City (eerder Saigon) en 7.000 in Hanoi. Helaas kent Vietnam niet het systeem van NGO's die opkomen voor de kinderen. (Hobbs, McKechnie, Lavalette, 1999: 242, 243)

5. Kwaliteit van bestuur

Vietnam is een sociale republiek volgens de Grondwet van 1992. De nationale partij is de Communistische Partij van Vietnam.

Staatshoofd: Tran Duc Luong, regeringsleider: Phan Van Khai. Tientallen gewetensgevangenen zaten in 2000 nog steeds in de gevangenis. Politieke dissidenten en mensen die op Godsdienstige gronden kritiek hadden op de regering, werden in de gaten gehouden, lastig gevallen en beroofd van fundamentele vrijheden, zoals de vrijheid van meningsuiting. De regering weigert tot op heden onafhankelijke mensenrechtenwaarnemers toe te laten.

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Nr. 75, 2001 CPI Score 2.6

Kindersekstoerisme in Vietnam

- Literatuuronderzoek.

a. situatie:

Kinderprostitutie komt voor in de Vietnamese maatschappij. Het komt voor op diverse locaties. Kinderen worden vaak gepaaid om in restaurants, bars, hotels e.d. te werken, waarbij ze dan seksuele handelingen moeten verrichten. Dit gebeurt ook in de toeristengebieden. Met name kinderen met weinig onderwijs en die zelf slachtoffer zijn geweest van seksueel misbruik worden slachtoffer. Schattingen gaan uit van ongeveer 20.000 kinderen die in de prostitutie werken. Het aantal ligt veel hoger wanneer het aantal kinderen wordt meegerekend dat naar buurlanden wordt weggevoerd. Van de 15.000 prostituees in de hoofdstad van Cambodja komt er waarschijnlijk eenderde uit Vietnam.

b. wetgeving:

De wetgeving verbiedt seks met minderjarigen.

c. wetshandhaving:

Hieraan ontbreekt het.

d. daders:

Lokale mannen, maar ook buitenlanders.

e. slachtoffers

De slachtoffers zijn veelal meisjes en jonge vrouwen. In Ho Chi Minh zijn de meeste meisjes tussen de 15 en de 17 jaar. In sommige gevallen zijn ook jongens gesignaleerd in het circuit.

f. oorzaken

Komst van de militairen, armoede en het zoeken naar manieren om te overleven.

Acties

1. landelijk:

Vietnam heeft nog geen nationaal actieplan ter aanpak van commercieel seksueel misbruik van kinderen opgezet, met name omdat er reeds drie programma's bestaan die ook beogen seksuele exploitatie van kinderen tegen te gaan:

- National Plan of Action to Protect Children in Especially Difficult Circumstances
- National Programme of Action for Children for 2001-2010
- National Programme of Action against Prostitution for 2001-2005

Preventietraining, onderwijs en overlevingsvaardigheidstrainingen worden gegeven aan risicomeisjes van ethnische minderheden in Sapa en andere risicomeisjes in de twee provincies in de Mekong Delta.

Op het terrein van bescherming helpt UNICEF de regering de wetgeving (Wetboek van Strafrecht) aan te passen op het terrein van handel in kinderen en prostitutie.

In Ho Chi Minh City is een opvanghuis voor slachtoffers van handel en seksueel misbruik. (ECPAT 2000-2001)

2. ECPAT: -

- Enquête

Geen vragenlijst beschikbaar.

Bronnen

- UNICEF State of the World's children
- Amnesty International, jaarboek 2001
- atlas, reisgidsen: Lonely Planet
- Child Labour News Service (15 november 2001)
- Five Years After Stockholm, ECPAT
- ECPAT website landeninformatie
- Children's Rights (Specialized documents for research, teaching and implementation of the rights of the child, Hanoi, June 2000, Vietnamese Research Centre for Human Rights.
- Hobbs, McKechnie, Lavalette, 1999

C9 INDONESIË

–j

Hoofdstad: Jakarta

Aantal inwoners: 212 miljoen '-

1. Reizigers

Indonesië is al jaren een populaire toerismebestemming, met name Bali. Met name door de politieke onrust in het land is het aantal toeristen naar Indonesië afgenomen. Dit is ook zichtbaar in de cijfers van Nederlandse toeristen.

1995: - 1996: - 1997: 15312 1998: 13586 1999: 13156 2000: 8780 (ANVR cumulatief zomerseizoen)

2. Seksindustrie

De seksindustrie in Indonesië functioneert onder een soort gedoogbeleid voor prostitutie van de overheid. In de meeste grote steden zijn officiële bordelen neergezet, in de kleine plaatsen vindt je kleinschaligere huizen of bordelen. De 'legale prostitutie', is vooral opgekomen in de 19^e eeuw, waarin door Nederland als kolonisator de exploitatie van bordelen is aangemoedigd. Nu vallen ze onder het toezicht van gemeentelijke instellingen, die ook betrokken zijn bij het management. De vrouwen die werkzaam zijn in deze bordelen of clubs moeten zich ook houden aan strikte regels en het is de bedoeling dat ze daar maar tijdelijk verblijven, waarbij ook aandacht besteedt wordt aan rehabilitatie en socialisatie. Ze moeten ook onderwijs volgen en krijgen mentale en sociale begeleiding. Andere onderdelen van de georganiseerde seksindustrie vormen de massagehuizen, de call girl services en de nachtclubs. Ongeorganiseerd is er straatprostitutie, ook call girls, prostitutie vanuit hotels, bars, en dergelijke.

Vanuit andere gebieden zoals Indramaya in West Java en Wonogi in Centraal Java, worden grote aantallen vrouwen naar de steden gehaald om in de prostitutie te werken. Met de groei van een 'growth triangle' (de economische handel en contacten tussen Indonesië, Singapore en Maleisië) heeft zich een seksindustrie ontwikkeld op het eiland Batam voor de mensen met hogere inkomens van Singapore en Maleisië (Lin Lean Lim, 1998: 4).

4. Beschikbaarheid van minderjarigen

Kinderarbeid komt veel voor in Indonesië. Er zijn zo'n 2 miljoen economisch actieve kinderen in Indonesië die verschillende vormen van de meest ernstige vormen van kindarbeid hebben aangepakt: in de visserij, bouw, mijnen, huishoudwerk en prostitutie.

Handel en trafficking van kinderen van het ene naar het andere gebied vindt vooral plaats in plattelandsgebieden en arme stadswijken. Armoede ligt meestal ten grondslag aan het probleem.

Zo'n 7 miljoen kinderen in de schoolgaande leeftijd gaan niet meer naar school. Op het budget voor onderwijs, maar 4,8% van het Gross Domestic Product, is ook alweer bezuinigd. (ILO/IPEC)

Voorts wordt geschat dat 29% van de meisjes is gehuwd voor hun 16^e. Dit leidt tot hoge echtscheidingscijfers en problemen voor de jonge vrouwen om daarna weer een leven op te bouwen.

5. Kwaliteit van bestuur

Sinds 2000 is er een democratisch gekozen staatsbestuur in 40 jaar. Beschuldigen van corruptie, persoonlijke schandalen en politiek wanbestuur deden afbreuk aan pogingen van president Wahid om de strijdkrachten onder civiele supervisie te stellen en zijn eigen positie te verstevigen.

Economische problemen wakkerdere sociale onrust aan, en de autoriteiten werden geheel in beslag genomen door zorgen over behoud van 's lands territoriale eenheid.

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Nummer 88, 2001 CPI score: 1.9

Kinderseksstoerisme in Indonesië

- Literatuuronderzoek.

a. situatie:

Handel in kinderen voor seksueel misbruik en kinderseksstoerisme in en naar Indonesië komt voor en is een serieus probleem, zo blijkt uit een recent rapport van ILO/IPEC uit 2001. Op grond van gegevens van 1999 van het Ministerie van Sociale zaken in Indonesië zijn er zo'n 70.000 kinderen onder de 18 werkzaam in de prostitutie. 30% van deze groep is 'sex worker' en 2% ervan is jonger dan 15. Het werkelijke aantal wordt geschat op 150.000, omdat velen niet geregistreerd worden.

Vier regio's zijn in het bijzonder onderzocht: In **Jakarta** worden veel jonge meisjes gerekruteerd voor de prostitutie in bordelen, massagecentra, bars en disco's. Veel van hen komen uit de plattelandsgedebieden op Java, Sumatra en Sulawesi en worden verhandeld naar Jakarta.

De situatie in **Batam island** is bijzonder vanwege de 'export processing zone', die met name zakenlieden aantrekt door de makkelijke, toegankelijke en goedkope mogelijkheden voor seksuele diensten. Jonge meisjes uit Java en Sumatra worden actief gerekruteerd om te werken voor met name Koreaanse en Singaporese zakenlui. Ook worden meisjes uit Java gelokt of meegenomen naar **Bali**, waar ze een baan in de horeca wordt beloofd. Sommigen worden van daar naar het buitenland vervoerd, maar ook Bali staat bekend om een pedofiele scene. De minderjarige meisjes worden hier seksueel uitgebuit, met name voor buitenlandse toeristen. In **Medan** (noord Sumatra) komen alle vormen van handel voor. Het zowel een transit als eindbestemming voorhandel in kinderen voor seksueel misbruik.

b. wetgeving:

Er is geen specifieke wet die de verkoop van seksuele services (prostitutie) verbiedt. Het wetboek van strafrecht verbiedt wel degenen die illegale seksuele activiteiten initiëren of daarin assisteren (artikel 296). Deze wet verbiedt ook handel in vrouwen en minderjarige jongens (art. 297). Dit artikel verstaat onder minderjarigen: iedereen onder de 21. Voor vrouwen geldt die grens niet meer als zij getrouwd zijn. In de andere artikelen, worden vrouwen jonger dan 15 als 'under-age' gezien, voor een prostituee in een bordeel is de leeftijdsgrens 17 of 18. (Lin Lean Lim, 1998: 57)

c. wetshandhaving:

Hieraan ontbreekt het vaak in Indonesie. Voor politici ligt er geen prioriteit. Op veel fronten wordt seks met jonge meisjes geaccepteerd of in ieder geval niet actief bestreden.

d. daders:

Daders zijn zowel lokale bevolking, zakenlui uit Singapore en Korea, als wel als toeristen uit Europa en Amerika.

e. De slachtoffers zijn met name meisjes. Zie hierboven.

Uit een ECPAT rapport van 1995 blijkt dat ook straatkinderen zichzelf verkopen om te kunnen overleven en dat jongens ook actief zijn in de toeristenplaatsen.

f. oorzaken:

Armoede, groei toerisme, geen wetshandhaving.

Acties

1. landelijk:

Volgens NGOs stelt de Indonesische regering activiteiten de aanpak van commercieel seksueel misbruik van kinderen niet als prioriteit. Zij pleiten voor internationale druk op de Indonesische regering om een nationaal actieplan op te stellen. De huidige activiteiten blijven beperkt tot een stukje bewustwording, onderzoek en publicaties. Ook op het terrein van de aanpak van kinderarbeid ontbreekt concrete actie.

2. ECPAT: -

• Enquête

Geen vragenlijst beschikbaar.

Bronnen

- UNICEF State of the World's children
- Transparency International
- atlas, reisgidsen: Lonely Planet
- Amnesty International, jaarboek 2001
- Five Years After Stockholm, ECPAT
- Proceedings Report, National Workshop on Trafficking of Children in Indonesia, Jakarta, 11-12 April 2001, ILO/IPEC.
- The Sex Sector, the economic and social bases of prostitution in South East Asia, edited by Lin Lean Lim, International Labour Office, tieneva, 1998.
- Ben White & Indrasari Tjandraningsih, Child Workers in Indonesie, International Working Group on Child Labour, Akatiga, Bandung, 1998

Hoofdstad: Nairobi

Aantal inwoners: 28,7 miljoen

1. Reizigers

Door de mix van bossen en woestijn en de unieke flora en fauna wordt Kenia het hele jaar bezocht door miljoenen toeristen van over de hele wereld.

Midden jaren '90 waren de inkomsten van het toerisme gegroeid tot een half miljard euro, wat resulteerde in de grootste bron van buitenlandse valuta, meer dan de export van thee en koffie. In 1998 daalde het toerisme echter tot de helft.

Aantal toeristen vanuit Nederland:

1995: 2311 1996: 5843 1997: 5344 1998: 1758 1999: 1726 2000: 3924 (ANVR)

2. Seksindustrie

De laatste jaren zijn er vele bars en discotheken geopend, ook omdat het aantal toeristen gestegen is. In samenhang hiermee is er ook een stijging van de prostitutie te zien en een toename van mensensmokkel. Deze ontwikkeling wordt nog versterkt door de verarming van de populatie. De moeilijke financiële situatie zorgt ervoor dat er meer en meer kinderen op straat terechtkomen, waar zij een groot risico lopen op ontvoering en commerciële seksuele uitbuiting. Met de verspreiding van prostitutie, bestaat er angst voor een stijging van het aantal met HIV en AIDS besmette kinderen. Volgens kranten zouden er in Majengo 95% van de prostituees HIV positief zijn.

3. Beschikbaarheid van minderjarigen Tot 1980 was er weinig bekend over kinderarbeid. Het eerste publieke debat hierover betrof het probleem van kinderen die werden gebruikt als dienstmeisjes en babysitters. De eerste rapporten hierover werden geschreven vanuit het oogpunt van de werkgevers die moesten omgaan met ongemotiveerde en ongeschoolde werknemers (de kinderen). Langzaam werd duidelijk dat de kinderen slecht werden behandeld en het "maid-beating syndrome" kwam aan het licht. In 1991 werd bekend dat er 50.000 dienstmeisjes waren of te wel het overgrote deel van "huisslaven" was vrouw. De meeste werkgevers waren zelf erg arm, moesten zelf werken en hadden iemand nodig die bij de kinderen bleef. Sommige dienstmeisjes waren verre familieleden van arme plattelandsgebieden, deze verwantschap zorgde er echter niet voor dat zij goed werden behandeld. Stadskinderen waren vooral betrokken bij straatverkoop, schoonmaken, bordenwassen en als parkeerjongens. Op het platteland werken kinderen vaak op thee-, koffie- en vezelplantages. Ze beginnen vaak op 9jarige leeftijd te werken en vaak zelfs eerder. Als de vraag en de productie verhoogd worden, dan worden kinderen vaak gezien als de snelst beschikbare werknemer. Ook zie je veel kinderarbeid in kleine familie boerenbedrijven. De kinderen werken mee op alle vlakken en de ouders zien het als onontkoombaar dat de kinderen de familie hierin assisteren. (Hobbs, McKechnie, Lavalette, 1999: 137, 138)

4. Kwaliteit van bestuur

Kenia is een presidentieel republiek, waar de President hoofd is van de regering. De Nationale Vergadering bestaat uit een kamer. Er bestaat een meerpartijenstelsel sinds 1991. Alhoewel Kenia van oorsprong een intern stabiel land was, is nu door toedoen van groeiende sociale spanning, groeiende criminaliteit en de slechte staat van de economie, een verslechtering van de politieke situatie te zien.

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Nr. 84, 2001 CPI Score: 2.0

Kindersekstoerisme in Kenia

- **Literatuuronderzoek.**

a. situatie:

Een onderzoek van de Child Welfare Society of Kenya in 1997 in 7 districten laat zien dat kinderprostitutie met name voorkomt in de grote steden zoals Nairobi en toeristencentra zoals Mombasa, Kiambi, Kimisu, Kaijiado en Mailindi. (Global March website) De link met sekstoerisme wordt ook in andere studies gelegd. Er blijkt ook sprake te zijn van een toename van het aantal kinderen in de seksindustrie.

b. wetgeving:

Ondanks pogingen om de rechten van het kind te beschermen van de kant van de overheid, gevolgd door de ratificatie van het IVRK in juni 1990, is er nog geen enkele bepaling in de grondwet die de rechten van kinderen en jongeren betreft. Kinderrechtenorganisaties geven aan dat zij niet tot het beschermen van kinderrechten in staat zijn, omdat duidelijke regelgeving inzake kindersekstoerisme ontbreekt, de "*Children's Bill*" nog niet goedgekeurd is (en bovendien geen

maatregelen neemt tegen kindersekstoerisme), de agenda voor actie tegen kindersekstoerisme nog niet aansluit op het goedgekeurde Nationale Plan, en weinigen mensen bekend zijn met het recht binnen de samenleving.

c. wetshandhaving:

De overheid signaleert kindersekstoerisme, geeft aan het te (willen) registreren, maar doet verder niets.

d. daders:

Witte toeristen, vrachtwagenchauffeurs, vluchtelingen en lokale toeristen.

e. slachtoffers

Het betreft met name: straatkinderen, schoolkinderen van behoeftige ouders, slecht presterende studenten, drop outs, kinderen van prostituees en alleenstaande moeders uit achterbuurten en kinderen meegenomen van het platteland met de belofte van werkgelegenheid in de stedengebieden.

f. oorzaken

Armoede, denkbeeld van mannen dat vrouwen en kinderen wel zo behandeld kunnen worden.

Acties

1. landelijk:

De nationale coalitie van NGOs is actief op het terrein van kinderrechten in Kenia: ECPAT heeft een strategie voor 3 jaar ontwikkeld voor de aanpak van commercieel seksueel misbruik van kinderen in het land. Het gaat om informatievoorziening, (juridische) hulpverlening, en preventieve en opleidingsprojecten voor slachtoffers van seksuele exploitatie.

Op 8 maart 2002 verscheen het Amnesty rapport over Kenia: *Rape: the invisible crime*. De aanbieding ervan ging vergezeld van media-aandacht en hulp aan mensenrechtenorganisaties om de autoriteiten bewuster te maken van de problematiek. Ook gaat een interactief theaterproject over geweld tegen vrouwen van start. Doel is gedragsverandering, vooral bij mannen.

2. ECPAT: -

• **Enquête**

Geen vragenlijst beschikbaar. Het VN Comité inzake economische sociale en culturele rechten observeerde in 1993 al dat kinderprostitutie voorkomt in veel gebieden in Kenia.

Bronnen

- ECPAT Newsletter, March 2001: Focus on Africa and the Middle East
- Amnesty International jaarboek 2001
- UNICEF jaarboek 2001
- Lonely Planet, reisgidsen
- Five years after Stockholm, Fifth ECPAT report
- www.child-hood.com, country information Gambia
- Amakelew Cherkosie, Situation Analysis Report on Commercial Sexual Exploitation of Children in East Africa, ECPAT International, Addis Abeba, September 2000

(11 ZUID AFRIKA]

Hoofdstad: Pretoria

Aantal inwoners: 40.3 miljoen

1. Reizigers

Zuid Afrika staat bekend om zijn nationale parken en wildlife, verder kent het prachtige rustige stranden en bergen. Het klimaat is gunstig. De infrastructuur van het land is goed. Een mix van culturen maakt het land extra interessant.

De groei van het toerisme sinds 1996 is niet bekend. Met het einde van de Apartheid in 1994 ontstond een sterke opleving van toerisme naar Zuid Afrika. Toerisme werd de belangrijkste buitenlandse inkomstenbron.

Het aantal toeristen vanuit Nederland:

1995: 2.075 1996: 3.552 1997: 7.121 1998: 8.986 1999: 7.448 2000: 8.909 (Cijfers ANVR)

2. Seksindustrie

Zuid Afrika kent een levendige seksindustrie waar vooral mannen gebruik van maken. In steden als Kaapstad en Johannesburg gebeurt dit in het uitgaansleven, maar veel van de prostitutie vindt ook plaats op straat.

Zuid Afrika is tevens een belangrijke bestemming en transit point voor de handel in vrouwen en kinderen voor seksuele doeleinden. Met name kinderen uit Mozambique en Angola zijn te vinden in de straatprostitutie van Johannesburg en Kaapstad. Zelfs uit landen als Senegal, Kenia, Ethiopië en Uganda worden kinderen gehaald, vaak door Angolese, Congolese en Nigeriaanse criminele netwerken. Daarnaast duiken er ook vrouwen en kinderen uit Azië en Oost Europa op in de Zuid Afrikaanse seksindustrie. Zuid Afrikaanse kinderen zijn ook verhandeld naar West Europese landen, zoals Engeland.

Ook het Comité inzake de Rechten van het Kind sprak haar bijzondere zorg uit voor deze vorm van 'sale en trafficking' en pleitte voor meer actie in samenwerking met buurlanden.

4. Beschikbaarheid van minderjarigen

Zuid Afrika is verkeert nog steeds in een sociale en economische transitiefase gevolgd op het einde van de Apartheid in 1994. Een kwart van de bevolking leeft in absolute armoede. 2.3 miljoen mensen zijn ondervoed. 40% van de arbeidsgeschikte bevolking is werkloos. De criminaliteit neemt ernstige vormen **aan en de reorganisatie van** het politieapparaat pasbaar in een democratisch systeem blijkt moeizaam te gaan. Kinderarbeid komt ook voor in Zuid Afrika.

5. Kwaliteit van bestuur

Zuid Afrika is een parlementaire democratie. Regering: 'government of national unity' met als leider Mbeki, de opvolger **van Mandela van** het ANC. Een nieuwe liberale constitutie is in werking sinds 1997.

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Zuid Afrika: 4.8 (nr. 38 op de lijst)

Kindersekstoerisme in Zuid Afrika

• **Literatuuronderzoek.**

a. situatie:

Geweld is een bekend beeld in Zuid Afrika. Ook kinderen worden daar de dupe van. De zaken die aan het licht kwamen waarbij onlangs babies verkracht zijn hebben ook internationaal veel media aandacht getrokken. Geweld binnen het gezin komt in Zuid Afrika veel voor. Er zijn cijfers dat een op de drie meisjes slachtoffer is van seksueel misbruik, en dat 28.000 kinderen blootgesteld worden aan commercieel seksueel misbruik. Kindersekstoerisme is groeiende in Zuid Afrika volgens medewerkers van Molo Songololo en ECPAT, en zonder voortvarende actie zal de vaart van deze groei toenemen.

Molo Songololo rapport: "Cape Argus: A booming market for child prostitutes. Local apathy about cracking down on it and a growing numbers of visitors are the ingredients needed for child sex tourism to flourish. And we have them all here in South Africa". "While the situation is nowhere near as bad as Thailand, infamous for its child prostitution, it could easily go that way unless something is done to prevent it". Cijfers zijn niet bekend, maar wel informatie over individuele zaken. Wanneer je door de straten rijdt waar prostitutie voorkomt, zag je 18 maanden geleden misschien 1 meisje, nu zijn het er 5. De groeiende lokale markt maakt dat kinderen in de prostitutie makkelijk beschikbaar zijn. Het Molo Songololo rapport stelt dat "opportunistic sex tourism" daardoor veel voorkomt: mannen die in hun eigen land geen seks met kinderen zouden hebben, gaan hier wel overstag, mede door de opvatting dat het "deel uitmaakt van de cultuur in Afrika of Azië".

b. wetgeving

De wetgeving in Zuid Afrika verbiedt seks met kinderen. Probleem is dat er geen informatie beschikbaar is voor toeristen en anderen dat seks met kinderen een ernstig strafbaar feit is.

c. wetshandhaving:

Hieraan ontbreekt het regelmatig. Corrupte politie en justitie-mensen bemoeilijken een proces.

d. daders:

Daders zijn veelal mannen, lokale bevolking, maar ook toeristen en zakenmensen.

e. slachtoffers

Veelal meisjes op straat en in de grote steden, waaronder straatkinderen. Een kwart van de straatkinderen van Kaapstad is werkzaam in de prostitutie..

f. oorzaken:

Armoede, onderdrukking, urbanisatie, huiselijk geweld, gezinsbreuken als gevolg van HIV/AIDS en uitzetting uit de familie spelen mee bij de groep kinderen die op straat terecht komen en in de prostitutie geraken. Criminele bendes zijn soms ook

betrokken bij het trekken van kinderen in de prostitutie. Ook gelooft men vaak dat seks met kinderen de kans op HIV/AIDS vermindert.

Acties

1. landelijk:

Over een 'National Plan of Action' van Zuid Afrika is weinig bekend. De groei van Commercieel seksueel misbruik in het land is alarmerend. Volgens de 'Police Child Protection Unit' in Johannesburg zijn er zo'n 28.000 kinderen actief in de prostitutie, waarvan iedere maand zo'n 15 nieuwe meisjes gearresteerd worden. Een kwart van de straatkinderen van Kaapstad zijn betrokken bij de prostitutie. In oktober 2001 is een conferentie georganiseerd met de toerisme industrie om tot meer actie te komen. Het concept "*child wise tourism*" zoals toegepast in Australië werd daarbij als uitgangspunt genomen.

2. ECPAT:

Voor de opvang en rehabilitatie van slachtoffers van commercieel seksueel misbruik van minderjarigen zijn in diverse steden projecten en opvanghuizen opgezet.

• **Enquête**

Geen vragenlijst beschikbaar.

Bronnen

- UNICEF State of the World's children
- Amnesty International, jaarboek 2001
- CRC info
- Lonely Planet
- Molo Songololo rapport
- Child Labour News Service (15 november 2001)
- Five Years After Stockholm, ECPAT
- www.child-hood.com, Zuid Afrika

C12 ZAMBIA i

Hoofdstad: Lusaka

Aantal inwoners: 10.327.000 (ECPAT Int. On East Africa 2000: 62)

1. Reizigers

Toeristen uit West Europa en Zuid Afrika komen met name voor de Victoria-watervallen, de rijke fauna, de culturele rijkdommen, maar ook voor relax en plezier. Toerisme speelt een steeds belangrijker rol in Zambia. De regering is bezig de sector te versterken als een economisch alternatief voor de mijnindustrie. Groei toerisme sinds 1996 en aantal toeristen vanuit Nederland zijn onbekend.

2. Seksindustrie

De laatste jaren (vanaf +/- 1995) is er een opmerkelijke groei van de prostitutiesector waar te nemen. Deze groei zorgde ook voor groei van commerciële exploitatie van kinderen. Onderzoeken van de organisatie MAPODE (Movement of Community Action for the Prevention and Protection of Young People Against Poverty) laten zien dat de meeste prostituees in Zambia tussen de 14 en de 18 jaar oud zijn, maar dat ook jongere kinderen gedwongen worden in de prostitutie te werken. Handel naar buurlanden komt ook voor. Daarnaast is er ook een toename gesignaleerd in de gevallen van seksueel misbruik binnen het gezin.

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

Zo'n 50% van de bevolking bestaat uit kinderen onder de 15. Kinderarbeid komt ook in Zambia voor. Kinderen worden ook ingezet bij gevaarlijke werk in de koper- en mijnindustrie. In 2000 werd een nationaal programma geïntroduceerd om de meest ernstige vormen van kinderarbeid tegen te gaan.

4. Kwaliteit van bestuur.

Zambia is een presidentiële republiek met een meerpartijenstelsel. Het land wordt wel gezien als een van de meest politiek stabiele landen van de Commonwealth.

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Nr. 75, 2001 CPI Score: 2.6.

Kindersekstoerisme in Zambia

• Literatuuronderzoek.

a. situatie:

Ondanks het gebrek aan cijfers is wel vast te stellen dat commerciële seksuele uitbuiting van minderjarigen is toegenomen de afgelopen jaren. Volgens Terre des Hommes (www.child-hood.com) is de groei van minderjarigen in de prostitutie maar marginaal toe te schrijven aan de ontwikkeling van de toerisme-industrie.

b. wetgeving:

Prostitutie is illegaal in Zambia. Er is specifieke wetgeving tegen seksueel misbruik en exploitatie van kinderen met maximale straffen van levenslang. Zambia heeft in 1991 het IVRK geratificeerd.

c. wetshandhaving:

De meeste Politiebureaus hebben speciale units waar slachtoffers van seksueel misbruik terecht kunnen bij speciaal opgeleide functionarissen. Er is gebrek aan een speciaal beleid ten aanzien van seksuele uitbuiting, inadequate wetgeving en gebrek aan onderzoek op dit terrein.

d. daders:

Veel lokale mannen, maar ook toeristen maken gebruik van met name jonge vrouwen in de prostitutie. Er wordt ook melding gemaakt van buitenlanders die in Zambia jonge meisjes eten en kleding geven en hen laten prostitueren of er zelf gebruik van maken.

e. slachtoffers:

Met name wezen, straatkinderen, kinderen uit probleemgezinnen en slachtoffers van seksueel misbruik zijn het meest gevoelig om in de handen van bordeelhouders of andere handelaren te vallen. Veel meisjes verlaten school voortijdig. Er zijn wel programma's gestart om dit tegen te gaan. De meerderheid van de slachtoffer betreft meisjes, maar ook jongens worden gerapporteerd slachtoffer te zijn van seksueel misbruik door vrouwen en in sommige gevallen door mannen.

f. oorzaken:

Armoede door een economische crisis, HIV/AIDS, verlangen naar materiële rijkdom, kindhuwelijken die leiden tot echtscheiding. Ook het groeiende aantal gezinnen dat 'gerund' wordt door kinderen als gevolg van AIDS, zorgen ervoor dat de oudsten in de prostitutie gaan werken om hun jongere broertjes of zusjes te onderhouden.

Voorts bestaan er fabels over jonge maagden dat zij geen seksuele ziekten zouden kunnen overdragen en dat zij 'healing effects' hebben. (ECPAT, 2000-2001: 55)

Acties

1. landelijk:

Een nationaal actieplan voor de aanpak van commercieel seksueel misbruik (2000, 2001) is er nog niet, maar een plan voor kinderen bestaat wel.

2. ECPAT:

De *CHINIECPAT Committee*, bestaande uit organisaties die zich inzetten voor de aanpak van seksueel misbruik van kinderen, is opgezet in 2000.

• Enquête

Geen vragenlijst beschikbaar.

Bronnen

- Newsletter, March 2001: Focus on Africa and the Middle East
- Amnesty International jaarboek 2001
- UNICEF jaarboek 2001
- Lonely Planet, reisgidsen
- Five years after Stockholm, Fifth ECPAT report
- www.child-hood.com, country information Gambia
- Amakelew Cherkosie, Situation Analysis Report on Commercial Sexual Exploitation of Children in East Africa, ECPAT International, Addis Abeba, September 2000
- CHIN (1999) Directory of Organisations Working with Children in Need in Zambia. Lusaka: CHIN.

C13 GAMBIA

Hoofdstad: Banjul

Aantal inwoners: 1.2 miljoen

1. Reizigers

Toersime speelt nu nog een relatief geringe rol in het agrarische Gambia, maar met name door de nationale parken ontwikkelt het land zich snel tot een van de meest gewilde toeristenbestemmingen in Afrika. De groei van het toerisme sinds 1996 is enorm, ook de goedkopere reisbureaus hebben aanbiedingen voor tweewekse verblijven in Gambia. Het aantal toeristen vanuit Nederland (ANVR):

1995: - 1996: - 1997: 4636 1998: 3128 1999: 3185 2000: -

2. Seksindustrie

In Gambia is de prostitutie groeiende, ondanks het feit dat de maatschappij alleen seksuele gemeenschap binnen het huwelijk accepteert. Aids is een groot probleem. Volgens schattingen van 'the National AIDS Control Organisation' en de WHO waren er eind 1999 130.000 mensen in Gambia besmet met HIV, waaronder 6.600 vrouwen en 520 kinderen. In dat zelfde jaar gingen 1400 Gambianen dood aan de ziekte.

4. Beschikbaarheid van minderjarigen

Gambia is een agrarisch land en is een van de tien armste landen van de wereld. Het kindersterftecijfer is hoog. Van de bevolking is 61% analfabeet. Ongeveer een derde van de bevolking heeft toegang tot schoon drinkwater. (www.child-hood.com, 1999) Er is sprake van kinderarbeid in Gambia zelf. Kidnappers verhandelen kinderen voor kinderarbeid in de buurlanden. (www.child-hood.com).

5. Kwaliteit van bestuur

Gambia is een presidentiële republiek. De republiek is sinds 1965 onafhankelijk. Sinds 1994 kent het land een meerpartijensysteem. Politieke spanningen waren er in 2000 en 2001. Studentendemonstraties werden met harde hand aangepakt.

Staatshoofd: Yahya Jammeh

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Staat niet op de lijst.

Kindersekstoerisme in Gambia

• **Literatuuronderzoek.**

a. situatie:

Commercieel seksueel misbruik van kinderen lijkt toe te nemen in Gambia. Sekstoerisme is een probleem in Gambia, waar met name het aantal Europese vrouwen toeneemt dat op zoek is naar seks met minderjarige jongens (zogenaamde 'bombstars' of 'beachboys').

b. wetgeving:

De wetgeving beschermt kinderen tegen seksuele exploitatie. Gambia heeft ook het VN Verdrag inzake de rechten van het kind geratificeerd (in 1990) en heeft maatregelen genomen om kinderen te beschermen tegen alle vormen van seksueel misbruik en exploitatie.

c. wetshandhaving:

Implementatie en toezicht op de naleving vindt onvoldoende plaats. De autoriteiten weigeren het probleem te erkennen.

d. daders:

De daders zijn met name lokale mannen, maar ook toeristen, waaronder vrouwen.

e. Slachtoffers

Ook minderjarigen werken in de prostitutie, al is dat officieel verboden. Het betreft voornamelijk meisjes, maar ook wordt melding gemaakt van een toename van homoseksuele contacten, waaronder seks met jonge jongens.

f. Oorzaken

Armoede, de groei van het toerisme.

Acties

l. landelijk:

In 2000 werd een Child Protection Alliance opgericht bestaande uit 25 internationale organisaties en NGOs. Er wordt ook gewerkt aan een kinderbeschermingsplan.

Commercieel seksueel misbruik en met name sekstoerisme is een probleem in Gambia. Ook binnenshuis komt seksueel misbruik voor.

Binnen het sociale zaken en welzijnsdepartement is een Kinderbeschermingsunit opgezet die zich ook bezig zal houden met de bescherming van kinderen en programma's ter bestrijding van CSEC.

Een groeiend aantal kinderen vragen visa's aan om naar Europa te kunnen en vallen vaak in handen van handelaren. Het toezicht hierop is sterk verbeterd door samenwerking tussen sociale zaken en de ambassades.

2. ECPAT: -

• **Enquête**

Geen vragenlijst beschikbaar.

Bronnen

- ECPAT Newsletter, March 2001: Focus on Africa and the Middle East
- Amnesty International jaarboek 2001
- UNICEF jaarboek 2001
- Lonely Planet, reisgidsen
- Five years after Stockholm, Fifth ECPAT report
- www.child-hood.com, country information Gambia

C14 MADAGASKAR

Hoofdstad: Antanarivo

Aantal inwoners: 16 miljoen

In de hoofdstad: 1 miljoen

1. Reizigers

Madagaskar is aantrekkelijk vanwege de natuur, het klimaat en de stranden. Een stukje ongerept Afrika.

De groei van het toerisme sinds 1996 is niet bekend, evenals het aandeel van nederlandse toersiten daarin. De verwachtingen van een medewerker van een belangrijke touroperator voor Madagaskar zijn voor 2002: 2000 Nederlanders, voor volgend jaar zo'n 3000. Het is in opkomst.

2. Seksindustrie

Officieel is polygamie op het eiland niet (meer) toegestaan, maar in praktijk houden veel mannen er meerdere minnaressen op na, zowel betaald als onbetaald.

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

Kinderarbeid komt veel voor op het eiland. Er heerst veel armoede op Madagascar. Het land is straatarm: een werknemer verdient gemiddeld tussen de 50 en 250 gulden per maand. Ouders lijken makkelijk geneigd hun dochter mee te sturen met buitenlandse toeristen, waar ze snel 20 gulden mee kan verdienen. Aids is op het eiland nog niet zo zichtbaar, er zijn nog geen 300 geregistreerde mensen met aid/HIV-besmetting. Dit is voor sommige kindersekstoeristen een extra reden om naar Madagaskar te komen.

4. Kwaliteit van bestuur

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Staat niet op de lijst.

Kindersekstoerisme op Madagaskar

- Literatuuronderzoek.

a. situatie:

Kindersekstoerisme naar Madagaskar lijkt in alarmerend tempo toe te nemen. Volgens ECPAT bronnen is commercieel seksueel misbruik van kinderen groeiende op Madagaskar en met name kindersekstoerisme in de hoofdstad en de provincie Antsohy. De groei is met name de laatste 10 jaar opmerkelijk en kan worden toegeschreven aan de armoede en de groeiende stroom toeristen die het land trekt. Prostitutie van kinderen gebeurt in Madagaskar veelal met instemming van en vaak door aanmoediging van ouders.

b. wetgeving:

Sinds 1999 staat er gevangenisstraf op het hebben van seks met iemand jonger dan 16 jaar.

c. wetshandhaving:

Er is sprake van een soort gedoogbeleid. Er is nog geen enkele veroordeling bekend van toeristen die seks hebben gehad met minderjarigen. Volgens het parlementslid Mathilde Rabary heeft sekstoerisme voorjustitie hier geen enkele prioriteit. Voorts ontbreekt het bij de politie aan kennis over de mogelijke aanpak.

d. daders:

Met name mannen ouder dan 60 jaar, komen naar hotels waar 12/13jarige meisjes zwoel dansen en later met de mannen mee gaan. De toeristen komen met name uit Frankrijk, Japan en Amerika.

e. Slachtoffers

In de hoofdstad zwerven 5000 straatkinderen. Een groot deel van hen overleeft door het tegen betaling seksueel bevredigen van toeristen, maar ook lokale mannen. Daarnaast zijn vooral de kustplaatsjes Tulear en Diego Suarez en de eilandjes Sainte Marie en Nosy Be bekend, waar kindhoertjes op straat staan.

f. Oorzaken

Armoede en groei toerisme in de afgelopen tien jaar.

Acties

1. landelijk:

Mathilde Rabary, parlementslid zet zich actief in tegen de strijd, maar wordt in haar land niet echt gehoord. Ze stelt dat Madagaskar de eigen jeugd verkwaanselt en dat veel nationale machtshebbers zich ook uitleven tijdens hun tochtjes naar de provincie. Onder druk van internationale hulporganisaties wordt er sinds kort in folders en posters wel gewaarschuwd voor kindersekstoerisme. Het land heeft nog geen nationaal actieplan ontwikkeld tegen seksuele exploitatie van kinderen. Wel is gepland dat het Ministerie van Toerisme met hulp van UNICEF dit jaar onderzoek gaat doen naar sekstoerisme in het land. Pilot projecten ter voorkoming van seksuele exploitatie van kinderen zijn gestart in twee steden: Nosy Be en Tamatave.

b. Een ECPAT afdeling is er niet, maar 'SOS Aux Victimes de Non Droits' heeft bewustwordingscampagnes opgezet via de media. Zij hebben het afgelopen jaar folders verspreid onder toeristen. Resultaat is dat slachtoffers beginnen te praten over hun ervaringen en een aantal pedofielen zijn nu veroordeeld voor hun praktijken.

- Enquête

Geen vragenlijst beschikbaar.

Gesproken is met Monique Schmid, manager Mora-Travel S.A.R.L. (<http://www.mora-travel.com>).

Het eiland trekt met name Italiaanse en Franse toeristen (voormalige kolonie). Voor andere Europeanen is het in opkomst.

Probleem: ouders stimuleren hun kinderen om zich zelf te verkopen, het is een goede bron van inkomsten. Verwachting is, dat over een jaar of 2/3 het probleem alleen maar groter zal zijn. Het wordt namelijk een steeds interessantere bestemming. Zeker omdat Madagascar nog niet zo bekend staat als seksbestemming.

De plaatsen waar sekstoeristen komen:

- Antananarivo, de hoofdstad: hier zie je veel lokale mannen die meegaan met meisjes vanaf een jaar of 12.
- Nose hé (eilandje ten noorden met vliegveld). Hier zitten veel Italianen.
- Antisirana
- Toamasina (grootste haven)
- Tolanaro
- Ifaty

15 BRAZILIE

Hoofdstad: Brasilia

Aantal inwoners: 170 miljoen

1. Reizigers

De toeristische aantrekkelijkheid van dit land is groot. Toeristen komen voor zon en zee (hele kustlijn), voor de natuur: regenwouden, natuurparken (Pantanal, Amazone, grote watervallen), de stranden, luxe badplaatsen zoals het bekende Copacabana bij Rio.

Het belang van het toerisme voor Brazilië neemt toe. De stad Rio steekt de nodige miljoenen in het aantrekkelijker maken van de stad voor toeristen. Het aantal toeristen vanuit Nederland is niet bekend.

2. Seksindustrie

Brazilië kent een levendige seksindustrie. Ze zijn vrij open ten opzichte van homoseksualiteit. Het land kent veel barren en uitgaansgelegenheden, met name in de grote steden Rio, Salvador en Sao Paulo. Deze steden staan bekend om hun nachtleven, ook de seksindustrie profiteert hiervan.

Waar: In de grote steden en in de kustplaatsen, met name in het noord oosten.

Op de Barra do Ceara, boulevard in de badplaats Fortaleza (noord oosten) staan de kinderhoertjes meestal rij aan rij volgens sociaal werkers van Curumins, een lokale organisatie die werkt met straatkinderen

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

Brazilië heeft de meest belangrijke economie van Latijns Amerika en is een van de meest geïndustrialiseerde landen in de regio. Het is 's werelds grootste exporteur van koffie. Met agrarische aanpassingen en speciale programma's voor de rurale gebieden probeert de regering de economische situatie van het land en de bevolking in die gebieden te verbeteren. Dat heeft al iets opgeleverd, maar de economische groei komt pas langzaam op gang. Brazilië is een land van contrasten en dat geldt ook voor rijk en arm. 40 miljoen kinderen en volwassenen leven in armoede. Een gebrek aan mogelijkheden leidt tot alcohol en drugsgebruik en tot meer criminaliteit. Kindermishandeling is niet vreemd in veel gezinnen, waarbij de economische misère vaak als excuus wordt gebruikt. (www.child-hood.com)

School is gratis en verplicht, toch maken er maar weinig kinderen gebruik van. Het is bevestigd dat meer dan tweederde van de volwassen arbeiders begon met werken op hun 14. Ongeveer tweederde van de populatie woont in steden, meer dan éenderde daarvan is jonger dan 16 jaar. Veel kinderen wonen in de buitenwijken onder arme en slechte omstandigheden. Op het platteland, kinderen jonger dan 5 jaar, werken samen met hun ouders. Migratie naar de grote stad, betekend vaak dat kinderen moeten werken. Veel stadskinderen leven op straat, min of meer los van hun ouders en moeten daarom voor zichzelf zorgen. De schoenenindustrie is één van de belangrijkste exportproducten. Een studie wijst uit dat er 7.000 mensen in deze industrie werken, waarvan 1.300 kinderen jonger dan 14 jaar. De werkdagen waren lang en de omstandigheden slecht. De meeste werkzaamheden worden uitgevoerd met de hand. Kinderen worden onder andere gebruikt om te lijmen, het knippen van draad en de schoenen te stikken (met de hand!). Kinderen werken ook op suikerrietplantages, meestal samen met hun familie en gebruiken valse papieren of negeren de anti kinderarbeidwet. Een onderzoek wijst uit dat 90% van de kinderen die werken op plantages niet geregistreerd staan. De omstandigheden op de plantages zijn erg slecht: ze werken ongeveer 12 tot 14 uur per dag, exclusief reistijd. Het werk is fysiek zwaar, eentonig en lijdt vaak tot ongelukken. 85% van alle ongevallen betreft die met meswonden.

In de thee-branche werken ook veel kinderen, al vanaf de leeftijd van 7 jaar. Kinderen worden gezien als ideale krachten voor dit werk; zij zijn klein en kunnen snel theebladers plukken. Theeplukkers worden betaald naar het aantal kilo's geplukte thee en dat wordt dan ook nog erg slecht betaald. De gezinnen leven in armoede.

Er is een speciale organisatie FUNABEM (de Portugese versie van "National Foundation for Child Welfare"). Zij komen op voor de straatkinderen, maar volgens Braziliaanse critici zijn zij ineffectief. (Hobbs, McKechnie, Lavalette, 1999: 21, 22, 23)

4. Kwaliteit van bestuur.

Staatshoofd en regeringsleider: Fernando Henrique Cardoso

b. 2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Nr. 46, 2001 CPI Score: 4.0

Kindersekstoerisme in Brazilië

• **Literatuuronderzoek.**

a. situatie:

Seksuele exploitatie van kinderen komt voor in verschillende delen van Brazilië, maar met name in de badplaatsen in het noordoosten..
Hoeveel minderjarigen actief zijn in de seksindustrie is niet bekend.

b. wetgeving:

Strafbaar. Kindermishandeling wordt bestraft met gevangenisstraffen.

c. wetshandhaving:

Daar ontbreekt het vooral aan. In de Lonelyplanet wordt zelfs gewaarschuwd voor corrupte politie: *"However the police aren't always to be trusted either. Brazilian police are known to plant drugs and sting gringos for bribes. The bribes are like pyramids: the more people are involved, the bigger the bribe becomes."*

d. daders:

Niet zelden zoeken sekstoeristen uit Europa een alternatief voor Thailand en de Filipijnen. In Fortaleza komen volgens krantenberichten veel Duitsers en Italianen voor de seks. Uit cijfers van het bureau voor toerisme blijkt dat er tot juli 2001 op de luchthaven van Fortaleza 25,5% meer buitenlanders aankwamen dan het jaar ervoor. Het aantal internationale vluchten is toegenomen met 12,4 %. Met name pensions en appartementen lieten een hoge stijging zien.

e. Slachtoffers

De slachtoffers zijn voornamelijk meisjes. Kinderen worden de prostitutie ingedreven om het gezin economisch te laten overleven. Straatkinderen vormen een belangrijke risicogroep. Veel van de slachtoffers in Fortaleza komen uit een oude vissersbuurt Serviluz, een wijk met een lage levensstandaard. Voor de jeugd is er ook weinig te doen. De rijke toeristenwijk ligt op slechts 10 minuten lopen en daar is makkelijk aan geld te komen weten de tieners.

f. Oorzaken

Armoede wordt veel genoemd als oorzaak **van de aanwezigheid van** kinderen in de seksindustrie om te overleven.

Acties

1. landelijk:

Een nationaal actieplan is ontwikkeld en verspreid in 2000. Wat de resultaten zijn is nog niet bekend. We zijn er veel activiteiten opgezet in het land om seksuele exploitatie van kinderen tegen te gaan. In de aanpak tegen kinderseksstoerisme zijn trainingen gestart voor de hotel business, taxi chauffeurs, politiepersoneel, vakbonden en onderwijzers in vier staten. Er wordt weinig aandacht besteed aan interne kinderseksstoerisme door Brazilianen die in andere delen van het land kinderen seksueel misbruiken.

In Fortaleza is een bureau (her)opgericht dat onderzoek naar sekstoerisme. Na opening in september 2001 waren eind december al 67 meldingen binnengekomen over netwerken van sekstoerisme. "Wij kregen steeds meer aanwijzingen dat in Europa via folders en internet vrouwen uit Fortaleza worden aangeboden. Dat was niet nieuw en de afgelopen jaren is de politie ook regelmatig opgetreden tegen nachtclubs en uitbaters van motels, maar het probleem stond niet hoog op de politieke agenda. Dat is pas na de moord op de Portugezen veranderd. Ook de politie begint zich pas nu te realiseren hoe groot het probleem is." Er is sprake van netwerken en particuliere initiatieven. Het gaat dan om kleine pensions met *bed & breakfast*, vaak opgezet met geld van Portugezen, Italianen, Nederlanders en Spanjaarden. Menige strandtent en bar die verdacht wordt een link te hebben met sekstoerisme blijkt in buitenlandse handen te zijn.

a. ECPAT Brazilië is gevestigd in Salvador de Bahia (noord oosten). Website: www.violenciasexual.org.br

• **Enquête**

Informatie van EMBRATUR, Ministerie van toerisme, Brazilië

Top 5 landen waar de sekstoeristen vandaan komen: Italië, Duitsland, VS en Nederland.

Men ziet een toename van kinderseksstoerisme: schatting is 30% per jaar.

Voornamelijk in: Noord Oosten (Ceava, Bahia, Natal), Centraal Oosten (Matto Grosso do Sul), Zuiden (Paraná).

Oorzaken: "misery, money needs, education problems"

Sinds 1996 zijn NGOs, de regering en instellingen meer samen gaan werken in de strijd tegen kinderseksstoerisme.

Voorlichtingscampagnes met de reisindustrie zijn daar een belangrijk onderdeel van.

Bronnen

- Amnesty International jaarboek 2001
- UNICEF jaarboek 2001
- Lonely Planet, reisgidsen
- Vragenlijsten Embratur
- Five years after Stockholm, Fifth ECPAT report

- Gerard Chel, Kindhoertjes in Fortaleza willen terug naar school, in Zwolse Courant, 15 december 2001
- www.focalpointn.go.org; www.ecpat.net; www.unicef.org;
- [www.chil\(1-hoo\(l.com](http://www.chil(1-hoo(l.com), Brazilië

-16 VENEZUELA

Hoofdstad: Caracas

Aantal inwoners: 24,1 miljoen

1. Reizigers

Venezuela is een opkomende vakantiebestemming voor Europeanen, met name La Isla Margarita. Zon, zee, mooie stranden en goedkope aanbiedingen trekken horden toeristen naar dit eiland, zowel jong als oud. Sinds 1996 is een groei zichtbaar van het aantal toeristen vanuit Nederland (ANVR, cumulatief zomerseizoen)

2. Seksindustrie

Seks is te koop in Venezuela. Bordelen zijn er al heel lang, met name in de mijnstreken, waar grote aantallen gemigreerde mannen redelijk geïsoleerd vertoeven, de havens, de vrachtwagen stopplaatsen, op grote snelwegen en in de grote steden. 'TakeAway' Bars en Club bordelen, escort, 'love hotels', de informele sector.

In 1995 waren er 350.000 geregistreerde prostituees in Venezuela. Een vijfde daarvan komt uit Ecuador.

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

De economische situatie van het land was de afgelopen eeuw wisselvallig. Het land moest het aan het begin van de twintigste eeuw vooral hebben van de koffie. De vondst van olie heeft het land gedurende 40 jaar een ongekende rijkdom gebracht. Maar in 1980 raakte het land in een economische crisis, die voortduurde in de jaren 90: recessie, inflatie, lage olieprijs en een enorm nationale schuld. Toerisme wordt gezien als een van de mogelijkheden om daar weer enigszins uit te komen.

Een deel van de bevolking leeft in armoede. Wel kent het land een goed onderwijsaanbod. Kinderarbeid komt veel voor.

4. Kwaliteit van bestuur

Venezuela is een presidentiële republiek met federale elementen. De Beweging van de Vijfde Republiek is de grootste partij.

Staatshoofd en regeringsleider: Hugo Chavez Frias

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Nr. 69, 2001 CPI Score: 2.8

Kindersekstoerisme in Venezuela

• **Literatuuronderzoek.**

a. situatie:

Al in 1996 waarschuwden O'Connell Davidson en Taylor dat bij verdere groei van het toerisme ook de vraag van buitenlanders naar seks met minderjarigen toe zou nemen, tenzij actie zou worden ondernomen. Een onbekend aantal kinderen werd al seksueel misbruikt door de lokale bevolking, migranten, zeemannen en vrachtwagenchauffeurs. Daarnaast ook door toeristen, expats, zakenlieden. Buitenlandse mannen verklaren voornamelijk dat 'no one cares' over seks met minderjarigen in Venezuela. Veel mannen zeggen dat de meisjes graag met een blanke man willen en dat ze er niet eens voor hoeven te betalen. Die mannen zien het liever niet als prostitutie.

b. wetgeving:

Prostitutie is legaal. Seksueel contact met minderjarigen, ontvoering en uitbuiting, en het maken of bezitten van kindpronografie is strafbaar, maar de wetgeving is niet duidelijk over de leeftijd van minderjarigen. Ook huwelijken van meisjes van 14 en jongens vanaf 16 zijn in Venezuele gebruikelijk. Doorgaans is een klacht van het slachtoffer voor wetshandhaving vereist, tenzij de overtreding in de 'openbare ruimte' plaatsvindt, of door ouders.

c. wetshandhaving:

Toezicht op de naleving van de wetgeving ontbreekt nog al eens. In theorie is prostitutie gereguleerd, maar het hangt heel erg van de plaats af of de politie ook daadwerkelijk controleert.

d. daders:

Voornamelijk mannen, naast de lokale mannen, ook toeristen, zakenmensen, zeelieden. Vrouwelijke toeristen worden soms gesignaleerd met jonge jongens. Zij zien een seksuele relatie graag als een zomerromance. (O'Connell Davidson, 1996: 32)

e. Slachtoffers

De slachtoffers zijn met name meisjes, maar soms wordt ook melding gemaakt van jongens.

-Kinderen worden met name gerekruteerd door de bordeelhouders in de mijnstreken, maar ook dat ze aangetroffen worden bij vrachtwagenstops en de goedkopere hotels in de grote steden.

f. oorzaken:

De economische situatie en de armoede waarin veel gezinnen leven.

Acties

1. landelijk:

Venezuela heeft geen nationaal actieplan ontwikkeld tegen commerciële seksuele uitbuiting van kinderen. Er is wel sprake geweest van een niet ten uitvoer gebracht plan om de omvang van het probleem te onderzoeken, wetshandhaving te intensiveren en bewustzijn- en preventiecampagnes te beginnen.

Een netwerk van NGO's, gecoördineerd door de Coalición Contra la Explotación Sexual de Mujeres, Ninas y Ninos, waarin participeren: las Congregaciones del Buen Pastor, Adoratrices, Oblatas del Santísimo Sacramento, SALUDARTE and CEFLEIN (Centro Feminista Latinoamericano de Estudios Interdisciplinarios). In hoverre de NGO's met de overheid samenwerken is onbekend. De NGO Coalición Contra el Tráfico de Mujeres bracht een voorlichtingscampagne naar 19 schoeln in de binnenstad van Caracas, en financierde diverse televisiespots, radiospots en krantenadvertenties, gericht op preventie van kinderprostitutie.

2. ECPAT: -

- **Enquête**

Geen vragenlijst beschikbaar.

Bronnen

- Amnesty International jaarboek 2001
- UNICEF jaarboek 2001
- Lonely Planet, reisgidsen
- Five years after Stockholm, Fifth ECPAT report
- Julia O'Connell Davidson, Jacqueline Sanchez Taylor, Child Prostitution and Sex Tourism: 5. Venezuela, ECPAT, May 1996
- www.child-hood.com, Venezuela

C17 COSTA RICA

j

Hoofdstad: San Jose.

Aantal inwoners: 4 miljoen (in 1999)

1. Reizigers

Costa Rica, zo groot als Zwitserland, heeft kustlijnen aan de Pacific en de Atlantische oceaan. Dit zorgt voor een grote toeristische aantrekkelijkheid. Men komt af op de mooie stranden, de natuurparken en de stabiele situatie waarin het land verkeert.

Het wordt wel "het Zwitserland van Centraal Amerika" genoemd, vanwege de democratische constitutie (sinds 1949), de stabiele situatie, weinig armoede en geweld of onrust.

Get aantal toeristen vanuit Nederland is onbekend

2. Seksindustrie

Er zijn rapportages op internetsites die Costa Rica voorschotelen als een seksparadijs.

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

Costa Rica is een arm land. Kinderarbeid komt voor.

4. Kwaliteit van bestuur

Regering: republiek, democratie. 2001 Corruption Perception Index (Transparency International): nr. 40, 4.2 score

Kindersekstoerisme in Costa Rica

- Literatuuronderzoek.

a. situatie:

In de hoofdstad wordt het aantal kinderen in de prostitutie door verschillende bronnen op zo'n 3000 geschat. Handel in kinderen vanuit Costa Rica via Centraal Amerika en Mexico naar de VS, Canada en Europa komt ook voor, als wel als handel van Filippijnse kinderen naar Costa Rica.

Het land begint een reputatie te krijgen als 'the sex tourism capital' (ECPAT International).

Al in 1996 waarschuwden O'Connell Davidson en Taylor dat bij verdere groei van het toerisme ook de vraag van deze buitenlanders naar seks met minderjarigen toe zou nemen, tenzij actie zou worden ondernomen. Een onbekend aantal kinderen worden al seksueel misbruikt door de lokale bevolking, migranten, zeemannen en vrachtwagen chauffeurs. Daarnaast ook door toeristen, expatriats, zakenlieden.

Buitenlandse mannen verklaren voornamelijk dat 'no one cares' over seks met minderjarigen in Venezuela. Veel mannen zeggen dat de meisjes graag met een blanke man willen en dat ze er niet eens voor hoeven te betalen. Die mannen zien het liever niet als prostitutie.

Locale bronnen geven aan dat kindersekstoeristen graag naar Costa Rica gaan sinds de Filippijnen en Thailand meer actie tegen kinderprostitutie zijn gaan nemen.

b. wetgeving:

Prostitutie is legaal, maar alleen voor werknemers van 18 jaar of ouder en ze moeten regelmatig gezondheids-checks ondergaan. Prostituees horen documenten bij zich te hebben zodat beide benodigdheden kunnen worden aangetoond.

c. wetshandhaving:

Toezicht op de naleving van de wetgeving ontbreekt nog al eens. De 'impunity' en anonimiteit zijn zo dat de immigratie dienst verblijfsvergunningen afgeeft aan buitenlanders met een strafblad voor seksueel misbruik van kinderen. Taxichauffeurs en bordelen zijn vaak betrokken bij de sector.

In theorie is prostitutie gereguleerd, maar het hangt heel erg van de plaats af of de politie ook daadwerkelijk controleert. De regering is door Casa Alianza en andere lokale welzijnsorganisaties aangevallen op haar lakse houding ten opzichte van het groeiend kindersekstoerisme. De directeur van de nationale Organismo de Investigacion Nacional schat dat in 1999 zo'n 5000 toeristen (0,5%) speciaal naar Costa Rica kwamen om kinderen seksueel te misbruiken. Hieronder vallen niet de situationele daders die seks hebben met kinderen omdat het anders is en wordt gezien als minder kans op HIV of andere geslachtsziekten.

d. daders:

Voornamelijk mannen, naast de lokale mannen, ook toeristen, zakenmensen, zeelieden. Vrouwelijke toeristen worden soms gesignaleerd met jonge jongens. Zij zien een seksuele relatie graag als een zomerromance. (O'Connell Davidson, 1996: 32) De onderzoeken door Casa Alianza laten zien dat de meeste kindersekstoeristen mannen zijn in de leeftijd van 45 tot 80. Als het gaat om arrestaties betreft het 80% Amerikanen, gevolgd door Canadezen, Duitsers, Engelsen, Zwitsers, Nederlanders en Australiërs

e. Slachtoffers

De slachtoffers zijn met name meisjes, maar soms wordt ook melding gemaakt van jongens.

Kinderen worden met name gerekruteerd door de bordeelhouders in de mijnstreken, maar ook dat ze aangetroffen worden bij vrachtwagenstops en de goedkopere hotels in de grote steden.

f. Oorzaken

Armoede, toerisme, gebrek aan wetshandhaving.

Acties

1. landelijk:

PANI (NGO) coördineert een CST *Commission* in Costa Rica die is ingesteld door de regering om in te gaan op het groeiende aantal klachten. De commissie bestaat o.a. uit ministeries, justitie, politie en NGO's. Ze zijn gestart met een campagne tegen kindersekstoerisme.

De verspreiding van brochures bij hotels en reisorganisaties in 1999 en 2000 is deels gefinancierd door de Nederlandse regering.

De CST Commissie heeft gelobbyd voor aanpassingen van het Wetboek van strafrecht die ook zijn doorgevoerd. Voor de wijzigingen konden volwassenen niet veroordeeld worden bij betaalde seks met kinderen: als hij aangaf met het slachtoffer te willen trouwen werd de aanklacht ingetrokken. Een andere mogelijkheid was om aan te tonen dat hij niet de eerste was die een seksuele relatie met het kind had. Nu kan door vrouwen ook aangifte worden gedaan van verkrachting. Verkrachting houdt

nu meer handelingen met kinderen jonger dan 12 jaar in. Seks met een minderjarige tegen betaling of belofte daarvan is nu een strafbaar feit. Een bordeel houden is illegaal. Straffen zijn strenger wanneer het minderjarigen betreft. Het maken en verspreiden van kinderpornografisch materiaal is strafbaar, maar bezit voor eigen gebruik niet.

NGO's waarschuwen voor het gebrek aan implementatie en het ontbreken van middelen voor de politie en OM en de corruptie binnen de politie.

In 1999 werden 2 Amerikanen gearresteerd voor bezit kinderpornografie en seksueel misbruik van 36 meisjes. Ze kwamen vrij tegen een borgsom van 900.000 USD. Later werden ze weer gearresteerd met meisjes.

In maart 2000 werden een Zwitserse man en een Duitse vrouw veroordeeld tot 4 jaar gevangenisstraf voor het hebben van een kinderseksbordeel in Costa Rica. Voor zover bekend zijn zij de eerste buitenlanders die voor zo'n feit zijn veroordeeld.

2. ECPAT:

Een ECPAT sectie is er (nog) niet, maar belangrijke partners zijn:

Fundacion Paniamor en Casa Alianza (Honorary partner)

In 1997 werd een nationaal actieplan opgesteld door 21 organisaties, een nationale werkcommissie tegen commercieel seksueel misbruik van kinderen, die als basis zou dienen voor een nader rapport.

• **Enquête**

Chris Beddoe, onderzoekster en consultant voor de WTO, beschrijft Costa Rica als een van de kinderseksstoerismebestemmingen. Tegelijkertijd wordt in dit land al actie genomen om de groei tegen te gaan en daders aan te pakken. Dit is een langzaam proces.

Het VN Comité voor de rechten van de mens heeft zijn diepe zorg geuit over het hoge aantal gevallen van seksueel misbruik van kinderen in het land gerelateerd aan toerisme. Schattingen geven aan dat er jaarlijks ongeveer 5000 sekstoeristen het land bezoeken. (Caza Alianza, 1999)

Bronnen

- UNICEF The State of the World's children 2001
- Amnesty International, jaarboek 2001
- CRC Concluding Observations
- atlas, reisgidsen
- Rapporten ECPAT, Groupe Development, Casa Alianza
- Cecilia Claramunt, Exploitation sexuelle au Costa Rica: analyse du parcours serre de'embuches des enfants et adolescente vers la prostitution, University of Costa Rica, September 1998.
- Investigation on the Trafficking, Sex Tourism, Pornography and Prostitution of Children in Central America and Mexico, Caza Alianza, Audrey Hepburn Children's Fund, ECPAT, 2000
- www.child-hood.com, Costa Rica

C-

18 DOMINICAANSE REPUBLIEK

Hoofdstad: Santo Domingo
Aantal inwoners: 8.4 miljoen

1. Reizigers

De prachtige zandstranden, de goede prijzen en de stabiele politieke situatie trekt met name de laatste jaren veel toeristen naar de Dominicaanse republiek, ook een paradijs voor surfers. Meer dan 1.5 miljoen toeristen bezoeken jaarlijks de Dominicaanse Republiek. De toerisme-industrie schat dat 60% van deze groep uit Duitsland komt. De rest voornamelijk uit Noord Amerika, Italië, Engeland, en andere Noord Europese landen. Veel Duitse Tour Operators markeren het land als een typische vrijgezellenbestemming, ook wel beschreven als 'the new Thailand'. In 2000 was een groei van 16% zichtbaar ten opzichte van het jaar ervoor. Het land wordt nu gezien als een van de belangrijkste trekpleisters van de Caribbean.

Het aantal toeristen vanuit Nederland (ANVR cijfers cumulatief zomerseizoen (1-4 t/m 31-10))
1995:11.314 1996:12.040 1997:14.305 1998:15.957 1999:17.251 2000:16.059

2. Seksindustrie

Het land heeft een grote seksindustrie voor zowel lokale bevolking als buitenlandse bezoekers. Er is een formele sekssector waarbij het werk van de prostituees wordt geleid door derden (bareigenaren, bordeelhouders e.d.) en er is een informele sector waarin vrouwen, mannen en kinderen henzelf prostitueren of ingezet worden door familieleden, pooiers of 'vrienden'. Er zijn twee soorten bordelen: 'casa familiare' en bar-bordelen

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

Het land kent de grootste economische groei en de grootste productiviteit in Latijns Amerika. Volgens de gegevens van de VN leeft een vijfde van de bevolking onder de armoedegrens. In de strijd tegen armoede besteedt de regering een vijfde van het jaarlijkse budget aan onderwijs. Kinderarbeid is in de Dominicaanse Republiek bevestigd.

4. Kwaliteit van bestuur

Presidentiele democratie. Staatshoofd en regeringsleider: Hipolito Mejia Dominguez
2001 Corruption Perception Index (Transparency International): 3.1, rank: 65.

Kindersekstoerisme in de Dominicaanse Republiek

- Literatuuronderzoek.

a. situatie:

Kindersekstoerisme is een groeiend en zichtbaar fenomeen in de Dominicaanse Republiek. In 1994 rapporteerde UNICEF reeds dat er tenminste 25.000 kinderen betrokken waren bij de seksindustrie in het land en dat 63% daarvan meisjes zijn. Er is altijd een lokale vraag voor kinderprostituees geweest, maar door het toerisme is de markt snel gegroeid. Regio's waar sekstoeristen vooral komen: Boca Rica (heeft weinig anders te bieden), Sosua en Puerto Plata.

b. wetgeving:

Prostitutie is bij wet illegaal en de 'age of consent' is 18.

c. wetshandhaving:

Politie en militairen zijn betrokken bij de informele en de formele seksindustrie. Corrupte politiefunctionarissen en andere 'officials' oefenen druk en controle uit over bordeelhouders en bareigenaren, door degenen die ze betalen bescherming te bieden. Ook seksueel misbruik van, het lastig vallen van en geld afnemen van prostituees die proberen zelfstandig te werken komt voor.

d. daders:

Daders zijn zowel lokale mannen, als toeristen en zakenlieden. Het is een heterogene groep, al zijn de blanke heteroseksuele mannen in de meerderheid.

e. Slachtoffers

Voornamelijk meisjes tussen de 12 en 17 jaar. In Puerto Plata worden ook jonge jongens signaleerd met homoseksuele toeristen.

Acties

1. landelijk:

Een nationaal actieplan heeft ervoor gezorgd dat commercieel seksueel misbruik van kinderen op de agenda staat van de autoriteiten en instellingen actief op het terrein van de kindbescherming. Bewustwordingscampagnes en actievere opsporing van kinderseksuoeristen, pooiers en handelaren zijn toegenomen de afgelopen maanden.

2. ECPAT: Contact: Movimiento para el Autodesarrollo Internacional de la Solidaridad (MAIS), Puerto Plata, Dominicaanse Republiek.

- Enquête

Geen vragenlijst beschikbaar.

CRC 'Concluding Observations' Comité inzake de Rechten van het Kind, CRC/C/15/Add.150, 21 February 2001

Het volgende is opgenomen onder punt 47 en 48:

- Bezorgdheid over het ontbreken van data en van goed onderzoek naar commercieel seksueel misbruik van kinderen;
- Ontbreken implementatie Nationaal Actieplan;
- Diepe bezorgdheid over het toenemende aantal kinderen dat slachtoffer wordt van commercieel seksueel misbruik, met name door sekstoerisme.

Aanbevelingen betreffen onderzoek met als doel het beleid en de maatregelen te verbeteren, inclusief opvang en rehabilitatie mogelijkheden en maatregelen om het fenomeen aan te pakken en te voorkomen (verwezen wordt naar art. 34 CRC en de aanbevelingen van de *Agenda for Action* van 1996).

Bronnen

- Child Prostitution and Sex Tourism, 3. Dominican Republic, A research paper prepared for ECPAT by Dr Julia O'Connell Davidson and Jacqueline Sanchez Taylor, December 1995
- Amnesty International, jaarboek 2001
- UNICEF, The State of the World's Children 2001
- CRC, Concluding Observations
- Lonely Planet
- ECPAT Country Profile (www.eclat.net)
- Kampala Kempadoo (ed.), Sun, sex, and gold, Tourism and Sex Work in the Caribbean, Rowman & Littlefield Publishers, inc, Boston, 1999
- www.child-hood.com, Dominicaanse Republiek

19 PERU

_j

Hoofdstad: Lima

Aantal inwoners: 25,6 miljoen

1. Reizigers

Peru trekt toeristen naar de inheemse cultuur zoals in Macho Pichu en de Inka-trail. Verder kent het land een zeer afwisselend landschap: jungle, bergen (Andes), hoogvlakte. In 2000 bezochten 635.000 buitenlanders Peru. Het aantal Nederlanders is onbekend.

2. Seksindustrie

Peru kent een seksindustrie. De prostitutie floreert met name in de stad Cuzco, door de hoge werkloosheid. De meeste prostitutie vindt plaats in nachtclubs, hotels, massageclubs.

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

Het land is de afgelopen jaren door een economische en sociale crisis gegaan. 15,5 % van de bevolking leeft onder de armoedegrens van 1 US \$ per dag. Er wonen 22 miljoen mensen in Peru, waarvan de helft kinderen en jongeren. Er is veel werkloosheid en er zijn weinig sociale voorzieningen. Het is bekend dat 3 miljoen kinderen werken, voornamelijk op het platteland. In de hoofdstad Lima werken een kwart miljoen kinderen; schoenen poetsen, laden, krantenverkoop, bedelen en op vuilnisbelten zoeken naar bruikbare, verkoopbare producten. Onderzoek wijst uit dat ongeveer 10% van het inkomen van arme gezinnen voortkomt uit kinderarbeid. Vooral meisjes werken als dienstmeisje; zij verblijven dan vaak bij hun werkgever en zijn daardoor (en door de afwezigheid van hun familie) onderworpen aan mishandeling en uitbuiting. Ook werken er kinderen

(vanaf 8 jaar) in baksteenfabrieken. Op het platteland beginnende meeste kinderen al te werken op de leeftijd van 6 jaar; jongens hoeden schapen, tappen water, zaaien en oogsten, meisjes koken, spinnen en passen op jongere kinderen. Ook komt er kinderarbeid voor in goudmijnen, waa zij worden blootgesteld aan kwikzilver en aan het inhaleren van vulkanisch stof. Tweederde van de kinderen die werken, volgen geen opleiding. Diegene die dat wel doen, lopen sneller achter dan diegene die niet werken. (Hobbs, McKechnie, Lavalette, ~ 1999: 188, 189)

4. Kwaliteit van bestuur.

Peru is een gecentraliseerde republiek met een meerpartijensysteem. Staatshoofd en regeringsleider: Valentin Panigua (opvolger van Fujimori). Fujimori was wegens corruptie, drugshandel en andere problemen door het Congres 'moreel ongeschikt' verklaard. Mensenrechtenschendingen waren onder zijn leiding niet vreemd. De oppositiepartij Actie van het Volk nam de leiding tijdelijk over. De organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) zond een delegatie om de autoriteiten te bewegen tot onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en de media, open gang van zaken bij de strijdkrachten en de nationale inlichtingendienst.

b. 2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Nr. 44, 2011 CPI Score: 4.1

Kindersekstoerisme in Peru

• **Literatuuronderzoek.**

a. situatie:

Kindersekstoerisme komt met de groei van het toerisme naar Peru en de economische en sociale crisis ook op. In 1996 werd het aantal kinderen in de prostitutie geschat op 500.000. (ECPAT Country Profile). Kinderen werken veel op straat. De regering blijft het probleem behandelen als een taboe-onderwerp. Er is dan ook weinig onderzoek gedaan naar het fenomeen. Wel is kinderprostitutie benoemd als een van de meest ernstige vormen van kinderarbeid. Rehabilitatie- en preventieprojecten worden voornamelijk geleid door NGOs.

b. wetgeving:

In 2001 kwamen er wijzigingen in het Wetboek van Strafrecht om CSEC aan te pakken. Zo werden het maken van, het in bezit hebben en het distribueren van kinderporno voor het eerst strafbaar gesteld. Een stap terug was het controversiële amendement om straffen voor seksuele handelingen met minderjarigen te verlagen. Het argument was dat de gevangenis in Peru overvol zitten. Straffen variëren naar leeftijd van het slachtoffer.

c. wetshandhaving:

De regering promoot toerisme naar Peru, maar de campagnes worden niet vergezeld door het controleren van reisorganisaties en actie tegen sekstoerisme.

De politie blijkt ook niet actief genoeg op te treden en veel verdachten na verhoor weer te laten gaan. Corruptie komt ook voor. De politie ziet de (straat)kinderen die als laatste overlevingsmogelijkheid hun lichaam te verkopen voor geld vaak als het probleem, niet de daders.

d. daders:

Uit onderzoek blijkt dat de meeste vraag voor seks met kinderen komt van de lokale bevolking. (ECPAT, Country Profile).

e. Slachtoffers

Slachtoffers van kindersekstoerisme in Peru zijn met name meisjes uit arme gezinnen.

f. Oorzaken

De economische en sociale crisis, het gebrek aan prioriteit van de autoriteiten om seksueel misbruik van kinderen bespreekbaar te maken. De groei van toerisme heeft oom gezorgd voor gevallen van kindersekstoerisme.

Acties

1. landelijk:

Als gevolg van de economische en sociale crisis in Peru is het aantal slachtoffers van seksuele uitbuiting toegenomen. Een nationaal actieplan is er nog niet en de regeringen die aan de macht waren hebben het onderwerp lange tijd niet serieus genomen.

2. ECPAT: -

- Enquête

Geen vragenlijst beschikbaar.

Bronnen

- Amnesty International, jaarboek 2001
- UNICEF, The State of the World's Children 2001
- CRC, Concluding Observations
- Lonely Planet
- ECPAT Country Profile (www.ecpat.net)

~20 MEXICO j

Hoofdstad: Mexico-stad

Aantal inwoners: 98,8 miljoen

1. Reizigers

Mexico trekt veel toeristen vanwege de culturele bezienswaardigheden, de stranden, en de nabijheid van de Verenigde Staten. De toerisme instroom in 2000 bedroeg 19.400.000. Het aantal toeristen vanuit Nederland (ANVR cijfers): Mexico Cancun Overig Mexico

1995	5.314	-
1996	6.694	12.643
1997	8.043	13.761
1998	8.761	15.665
1999	10.069	14.728
2000	11.572	12.033

2. Seksindustrie

Op het internet zijn directe en indirecte links te vinden, waarop Mexico wordt gepromoot als bestemming voor erotische vakanties en sekstoerisme.

Mannen, vrouwen, heteroseksuelen homoseksuelen en lesbiennes worden hier aangeboden. Op sommige foto's verschijnen jonge jongens, waarvan de leeftijd wordt geschat op 16 of 17. 'Collegegirls' worden ook genoemd op een site voor sekstoeristen, o.a. in Cajun, maar hier staan geen plaatjes bij. (Caza Alianza, ECPAT report, 2001: 109, 110)

Onderzoek in de staat Chiapas heeft uitgewezen dat deze regio een semi-getolereerde prostitutie-scene kent, bepaalde gebieden worden "Zones of Tolerance" genoemd. Een deel van de vrouwen die werkzaam zijn in deze zones zijn illegale immigrantenvrouwen en meisjes.

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

De economische situatie in Mexico is zorgwekkend. 17,9% van de bevolking leeft onder de armoedegrens. Een miljoen kinderen werken om henzelf en het gezin te onderhouden. Daarnaast werken nog 150.000 op straat. 43% van de kinderen onder de 5 jaar is ondervoed (UNICEF). Een groot deel van de bevolking heeft alleen basisonderwijs. Verplicht onderwijs geldt momenteel wel voor kinderen tussen de 6 en de 14. 9.7% van de populatie ouder dan 15 is analfabeet.

De officiële cijfers bekend over kinderarbeid zijn niet representatief (het komt veel meer voor dan wordt verondersteld), omdat het meeste werk dat de kinderen verrichten informeel is. De grootste sector waar kinderarbeid voorkomt is landbouw. Kinderen van boerenfamilies beginnen al mee te helpen op de leeftijd van 6 jaar. Dit bestaat gedeeltelijk uit werken, gedeeltelijk uit leren, maar onbetaald. Zodra de kinderen ouder worden, kunnen zij met de werkende familieleden mee en verrichten werk dat aan de ouders wordt uitbetaald. Mexico verdient veel met het exporteren van vers fruit en groenten aan de VS. Veel van de plukkers zijn oudere kinderen die weinig betaald krijgen. Ook is er kinderarbeid in kleine fabriekjes te vinden; zij hopen door hun geringe omvang een kleinere kans te lopen te worden ontdekt door de overheid. Kinderen werken vooral in baksteen-fabrieken en illegale naaiateliers voor export naar de VS. Kinderen die werken in familie-bedrijven, als kleden maken en pottenbakken, zijn uitgesloten van de kinderarbeidwetten en breken dus niet de wet. In de steden werken veel kinderen in de dienstverlening; winkelschoonmakers, vuilverzamelaars, marktkruier en meisjes werken voornamelijk als huis-schoonmaaksters.

In de toeristenbranche is kinderarbeid duidelijk zichtbaar. Zij verkopen producten en diensten aan toeristen. In Mexico-City werken kinderen voornamelijk als straatartiest. Voor veel arme Mexicanen is die illegaal willen emigreren naar de VS fungeren kinderen als gids langs de illegale grensoversteken. (Hobbs, McKechnie, Lavalette, 1999: 156, 157, 158)

4. Kwaliteit van bestuur.

Mexico is een federale republiek met twee wetgevingskamers: de Senaat en de 'Chamber of Deputies'. Staatshoofd en regeringsleider is Vicente Fox Quesada van de Nationale Actiepartij (PAN), Voor het eerst sinds 1929 raakte de Institutionele Revolutionaire Partij het presidentschap kwijt. De nieuwe president zei in zijn inaugurele rede tegen het parlement dat: "Mexico zal waar het de mensenrechten betreft niet langer als slecht voorbeeld genoemd worden". Ook zou hij de economie hervormen, armoede misdaad en straffeloosheid-aanpakken. Toch bleven er ook in 2000 en 2001 berichten binnenkomen over marteling, doodsb bedreigingen en politieke moorden
. 2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Niet op de lijst.

Kindersekstoerisme in Mexico

- Literatuuronderzoek.

a. situatie:

Kindersekstoerisme is vooral in de grensgebieden aanwezig. De situatie in Chiapas is een belangrijk voorbeeld.

De meisjesprostitutie in Chiapas heeft voornamelijk een lokale klantengroep. Hier zijn tafeldansers deel van een show. Veel tieners zijn te vinden in dit soort bars.

b. wetgeving:

Prostitutie van minderjarigen is illegaal.

c. wetshandhaving:

Aan de uitvoering ontbreekt het, met name als het om illegale migrantenmeisjes gaat.

d. Daders:

Mannen, niet alleen toeristen maar met name Mexicanen zelf. 'Machismo' is vrij gebruikelijk en wijdverspreid. Volgens deze attitude worden vrouwen gezien als seksuele objecten en worden kwetsbare minderjarigen gezien als 'easy prey'.

e. Slachtoffers

De slachtoffers zijn veelal jonge meisjes uit arme gezinnen, of straatkinderen. Ook veel meisjes uit Guatemala duiken op in de prostitutie in de grensgebieden.

f. oorzaken:

Armoede, gezinsproblemen en/of geweld.

Acties

1. landelijk:

Een nationaal actieplan is er wel, maar er zijn nauwelijks middelen ter beschikking gesteld om de doelen waar te maken. Op lokaal niveau gebeurt er wel een en ander ter bestrijding van seksueel misbruik van kinderen. Er wordt ook samengewerkt in de grenssteden Tapachula en Tijuana met de autoriteiten in Guatemala, Honduras, El Salvador en de VS. In het toeristenresort Cancun is een Nationaal Forum gehouden over seksuele exploitatie van kinderen. De aandacht in de media voor het onderwerp neemt toe. De mogelijkheden voor bescherming van minderjarigen zijn enkele jaren geleden aangescherpt in een speciale kinderrechtenwet. Een van de grootste problemen is het ontbreken van een nationaal systeem om slachtoffers van seksueel misbruik op te vangen.

2. ECPAT: -

- Enquête

Geen vragenlijst beschikbaar.

Bronnen

- UNICEF State of the World's children
- Amnesty International, jaarboek 2001
- CRC info
- atlas, reisgidsen: Lonely Planet
- Child Labour News Service (15 november 2001)
- Five Years After Stockholm, ECPAT
- Sexual exploitation and trafficking of children in Central America, ECPAT

21 CUBA

Hoofdstad: Havana

Aantal inwoners: 11,2 miljoen

1. Reizigers

De toeristische aantrekkelijkheid van Cuba is groot, door het klimaat de stranden, de muziek, en de stad Havana. Cuba raakt steeds meer in trek bij Europese toeristen. Het aantal toeristen vanuit Nederland (ANVR cijfers, zomerseizoen):

1995: 3803 1996: 5074 1997: 4197 1998: 5395 1999: 4508 2000: 5562

2. Seksindustrie

Seksueel misbruik door kolonisten en slavenhouders komt in de geschiedenis van Cuba veel voor. De Cubaanse staat van 1959 heeft succesvol gewerkt aan het uitroeien van de georganiseerde prostitutie. Volgens sommigen is dit een van de belangrijkste overwinningen van de revolutie. Het was vooral de vraag naar commerciële seks die daalde, door het wegvlugten van rijke Cubanen en mensen uit de onderwereld die tot dan toe de seksindustrie in gang hielden. In de jaren 80 raakte de Cubaanse economie in een crisis, en men zag alleen uitkomst in het toerisme. Met die opkomst van massatoerisme werd ook de vraag naar prostitutie groter. Als gevolg van een benarde economische situatie waarin veel Cubanen verkeren, is het niet verassend dat sommigen de prostitutie in gaan.

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

Cuba is het grootste Caribische eiland, met 11 miljoen inwoners. Er is sprake van armoede, maar er is weinig sprake van kinderarbeid. De overheid zorgt voor onderwijs en wanneer kinderen op school zitten, zijn zij niet beschikbaar om te werken. De overheid bouwt het toerisme weer op, waardoor kinderarbeid in deze sector toeneemt.. (Hobbs, McKechnie, Lavalette, 1999: 29, 30)

4. Kwaliteit van bestuur

Regering: communistisch. Staatshoofd: Fidel Castro.

b. 2001 Corruption Perception Index (Transparency International): niet op de lijst.

Kindersekstoerisme op Cuba

• Literatuuronderzoek.

a. situatie:

Kindersekstoerisme op Cuba neemt toe. Het aantal kinderen dat in Cuba seksueel misbruikt wordt is volgens de onderzoekers O'Connell Davidson en Sanchez Taylor in vergelijking met landen als Thailand en Costa Rica echter Daders zijn voornamelijk toeristen.

b. wetgeving:

De sekswerker / prostituee zelf is op Cuba niet strafbaar, maar ieder die ervan profiteert (klant, pooier) is wel strafbaar. Nieuwe wetgeving is in voorbereiding waarbij ook derden (interims) als taxichauffeurs worden aangepakt, en waarbij zwaardere straffen voor het misbruik van minderjarigen kunnen worden uitgesproken. Er is geen "minimum age for sexual consent" op Cuba, meisjes kunnen echter vanaf 14 jaar trouwen, jongens vanaf hun 16e. Het nationale Kinderrechtencomité adviseert de overheid dit tot 18 jaar te verhogen met het oog op preventie van seksueel misbruik.

c. wetshandhaving:

In Cuba lijkt de nadruk meer te liggen op het opsporen en straffen van de kinderen in plaats van de daders. Er is geen extraterritoriale wetgeving waarmee daders in het land van herkomst vervolgd kunnen worden. De cubaanse overheid trad aanvankelijk nauwelijks tegen prostitutie op, om de toestroom van toeristen niet te verstoren. De recente sterke toename van gevallen van HIV/AIDS en andere SOA's op Cuba heeft echter tot pogingen van de overheid geleid de prostitutie op de stranden te beeindigen (nachtelijke arrestaties, en het in kaart brengen en sluiten van appartementen en hotels). Een wet tegen "landloperij" wordt daarbij als uitwijkmiddel gebruikt om de vrouwen te arresteren. Na drie waarschuwingen kan een gevangenisstraf tot acht jaar oplopen. De Cubaans de overheid heeft geen Nationaal Actieplan opgesteld.

d. daders:

Dit zijn met name mannen, afkomstig uit Canada, Italië en Spanje. Er zijn aanwijzingen dat veel van de daders frequente bezoekers zijn van het land en dat een deel van hen hun reis bekostigt met smokkel (O'Connell Davidson 1995). Veel sekstoeristen geloven dat alles toelaatbaar is in dit 'sexually permissive' land.

e. Slachtoffers

De slachtoffers zijn voornamelijk meisjes tussen de 12 en de 18. De jongere meisjes die vanuit uit het binnenland naar de toeristencentra verhuizen vormen de meest kwetsbare groep. Door gebrekkige talenkennis en te weinig onderhandelingsvaardigheden worden zij gemakkelijk uitgebuit (Ecpat Database). Het aantal minderjarigen dat in de seksindustrie werk is in vergelijking met omliggende eilanden niet groot. Zij werken met name in toeristencentra aan de stranden. Varedero is een bekend resort waar minderjarige prostituees op straat rondhangen. Er zijn daarnaast jongens die hun diensten als 'romance' aanbieden aan Noord Amerikaanse en Europese vrouwen.

f. Oorzaken

Armoede (ondersteuning van de familie) wordt als hoofdoorzaak genoemd. Een door de Ecpat Database geciteerd CEDAW rapport stelt dat minderjarigen ook uit verveling, en vanuit de behoefte aan aanvullend inkomen voor aanschaf van luxegoederen hun diensten aan toeristen aanbieden.

Acties

1. landelijk:

Tijdens de 'Latin American Regional Consultation on Sexual Violence' in februari 2001 hield het statement van de Cubaanse regering in dat de beschuldigingen dat Cuba een van de landen in Latijns Amerika is waar commercieel seksueel misbruik van kinderen het meest voorkomt, op absolute onwaarheden berusten. (Consulado General de Cuba, San Jose, Costa Rica, ECPAT)

2. ECPAT: -

- **Enquête**

Geen vragenlijst beschikbaar.

Bronnen

- O'Connell Davidson, J. & Sanchez Taylor, J. (1995): Child Prostitution and Sex Tourism, 2. Cuba, Research Paper prepared for ECPAT.
- Amnesty International, jaarboek 2001
- UNICEF, The State of the World's Children 2001
- CRC, Concluding Observations
- Lonely Planet
- ECPAT Country Profile (www.ecpat.net)

~22 ROEMENIE

Hoofdstad: Boekarest

Aantal inwoners: 22,5 miljoen

1. Reizigers

Roemenië trekt toeristen naar de hoofdstad Boekarest en naar Moldovia. Mensen komen naar Iasi en omstreken vanwege de kloosters. De muziekcultuur en het volksdansen trekken veel toeristen. In Constanta vieren de Roemenen zelf graag hun vakantie aan de kust. In de bergen kan in de winter geskië worden. Ook eco-toerisme is in opkomst.

De groei toerisme sinds 1996 en de aantallen toeristen vanuit Nederland zijn niet bekend.

2. Seksindustrie

In Roemenie is prostitutie illegaal. Staatprostitutie is echter in o.a. Bukarest en Timisoara een bekend verschijnsel.

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

Onder het oude regime was arbeid van kinderen tot 16 jaar verboden, behalve wanneer zij hun ouders hielpen met hun werk in de landbouw. Formeel gezien hebben er sinds 1989 geen verandering meer plaatsgevonden, maar in de praktijk is wel een verschuiving te zien. Er zijn namelijk veel meer geprivatiseerde bedrijven na de val van het Communisme. Er doen verhalen de ronde dat er kinderarbeid plaatsvindt in zowel de steden als op het platteland. De International Working Group on Child

Labour kwam na een onderzoek in 1995 tot de conclusie dat er meer dan 5000 straatkinderen leven in de grotere steden van Roemenië. (Hobbs, McKechnie, Lavalette, 1999: 205)

4. Kwaliteit van bestuur

De Sociaal Democratische partij van Roemenië (PASR) is sinds eind 2000 weer aan de macht. Staatshoofd is Ion Iliescu. Mishandeling en marteling door de politie is in het land niet vreemd. Amnesty International noemt meerdere incidenten in haarjaarboek.

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Nr. 69, 2011 CPI Score: 2.8

Kindersekstoerisme in Roemenië

• **Literatuuronderzoek.**

a. situatie:

Ook kinderen worden het slachtoffer van seksueel misbruik. Niet alleen in de hoofdstad en andere delen van het land, maar ook buiten Roemenië. Het aantal kinderen in de prostitutie wordt geschat op 2000 (Stockholm 1996). Veel ervan concentreert zich rond het Centraal Station van Boekarest.

b. wetgeving:

De wet verbiedt seksuele handelingen met minderjarigen.

c. wetshandhaving:

Politie en justitie zijn niet erg actief als het aanpak van daders van seksueel misbruik betreft, alhoewel zij de laatste tijd wel actiever inzetten op de aanpak van buitenlandse pedofielen.

d. daders:

De daders zijn zowel lokale mannen als toeristen.

e. slachtoffers

Slachtoffers zijn zowel jongens als meisjes. Roemeense jongens duiken ook vaak op in de prostitutiecircuits in steden als Berlijn en Amsterdam. 5% van de kinderen zonder thuis bevinden zichzelf in de prostitutie. Het aantal straatkinderen in Roemenië wordt geschat op 2000.

f. oorzaken

Armoede, geen toekomstkansen, thuissituatie ontvluchten.

Acties

1. landelijk:

Salvati Copiii heeft een concept nationaal plan ontwikkeld ter bestrijding van commercieel seksueel misbruik van kinderen, waarbij de betreffende staatsinstellingen ook betrokken zijn. Deze organisatie onderneemt samen met andere NGOs acties op het terrein van preventie, bewustwording, opvang en bescherming. De opvang 'Reaching Out' vangt Roemeense meisjes op tussen de 12 en 16 jaar die verhandeld zijn naar Albanië en die via het 'Inter Agency Referral System' zijn teruggekeerd.

2. ECPAT: -

• Enquête

Informatie van ECPAT partner, Roemenië Top 5 landen waar de sekstoeristen vandaan komen: Engeland, Nederland, Frankrijk, Duitsland en België. (betrouwbaarheid 2) De opkomende landen zijn Turkije en Moldavië. ((betrouwbaarheid 3). De steden of regio's die het meest betrokken zijn bij de seksindustrie: Moldova en Boekarest. Deze plekken zijn in trek vanwege: stranden, natuur en/of nachtleven. ((betrouwbaarheid 1) Oorzaken: "misery, money needs, education problems". Sinds 1996 zijn NGOs, de regering en instellingen meer samen gaan werken in de strijd tegen kinderseksstoerisme. Awareness raising campagnes met de reisindustrie zijn daar een belangrijk onderdeel van. De meeste seksuele contacten met minderjarigen worden gelegd in hotels en cafés. ((betrouwbaarheid 2). Het aantal kinderseksstoeristen onder vakantiegangers wordt geschat op 1%, bij zakenmensen op 0,5%. De meeste zijn Engels of Frans, reizen alleen en de gemiddelde leeftijd is +/- 40. ((betrouwbaarheid 3). Er zijn 6 veroordelingen geweest van kinderseksstoeristen in Roemenië. Een groei van kinderseksstoerisme is merkbaar, maar cijfers zijn er niet. ((betrouwbaarheid 3) Als oorzaken worden genoemd: armoede, lage of geen opleiding, 'temptations'.

Bronnen

- UNICEF The State of the World's children 2001
- Amnesty International, jaarboek 2001
- CRC Concluding Observations
- atlas, reisgidsen
- Five Years after Stockholm, ECPAT
- www.ECPAT.com

~23 TSJECHIË

—j

Hoofdstad: Praag

Aantal inwoners: 10 miljoen

1. Reizigers

Praag, de hoofdstad, trekt toeristen uit de hele wereld. De bergen bieden wandel- en skimogelijkheden. Toerisme is erg belangrijk voor het land. In 2000 kwamen er 104.2 toeristen naar Tsjechië. De meeste komen voor een kort verblijf vanuit Duitsland. De verdiensten uit toerisme bedragen ongeveer 5% van het BNP.

Aantal toeristen vanuit NL per touringcar, vliegtuig:

	per touringcar	per auto	per vliegtuig
1995:	16533	5976	5058
1996:	13178	5446	4369
1997:	11862	4171	2959
1998:	9703	4816	3515
1999:	10303	4353	5203
2000:	9219	3262	6647

Overig	per touringcar	per auto	per vliegtuig
1995:	-	21876	-
1996:	-	22882	-
1997:	12252	22137	-
1998:	11006	20468	-
1999:	7226	14058	-
2000:	6430	16703	-

2 Seksindustrie

Tsjechië kent bordelen, maar er vindt veel prostitutie plaats op straat en langs de autobanen, veelal bij de Duitse grens. Ook jonge meisjes worden aan de kant van de weg opgepikt door vrachtwagenchauffeurs.

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

Kinderarbeid is in Tjechie aanwezig. 183.200 jongeren tussen 15 en 19 jaar zijn economisch actief. (ILO, Yearbook of Labour Statistics, 1999)

4. Kwaliteit van bestuur.

Sinds de scheiding van Slowakije in 1993 is Tsjechië een parlementaire republiek met een tweekamer parlement. (staatshef: Vaclav Havel, regeringsleider: Milos Zeman).

Roma worden slecht behandeld door de autoriteiten. Het VN- Comité inzake de Uitsluiting van Rassendiscriminatie is bezorgd over het toenemend aantal racistische aanvallen op minderheidsgroepen, met name de Roma en het gebrek aan optreden hiertegen.

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): Nr. 47, 2001 CPI Score: 3.9

Kindersekstoerisme in Tsjechië

• **Literatuuronderzoek.**

a. situatie:

Sinds 1997 is er een flinke toename van de grensprostitutie en kinderpornografie bij de Duitse grens. Er zijn bijvoorbeeld 200 bordelen in Dubi, een klein grensplaatsje. De meeste daders komen uit Duitsland. In veel gevallen zijn het ouders of familieleden, of georganiseerde bendes, die de kinderen overgeven voor seksuele doeleinden. Vaak wordt het geld gebruikt ter ondersteuning van het gezin. De handelingen worden soms gefilmd zodat dit materiaal ook weer geld oplevert. Doordat toeristen bereid zijn twee keer zoveel te betalen als het zonder condoom gebeurt, zijn er ook veel tienerzwangerschappen.

Het kindersekstoerisme in Tsjechie is nauw verbonden met child trafficking. Het land staat bekend als " a source, transit, and destination country for trafficking in persons from the former Soviet Union, Africa, Asia, and the Middle East. Czech women and girls are trafficked to Western Europe, such as to Germany ". (US Dept of State, Human Rights Report, 2000)
"In the Czech Republic, the growing organised crime networks have engaged in the trafficking of young women into Western Europe, especially to Germany, Italy, Netherlands and Greece. The operation uses Slovakia as a transit country. "
(CATW Fact Book, citing "Highway to prostitution", The Euroreporter, 1995)

b. wetgeving:

Iedere seksuele handeling met kinderen jonger dan 15 is illegaal.

c. wetshandhaving:

De politie is op bepaalde plekken wel intensiever aan het controleren. Toch lijkt de overheid de kinderprostitutie niet erg serieus te nemen. De Tsjechische en Russische maffia beheersen de prostitutie in het land.

Een samenwerkingsproject tussen de Duitse regering, de provincies Bavaria en Saxony zijn in samenwerking met NGOs bewustwordingscampagnes gestart voor lokale bevolking en toeristen. Samenwerking tussen de politie is ook geïntensiveerd.

d. daders:

Veel daders komen uit Duitsland, maar ook andere Europese vrachtwagenchauffeurs of toeristen maken gebruik van de meisjes langs de kant van de weg.

e. Slachtoffers

De slachtoffers tussen de 0 en 18 jaar komen meestal uit arme en conflictgezinnen, met name van de Regrensis regio. Het betreft met name jonge meiden, veel van zigeunerafkomst.

f. oorzaken:

Armoede en familiedruk spelen een belangrijke rol.

Acties

1. landelijk:

In het Nationale Actieplan van juli 2000 zet de Tsjechische regering een aantal concrete doelen neer: het verbeteren van de wetgeving, samenwerking op het terrein van onderwijs en preventie, vervolging effectueren, slachtofferhulp en rehabilitatie verbeteren. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken organiseerde een rondetafeldebat over vrouwen- en kinderhandel. Desondanks klagen NGOs over gebrek aan samenwerking met de regering en de kerken op dit terrein. Het probleem van de gedwongen prostitutie, handel en seksueel misbruik wordt onvoldoende serieus genomen. Er is wel samenwerking op gang gekomen tussen Tsjechië en Duitsland over de grensproblematiek.

Een ontwerpwet inhoudende nieuwe maatregelen voor een meer efficiënte bescherming van kinderen tegen pornografie en handel is aangenomen in juni 2001.

2. ECPAT: heeft actieve contacten in Tsjechië.

- Enquête
Geen vragenlijst beschikbaar.

Bronnen

- UNICEF State of the World's children
- Amnesty International, jaarboek 2001
- CRC info
- atlas, reisgidsen: Lonely Planet
- Five Years After Stockholm, ECPAT
- www.childhood.com, Tsjechië

24 RUSLAND

└┐

Hoofdstad: Moskou

Aantal inwoners: 146,9 miljoen

1. Reizigers

Toeristen komen met name naar Rusland voor steden zoals Moskou en St Petersburg. Het aantal toeristen dat Rusland bezoekt is lager dan de overheid wenst. In 2000 waren er 6.8 miljoen bezoekers, waarvan tweederde uit de voormalige Sovjet republieken. Het andere derde deel besteedde US\$ 374 miljoen gedurende hun reis in Rusland. Er gelden visa-reglementen voor de meeste landen. Het aantal toeristen vanuit Nederland (ANVR cijfers vliegvluchten, cumulatief zomerseizoen, 1/4 t/m 31/10):

1995 Moskou: 1066, Overig Rusland: 2019

1996 1142 669

1997 - -

1998 - 1030

1999 - -

2000 - 305

2 Seksindustrie

De seksindustrie in Rusland is levendig. De economische teruggang is met name voor vrouwen hard geweest: 70% van de geregistreerde werklozen zijn vrouwen. Veel vrouwen zien het werken in de prostitutie als een overlevingsmanier voor henzelf en hun gezin. De politie is terughoudend om in te grijpen, deels omdat ook de overheid aan de praktijken verdient, en deels omdat ook werknemers van de autoriteiten zelf van de business gebruik maken. HIV/Aids is een groeiend probleem onder de Russische bevolking, met name onder prostituees en drugsgebruikers.

3. Beschikbaarheid van minderjarigen

Het land verkeert al jaren in economische malaise, ondanks de aanwezige natuurlijke bronnen. De overgang naar een markteconomie gaat niet zonder problemen. Er zijn sociale, juridische, structurele, militaire en milieu problemen, voorts inflatie, werkloosheid en prijzen die steeds hoger worden. Dit gaat samen met huisvestingsproblemen, georganiseerde criminaliteit en corruptie. Zo'n 50 miljoen Russen leven onder het minimum van 980 roebels (US\$ 33) per maand.

Het is moeilijk de kinderarbeid situatie in Rusland te beschrijven, omdat het land constant heeft blootgestaan aan veranderingen. Alhoewel een studie (1993) van Valery Mansurov voor de International Labour Organisation uitwees uit dat een vijfde van de ouders op de hoogte was van arbeid verricht door hun kinderen. Sommige kinderen waren pas 9 jaar oud. Het werk wat zij deden verschilde nogal: straathandel was het meest voorkomende. (Hobbs, MeKechnie, Lavalette, 1999: 206)

4. Kwaliteit van bestuur.

De Russische Federatie bevat 21 voormalige Sovjetrepublieken. De president beschikt over veel macht, is ook commandant van het leger. Hij wordt gekozen voor vier jaar en benoemt de minister president en de belangrijkste ministers.

Staatshoofd: Vladimir Poetin, regeringsleider: Michael Kasjanov

Het jaar 2001 kenmerkte zich door aanhoudende politieke en economische instabiliteit en algemene minachting van de rechtsorde.

Mensenrechtenschendingen vinden nog steeds plaats, met name in Tsjetsjenië.

2001 Corruption Perception Index (Transparency International): 79 (2001 CPI score: 2.3)

Kindersekstoerisme in Rusland

- Literatuuronderzoek.

a. situatie:

Rusland heeft een lange geschiedenis van kinderprostitutie. Zo zijn in 1925/1926 in Leningrad veroordelingen uitgesproken in relatie tot kinderprostitutie. De 'VN Special Rapporteur on the safe of children, child prostitution and child pornography' bezocht Moscow en St. Petersburg in oktober 200. In haar rapport schrijft ze dat kinderprostitutie een groter probleem lijkt dan handel in kinderen in Rusland en dat wanneer een kind eenmaal verstrikt is in de prostitutie de mafia hem of haar controleert. In Moskou worden kinderen vanaf 8 jaar al gedwongen in kelders seks te hebben met volwassenen.

Het noordwesten is het meest toegankelijke deel van het land voor daders uit West Europa. Kinderen en vrouwen uit Rusland en andere omliggende landen worden ook naar West Europa gehaald.

Er is onderzoek gedaan in Sint Petersburg, Viborg, Sortavala en Petrovosk. Interviews met experts (van onderwijsinstellingen, politie, maatschappelijk werk, maar ook hoteleigenaren, journalisten, prostituees e.d.) zijn gehouden. Het totaal aantal zaken waarbij het ging om kinderprostitutie door buitenlandse kopers bij dit onderzoek is 41, meer dan 5/6 daarvan betreft meisjes, 32% is jonger dan 14. Ook is een tendens tot groei van seksuele delicten te zien onder jonge mannen. Het rapport vermeldt ook dat met name St. Petersburg in toenemende mate een kindersekstoerismebestemming is geworden voor Scandinavische landen, en constateert een flinke toename in de exploitatie van minderjarigen voor het maken van pornografische films, die soms worden verspreid via het internet.

b. wetgeving:

Wetgeving betreffende seksueel misbruik van kinderen is aanwezig, maar is onvoldoende en wordt niet nageleefd. In het rapport van de Special Rapporteur staat dat wanneer een kind ouder dan 14 is, kinderprostitutie niet wordt gezien als strafbaar feit tenzij er sprake is van geweld.

c. wetshandhaving:

Deze ontbreekt het vaak. Ook worden feiten verzwegen door de verantwoordelijke autoriteiten. Kinderprostitutie bestaat volgens hen dus niet in Rusland.

De politie is terughoudend om in te grijpen, deels omdat ook de overheid verdient aan dit soort praktijken of illegale praktijken die ermee samenhangen en deels omdat ook werknemers van de autoriteiten zelf van de business gebruik maken.

d. daders:

De meest frequente groep daders bestaat met name in Noord west Rusland uit Russen zelf. Van de buitenlandse cliënten vooral Finse mannen, voorts Zweden, Duitsland, en mannen uit andere Europese landen en VS. Ook worden Afrikaanse landen genoemd, Turkije, Arabische landen, India, Iran en Japan. Door de kinderen worden ook genoemd: Australiërs, Canadezen en Maleisiërs. Voormalige USSR landen: Azerbeidjaan, Georgië, Tadjikistan en Uzbekistan.

Contacten met de minderjarigen vinden plaats op verschillende manieren: individueel, via tussenpersonen of pooiers, soms is er een organisatie of netwerk bij betrokken. De meest makkelijke manier voor buitenlanders om met prostituees in contact te komen is langs de snelwegen, vaker worden ook hotelmedewerkers of barpersoneel gevraagd naar mogelijkheden.

e. Slachtoffers

In de meeste studies wordt melding gemaakt van meisjes, leeftijd: vanaf 9/10 jaar.

De Russische politie meldt een aantal van 57.200 straatkinderen en jongeren. Andere schattingen hebben het over 200.000 à 300.000. Veel van deze kinderen zien het verrichten van seksuele handelingen als een manier om te overleven of aan hun verslaving te voldoen. (child-hood.com)

f. oorzaken:

Armoede, alcohol- of drugsverslaving, soms van de ouders.

Acties

1. landelijk:

Seksueel misbruik door buitenlanders krijgt momenteel niet veel aandacht van sociale instellingen of onderzoekers. Meer onderzoek en aandacht lijkt nodig.

2. ECPAT:

In Rusland is het 'Institute of Teenagers' in St Petersburg een 'affiliate' van ECPAT.

- Enquête

Geen vragenlijst beschikbaar.

De 'concluding observations' van het Comité inzake de Rechten van het Kind (1993 en 1999) richten zich met name op seksueel misbruik binnen het gezin, inclusief huiselijk geweld. Daarnaast spreekt het Comité in 1999 wel haar zorg uit over onvoldoende wetgeving, beleid en programma's ter bescherming van commercieel seksueel misbruik van kinderen en pornografie. Kindersekstoerisme wordt in de rapporten van de regering, van de NGOs en in de reactie van het Comité niet genoemd, maar wel de groei van handel in met name jonge meisjes voor seksuele doeleinden.

De 'VN *Special Rapporteur on the sale of children, child prostitution and child pornography*' bezocht Moscow en St. Petersburg in oktober 2000. In haar rapport schrijft ze dat kinderprostitutie een groter probleem lijkt dan handel in kinderen in Rusland en dat wanneer een kind eenmaal verstrikt is in de prostitutie de maffia hem of haar controleert. In Moskou worden kinderen vanaf 8 jaar al gedwongen in kelders seks te hebben met volwassenen. De Special Rapporteur zet de regering ook aan tot directe maatregelen; hét maken en implementeren van een nationaal plan van actie, een kinderombudsman die toeziet op seksuele exploitatie van kinderen als een van de hoofdzaken, een bewustwordingscampagne over kinderprostitutie rond spoorwegen en hotels, en de aanpak van kinderpornografie.

Bronnen

- UNICEF State of the World's children, Transparency International
- CRC, atlas, reisgidsen: Lonely Planet
- Amnesty International, jaarboek 2001
- Five years After Stockholm, ECPAT, 2001
- Gurvich I.N., Report 'Child Prostitution and Involvement of Foreigners in Northwest Russia', Information of the Nordic Council Ministers in Saint Petersburg, Russian Academy of Science, Saint Petersburg Branch Institute of Sociology, Saint-Petersburg 2000.
- Informatie Focal Point, NGO Group on the Convention on the Rights of the Child.
- www.child-hood.com, Rusland

Bijlage 5: Samenstelling begeleidingscommissie

mw. dr. M.J.M. Brand-Koolen voorzitter

mw. dr. M.M.J. Ooyen-l-louben Ministerie van Justitie
WODC

mw. drs. M.J.G.M. van Oostveen Ministerie van Justitie
Directoraat-Generaal Preventie, Jeugd & Sancties
Directie Preventie-, Jeugd- & Sanctiebeleid

dhr drs. A.W.M Eijken. Ministerie van Justitie
Directoraat-Generaal Preventie, Jeugd & Sancties
Directie Preventie-, Jeugd- & Sanctiebeleid

mw. dr. M. Smit Ministerie van Justitie
Nationaal Rapporteur Mensenhandel

mw. M. van Zomeren Ministerie van Buitenlandse zaken
DMV/MR

dhr. mr. ir. G. de Vries Lentsch ANVR/VRO

dhr. drs.T. Noten ECPAT

mw. mr. A. Goes TransAct